

Eveliina Matalamäki

Kohti uutta Japania

Meiji-restauraatiota ympäröivän aikakauden 1853–1878
historiakuva Rurouni Kenshin – mangassa

Yleisen historian pro gradu-tutkielma

Historian ja etnologian laitos

Jyväskylän yliopisto

Kesäkuu 2011

1. Johdanto.....	3
1.1. Alkuperäislähde ja tutkimuskysymykset	3
1.2. Manga tutkimuskohteena	7
2. Ennen uutta, valistunutta Japania	10
2.1. Japani ennen Meiji-restauraatiota	10
2.2. Mustat laivat bakumatsun tuojina	13
2.3. Ishin shishi VS. Shinsengumi	14
2.4. Ikedayan verilöyly.....	18
2.5. Shogunaatin vastaisku.....	20
2.6. Restauration ja Boshin-sota.....	22
3. Meiji-hallinnon varjossa.....	25
3.1. Valtarmeeijan kukistaminen.....	25
3.2. Buddhalaisuus osana Japania	26
3.3. Shinton tie valtioneuskonnoksi.....	30
3.4. Haibutsu kishaku buddhalaisuuden uhkana	32
3.5. Prostituutio Meiji-kauden alussa.....	35
3.6. Maria Luzin selkkä ja prostituoitujen aseman muutos	37
4. Ishin Shishi, uuden Japanin rakentajat	41
4.1. Katsura Kogorō, restauraation suurmiestä	41
4.2. Ikumatsu, nationalistinen geisha	49
4.3. Takasugi Shinsaku, radikaali kapinanlietsoja	51
4.4. Ōkubo Toshimichi, Japanin mahtavin mies	54
4.5. Yamagata Aritomo, kapinakenraalista ministeriksi	59
5. Shinsengumi, Kiotoa valvovat isoveljet.....	62
5.1. Saitō Hajime, Rurouni Kenshinin antisankari.....	62
5.2. Muut Shinsengumin jäsenet Rurouni Kenshinissä.....	68
6. Watsuki, fanit ja mangan asettamat säännöt	76
6.1. Manga historian välittäjänä	76
6.2. Fanien suhtautuminen homoseksuaaliin hahmoon.....	79
7. Päätäntö.....	82
Lähteet.....	87
Liitteet	94

1. Johdanto

1.1. *Alkuperäislähde ja tutkimuskysymykset*

Käsittelen tässä tutkimuksessani Japanin vuonna 1868 tapahtuneen Meiji-restauraation ja sitä seuranneen Meiji-kauden alkupuolen tapahtumien käsittelyä ja annettua historiakuva japanilaisen Nobuhiro Watsukin luomassa mangasarjakuvassa Rurouni Kenshin.

Alkuperäislähteenäni käyttämä Rurouni Kenshin julkaistiin alun perin Japanissa viikoittain ilmestyvässä Shōnen Jump-lehdessä vuosina 1994–1999, ja myöhemmin julkaisun edetessä lehdessä julkaistut 255 lukua koottiin yhteensä 28 osan mittaiseksi albumiversioksi. Jokainen luku koostuu keskimäärin noin 17 sivusta, jolloin sarjan kokonaispituus on yli 4300 sivua. Tässä tutkimuksessa käytän kuitenkin sarjan englanninkielistä käännöstä alkuperäisen sijasta. Pääasiallinen syy tähän on englanninkielisen käännöksen helpompi saatavuus, sekä sen parempi ymmärrettävyys verrattuna alkuperäiseen japaninkieliseen julkaisuun. Toiseksi, tutkimukseni kannalta on havainnollisempaa käyttää käännettyä versiota, sillä jokaisen osan lopussa on aukeaman pituinen selostus sarjassa käytetyistä japanilaisista termeistä, henkilöistä ja tapahtumista. Käännöksessä nämä termit on jätetty autenttisuuden luomiseksi sellaisenaan tekstiin, mutta on nähty lukijoiden kannalta tarpeelliseksi selittää vielä erikseen, mitä jokin asia tai termi voi tarkoittaa.

Englanninkielinen käännös ilmestyi ensimmäisinä painoksinaan vuosina 2003–2006, mutta sarjasta on otettu useita uusintapainoksia sen suuren suosion vuoksi. Suuresta suosiosta kertoo myös lähes jokaisen osan takakannessa oleva mainos sarjan tv-versiosta, jonka kerrotaan olevan rakastettu ympäri maailmaa sen yhdistellessä vaikuttavia taisteluita, historiallisia faktoja ja romanttista komediaa¹. Muutamissa tilanteissa käytän hyväkseni sarjan animoituun versioon pohjaavan tutkimuksen kautta yleisluontoista tulkintaa aikakauden historiakuvan välittämisestä, sillä joitakin poikkeuksia lukuun ottamatta tv-sarja on hyvin uskollinen alkuperäiselle sarjakuvaversiolle.

---

¹ Ks. Esim. Watsuki, Vol. 23. 2009, takakansi.

Rurouni Kenshin kertoo Meiji-restauraatioon osallistuneesta entisestä hitokiristä, salamurhaajasta, nimeltä Kenshin. Tarinan restauraation aikaa käsittelevissä takaumajaksoissa hän on alle 18-vuotias, mutta varsinaisessa pääjuonessa hän on 28-vuotias. Hän toimii restauraation aikaan keisarin vallan palauttamista vaativien riveissä salamurhaten useita shogunaatin valtaa kannattavia virkamiehiä. Surmattuaan taistelun ohessa myös vaimonsa, hän vannoo, ettei koskaan enää tapa ketään sen jälkeen, kun restauraatio on varmistunut ja Japani siirtyy uuteen aikakauteen.

Kymmenen vuoden ajan Kenshin vaeltaa ympäri Japania, kunnes saapuu vuonna 1878 Tokioon, jossa joku on murhannut useita ihmisiä käyttäen hänen entistä nimeään, hitokiri Battōsai. Hieman yli sarjan puolenväliin asti Kenshin käy normaalien taisteluiden lisäksi kamppailua itseään vastaan, sillä toisinaan hänen hitokiri-minänsä pyrkii esiin lähes toisen persoonan tavoin, mikä uhkaa koitua hänen vannomansa valan kohtaloksi. Joissakin tapauksissa häntä jopa kehoitetaan palaamaan jälleen Battōsai-minäkseen. Juonenkuljetuksen edetessä tarinassa käsitellään takaumajaksojen avulla useita historiallisia tapahtumia ja esitellään monia historiallisia henkilöitä, jotka on nivottu osaksi juonta, jotkut toisia kiinteämmin.

Tarinan eräs kantavista teemoista on Meiji-restauraation merkitys Japanille. Ennen restauraatiota sijoittuvien tarinan takaumajaksojen kohdalla hahmot puhuvat usein uuden Japanin alusta, joka saavutetaan syrjäyttämällä shogunaatti. Kymmenen vuotta restauraation jälkeen tapahtuva pääjuoni puolestaan tarkastelee, millainen restauraatiolla saavutettu uusi Japani on. Päähenkilö Kenshin on asetettu tarinassa aivan restauraation keskiöön ja tarina antaa ymmärtää, että hänen toimintansa salamurhaajana historiallisten henkilöiden varjoissa on ollut tärkeä osa koko restauraation mahdollistamista ajatellen.

Aineistoani ei ole perinteisesti mielletty historiantutkimuksen lähteeksi, vaan sen tarkoitus on olla nuorisolle suunnattua viihdettä. Vaikka sarjakuva ei ole perinteinen historian tutkimuslähde, sen kautta on mahdollista tutkia vallitsevia käsityksiä populaarikulttuurin välittämästä historiakuvasta.

Tutkimukseni pääasiallisena teemana on tarkastella, millainen yleinen historiakuva sarjasta välittyy, ja miten japanilaisten historiakuva Meiji-kaudesta välittyy Watsukin ja tämän japanilaisten lukijoiden kautta. Tutkin myös, miten ja kuinka monipuolisesti Watsuki käsittelee aikakauden erilaisia tapahtumia

ja todella eläneitä henkilöitä sarjansa suomissa, toimintaan painottuvissa puitteissa. Kiinnitän huomiota myös sarjakuvan asettamiin rajoihin ja sääntöihin, joita Watsukin on seurattava läpi teoksensa. Tämän kautta tarkastelen myös, käyttääkö Watsuki sarjakuvaa keinona tuoda esiin piirteitä Japanin historiasta, joita on kenties pyritty peittelemään tai sivuuttamaan kokonaan.

Historiakuvalla tarkoitetaan aikakauden kokonaiskäsitystä menneisyyden suhteen, sekä millaiseksi menneisyyden merkitys tulkitaan. Tähän kontekstiin liittyy myös kiinteästi se, kuinka ja mitkä menneisyyden ilmiöt ovat merkityksellisiä omalle aikakaudelle.² Rurouni Kenshinissä historiakuvaa voi tulkita niin Watsukin ja tämän lukijoiden välisen keskustelun kuin myös sarjassa tapahtuvan dialogin ja kuvituksen intertekstuaalisuuden kautta.

Ajallisesti tutkimukseni käsittelee varsinaisesti vuosia 1853–1878, Japanin avautumisesta ulkomaille keisari Meijin (1852–1912) yhdenteentoista hallintovuoteen, jonka aikana suurin osa sarjan juonenkuljetuksesta tapahtuu. Tarina päättyy varsinaisesti neljä vuotta myöhemmin, vuonna 1882, mutta kyseiseen vuoteen siirrytään harppauksella tarinan viimeisessä luvussa ja siinä pääasiallisesti vain kerrotaan lukijoille, mitä sarjan tärkeimmille henkilöille lopulta tapahtuu. Koska kyseiset vuodet saavat minimaalista huomiota alkuperäislähteessäni, en koe tarpeelliseksi käsitellä niitä tässä tutkimuksessa. Samoin vuosien 1868–1878 välissä oleva kymmenen vuoden ajanjakso saa hyvin vähäisen käsittelyn sarjassa perusteltuna sillä, ettei kukaan tiennyt Kenshinin olinpaikasta mitään, eikä tämä itsekään puhu asiasta. Tarkastelen näiden vuosien välillä tapahtuneita asioita alkuperäislähteeni tavoin varsin pintapuoleisesti.

Käyttämäni tutkimuskirjallisuus vaihtelee hyvin spesifistä tutkimuksesta yleisluontoisempaan historian- ja populaarikulttuurintutkimukseen. Suurimmaksi osaksi olen käyttänyt Romulus Hillsboroughin tutkimuksia, jotka keskittyvät pääasiallisesti Meiji-restauraatiota edeltävien vuosien tarkasteluun, sekä shogunaattia puolustaneeseen Shinsengumiin. Myös Leslie Downerin geishoja ja Japanin kurtisaaneja käsittelevä tutkimus on ollut mainio tutkimuslähde sen tarkastellessa tutkimukseni aikakautta poikkeavasta näkökulmasta, geishojen ja prostituoitujen kautta. Yleisemmästä Japanin historiasta kertovista tutkimuksista olen käyttänyt pääasiallisesti Donald Keenen

---

² Miettunen 2009, 11, 18.

keisari Meijin hallintokauden aikaan keskittyvää tutkimusta, sekä Masonin ja Caigerin tutkimusta varsinkin tarkastellessani Japania ennen sen avautumista länsimaille pitkän eristyskautensa jälkeen.

Viime vuosina mangaa on alettu tutkia enemmän ja MacWilliamsin toimittama teos antaa hyvän esimerkin tavoista tutkia mangaa eri tieteenalojen näkökulmista. Tähän mennessä mangassa esitetystä historiakuvasta ei kuitenkaan ole tutkimuksia, joten työni tarkastelee tutkimuskentällä aiemmin käsittelemättömiä uusia alueita.

Tutkimukseni ensimmäinen ja toinen käsittelyluku keskittyvät tarkastelemaan Rurouni Kenshinissä käsiteltyjä tapahtumahistorian jaksoja eriteltynä aikaan ennen Meiji-restauraatiota ja sen jälkeen. Joidenkin tapahtumien osalta olen käsitellyt niitä poikkeuksellisesti myöhemmissä, henkilöhistoriaa käsittelevissä luvuissa, jos ne ovat tiukasti kytköksissä tiettyihin historiallisiin henkilöihin, joita sarjassa esiintyy. Eräässä poikkeustapauksessa olen myös sisällyttänyt tapahtumahistoriaa tarkastelemaan lukuun analysointia eräästä Watsukin luomasta fiktiivisestä hahmosta, entisestä kurtisaani Yumista, jonka taustatarina käsittelee poikkeuksellisesti erästä ainoista Rurouni Kenshinissä mainittavista kansainvälisistä selkkauksista.

Kolmas ja neljäs käsittelyluku tarkastelevat Rurouni Kenshinissä esiintyviä historiallisia henkilöitä, jotka olen jakanut suurpiirteisesti lukuihin sen mukaan, kannattivatko nämä keisarin vallan palauttamista, vai vallitsevaa shogunaatin hallintoa. Tarkastellessani sarjassa esiintyviä todellisia historiallisia henkilöitä, olen lisännyt heidän nimensä ensimmäisen maininnan perään syntymä- ja kuolinvuodet, jos ne ovat saatavilla. Muutamien henkilöiden kohdalla tämä ei kuitenkaan ole mahdollista johtuen aikakauden melko vähäisistä lähteistä liittyen ei niin oleellisiin henkilöihin, jolloin ei ehkä ole saatavilla jonkun syntymävuotta. Tämä on mielestäni tutkimuksellisesti paras tapa erottaa oikeasti eläneet henkilöt Watsukin luomista fiktiivisistä henkilöistä, sillä heitä on verrannollisesti varsin vähän sarjassa esitettyyn koko 28 osan henkilökaartiin nähden.

Viides käsittelyluku keskittyy Watsukin käymään keskusteluun sarjansa lukijoiden kanssa. Lukijoiden kohdalla käytän heistä jatkossa termiä ”fani”, sillä ottaen huomioon sarjan kontekstin viihteen välikappaleena ja osana populaarikulttuuria, on realistisempaa kuvata heitä aktiivisina faneina kuin neutraalina yleisönä. Käsitelen samassa luvussa myös Watsukin työprosessia ja

tämän näkemyksiä niin Japanin historiasta kuin siitä, millaisia puitteita historiaan perustuvalla mangalla on.

1.2. *Manga tutkimuskohteena*

Manga on japanilainen termi sarjakuville. Sen voi kääntää tarkoittamaan ”sutaistua kuvaa” tai ”rajatonta piirtoa”³. Japanilaisille itselleen manga tarkoittaa kaikkia sarjakuvia maailmassa, mutta Japanin ulkopuolella manga tarkoittaa useimmiten vain japanilaisia sarjakuvia. Mangon vaikutus Japanissa ulottuu kaikkiin yhteiskunta- ja ikäluokkiin. Mangaa lukevat niin pienet lapset kuin vanhuksetkin ja mangon vahvuus on sen monikäyttöisyys esimerkiksi käytettäessä sitä havainnollistavana tehokeinona muun muassa käyttöohjeissa.

Populaarikulttuurin usean sanakirja-määritelmän mukaan sarjakuvat ovat sen kiinteä osa, kuten muukin suurelle yleisölle suunnattu viihteellinen kirjallisuus, musiikki ja televisio-ohjelmat. Populaarikulttuurin tutkijoiden keskuudessa käydään kuitenkin kiivasta keskustelua siitä, mitä populaarikulttuuri tarkalleen on. Populaarikulttuuri voidaan yksinkertaistetusti nähdä ilmiönä, josta suuri joukko pitää, tai vastaavasti korkeakulttuurin ulkopuolelle jääneistä rippeistä. Ongelmallista tämän teorian suhteen on, että mikä saatettiin aiemmin nähdä populaarikulttuurina, voi myöhemmin nousta korkeakulttuurin asemaan.⁴

Populaarikulttuurin määrittelyssä on useita näkökulmia ja ongelmia nousee jo pelkästään kysymyksestä, kuka tai mikä voi määritellä populaarikulttuurin. Populaarikulttuurin suhde nykyajan kaupallisuuden ja postmodernismin kanssa luo yhtä paljon väittelyä tutkijoiden kesken kuin populaarikulttuurin määrittely.⁵

Mark MacWilliams kutsuu mangaa populaarikulttuurin sijasta enemmänkin massataiteeksi, sillä se on massatuotettu ja sen on tarkoitus saavuttaa mahdollisimman laaja yleisö. Laajan yleisön saavuttaminen ei sinänsä ole ongelma, sillä manga sisältää valtavasti tyylilajeja, joista yleisö voi valita mieleisensä aina viihteestä faktaan. Arviolta joka kolmas Japanissa julkaistavista kirjoista on mangaa. Vuonna 2002 julistettiin marraskuun kolmas päivä Japanin

---

³ Tuovinen 2002, 188.

⁴ Storey 2009, 5-7.

⁵ Strinati 2004, 3.

viralliseksi manga-päiväksi. Iton näkemys mangasta ei poikkea valtavasti MacWilliamsin näkemyksestä, mutta hän painottaa sen merkitystä visuaalisen kommunikaation välineenä, jonka avulla voidaan viihdyttää, ohjeistaa sekä mainostaa.⁶

On hyvä huomioda, että huomattavan suuri osa japanilaisesta animaatiosta, animesta, on tehty mangan pohjalta. Periaatteessa manga ja anime käyvät kilpailua keskenään suosittumman viihdemuodon asemasta, mutta niiden välillä vallitseva kaupallinen yhteistoiminta sitoo ne tiukasti toisiinsa.⁷ Lisäksi ilmiötä voidaan kasvattaa oheistuotteilla, novelleilla, sekä näytellyillä elokuvilla tai TV-sarjoilla. Myös Rurouni Kenshinin mangaversiossa käytetään hyväksi sarjan kuuluisuutta, sillä lähes jokaisen osan takakannessa on identtinen teksti, jossa mainostetaan mangaa aiemmin Yhdysvalloissa julkaistun animen pohjana⁸. On myös hyvä ottaa huomioon, että manga on saanut tunnustusta omana taiteenlajinaan ja erityisesti Japanissa on useita mangalle tarkoitettuja museoitu⁹. Mangan suosion on lisääntynyt Japanin ulkopuolella räjähdysmäisesti kahden viimeisen vuosikymmenien aikana ja useat eri kustantajat ympäri maailmaa julkaisevat suosituimpia sarjoja omalla kielellään.

Mielenkiintoinen huomio alkuperäislähteeseeni liittyen on sen suositeltu ikäraja, jota ei varsinaisesti ole määritelty japanilaisessa alkuperäisversiossa, mutta ottaen huomioon *Weekly Shōnen Jump*-lehden lukijakunnan kohdistuvan pääasiallisesti peruskouluikäisistä, kun taas englanninkielisen painoksen takakannessa sarjaa suositellaan ”vanhemmalle nuorisolle”, jonka voi olettaa tarkoittavan yli 16-vuotiaita.

Ensimmäisen kerran Shōnen Jump ilmestyi vuonna 1968 aiheuttaen suurta huomiota vulgaarina ja yhteiskunnan sääntöjä rikkovana pidetyn sisältönsä vuoksi. Useat vanhemmat, naisjärjestöt sekä opettajain- ja vanhempain-yhdistykset protestoivat lehteä pitäen sitä huonona vaikutteena lapsille. Kiistelystä maineestaan huolimatta Shōnen Jumpin suosio nousi jatkuvasti. Vuonna 1984 lopussa ilmestynyt lehti rikkoi neljän miljoonan myydyin julkaisun rajan ja vuoden 2004 joulukuussa ilmestynyt lehti ylitti yli kuuden ja puolen

---

⁶ MacWilliams 2008, 6; Ito 2008, 46-47.

⁷ Ito 2008, 46.

⁸ Esim. Watsuki, Vol. 24. 2009, takakansi.

⁹ Ks. Liitteet, Kuva 2.

miljoonan julkaisun.¹⁰ Lehti ja siinä ilmestyvät sarjat onnistuivat luomaan laajan faniverkoston lukijoistaan.

Fanius on tiukasti sidoksissa populaarikulttuuriin, sillä korkeakulttuurin ilmiöitä ei faniteta, vaan niitä ihailaan ja tarkastellaan objektiivisesti. Sanan fani juuret ovat latinan sanassa *fanaticus*, joka tarkoittaa omistautunutta. Tästä johdettuna, sana on muotoutunut englannin *fanaticin* kautta lopulta faniksi. Yleisyydestään huolimatta faniudella ei ole yhtä määrittelevää kriteeriä, vaan se koostuu useiden piirteiden summasta.¹¹

Fanien, eli fandomien tutkimus on tutkimussuuntauksena vielä varsin nuori. Kulttuurituotteiden ”fanittaminen” on hyvin ominaista nyky-yhteiskunnassa, eikä ole vaikeaa löytää kohdetta, jota fanittaa. Alun perin fanitutkimus oli enemmän psykologisten häiriöiden ja paheksuttujen ilmiöiden tutkimusta, mutta nykyään tutkimus kyseenalaistaa tiukasti vanhoja näkemyksiä fandomeista. Nykyinen tutkimus keskittyy enemmän faniuden merkityksiin ja mediasuhteeseen, kuin faniuden hysteerisiin piirteisiin.¹²

Havainnollistavana esimerkkinä Rurouni Kenshiniin liittyvästä fandomista tarkastelin maailman suurinta fanifiktiota kokoavan fanfiction.net-sivuston Rurouni Kenshin-osastoa. Sivu sisältää yli 16 000 fanien tuottamaa tarinaa, jotka liittyvät Watsukin sarjaan.¹³

Hirsjärven ja Kovalan artikkelissa viitataan Abercrombien ja Longhurstin tutkimukseen, jossa yleisö luokitellaan tietyn faniusasteen mukaisesti. Varsinaiset fanit eivät ole heidän luokituksensa mukaisesti vielä erityisen fanaattisia ilmiön seuraajia, mutta näissä on selvä ero tavallisiin kuluttajiin, jotka saattavat osoittaa kiinnostustaan jotain ilmiötä kohtaan. Täten fanit ovat verrattavissa ilmiön suurkuluttajiin, joilla on vahva tunteellinen suhde kiinnostustaan kohtaan.¹⁴

---

¹⁰ Ito 2008, 38.

¹¹ Hirsjärvi & Kovala 2007, 246-248.

¹² Hirsjärvi & Kovala 2007, 245-246.

¹³ Rurouni Kenshin. Fanfiction.net-sivusto. Viitattu 23.7.2011.

¹⁴ Hirsjärvi & Kovala 2007, 254.

2. Ennen uutta, valistunutta Japania

2.1. *Japani ennen Meiji-restauraatiota*

Eräs suurimpia Meiji-restauraatioon johtavia taustavoimia oli keisarin poliittisen valta-aseman palautus pitkän shogunien hallinnon jälkeen. Alun perin Kiinasta kopioitu keisarijärjestelmä loi vahvan aseman keisarin vallalle. Tähän lisättiin mytologinen aspekti keisarisuvun polveutumisesta Auringonjumalatar Amaterasu-Ōmikamista, jolloin hallitsijan asemalle oli jumalainen perustelu¹⁵. Vaikka Tokugawa-shogunien johtama järjestelmä on ehkä tunnetuin osapuoli keisarin vallan heikentämisestä, se ei ollut ensimmäinen.

700-luvun lopulla eläneen keisari Kammun (737–806) sanotaan olleen Japanin vahvin hallitsija kautta aikain. Hänen hallintonsa perustui tiukasti kiinalaiseen esimerkkiin keskitetystä, hallitsijan ympärillä pyörivästä hallinnosta. Kammu siirsi pääkaupungin Narasta vähitellen Kiotoon 794, joka säilyi pääkaupunkina Meiji-restauraatioon asti, kunnes Edo nimettiin Tokioksi¹⁶ ja samalla uudeksi pääkaupungiksi 1868.¹⁷

Kammun hallintokauden jälkeen valta alkoi hitaasti lipsua Fujiwara-suvun haltuun. Fujiwarojen valta kesti vuodesta 850 noin vuoteen 1068, jonka jälkeen heidän asemansa heikkeni. Fujiwarat kehittivät oman valtansa lujittamiseksi järjestelmän, jossa suvun päämiehen tyttäristä tai sisarista tuli keisareiden puolisoja ja tulevien keisareiden äitejä. Tällöin päämies saattoi ryhtyä uuden keisarin sijaishallitsijaksi kunnes tämä oli täysi-ikäinen ja tämän saadessa pojan, suostutella tätä luopumaan vallasta perillisensä hyväksi.¹⁸ 1000-luvun puolivälissä keisariksi nousi Go-Sanjō (1034–1073), jonka äiti ei kuulunut Fujiwara-sukuun, joten Fujiwarojen päämies ei voinut ryhtyä hänen sijaishallitsijakseen ja keisarit pyrkivät palauttamaan valtaa takaisin itselleen. Tähän aikaan alkoi yleistyä, että keisarin asemasta luopuneet entiset keisarit

---

¹⁵ Varley 2001, 239.

¹⁶ Tokio tarkoittaa Itäistä Pääkaupunkia

¹⁷ Mason 1997, 66-67.

¹⁸ Mason 1997, 68-70, 260.

saattoivat vetäytyä luostareihin, mutta he säilyttivät edelleen tietyn määrän valtaa ja pystyivät ohjailemaan asioita luostarista käsin. Vaikka keisarit saattoivat näin hieman palauttaa entistä valtaansa, kyse ei ollut samanlaisesta poliittisesta vallasta kuin ennen ja keisarisuvun asema alkoi muistuttaa muita valtaa tavoittelevia sukuja, joskin merkittävää sellaista.¹⁹

Fujiwarojen vallan heikentyessä useat sotilasklaanit ottivat vallan haltuunsa ja Japani pirstoutui vähitellen sisällissotien keskellä. Ensimmäiset shogunit nousivat Ashikaga-klaanista 1300-luvulla ja heidän valtansa perustui alun perin keisarilta saadulle siunaukselle, sillä he olivat tukeneet keisaria keisarisuvun sisäisessä välienselvittelyssä. Vähitellen heidänkin valtansa kuitenkin mureni, kun valtaan nousivat heidän entiset vasallinsa, läänitysten johtajina toimivat daimiot, jotka saivat hallita läänityksiään hyvin itsevaltaisesti ja tämä johti Japanin pirstaloitumiseen Ashikagojen shogunaatti-aseman jatkumisesta huolimatta. Tämä horjutti entisestään keisarin ja hovin asemaa Kiotossa, sillä Ashikagojen hallinnon kulta-aikaan läänityksistä oli sentään saapunut tuloja pitämään yllä hovin elämää.²⁰ Japani ajautui sisällissotien aikakauteen, jota kutsutaan myös sengoku jidaiksi.

Japanin uudelleenyhdistymiseen 1500-luvulla liitetään saumattomasti kolme vallanpitäjää, Oda Nobunaga (1534–1582), Toyotomi Hideyoshi (1536–1598) ja Tokugawa Ieyasu (1543–1616). Yhdistymisen aloitti Oda Nobunaga, jonka tunnuslause oli ”Hallitse imperiumia sotilasvoimin”²¹. Odan päämäärä oli yhdistää Japani aloittamalla Kioton läheisiltä alueilta, joilla oli tärkeä asema niin strategisesti, taloudellisesti ja vaikutuksellisesti.²² Erityisen tunnetuksi Odan teki hänen myönteinen suhtautumisensa 1500-luvulla Japaniin saapuneisiin eurooppalaisiin, näiden kehitykseen ja uskontoon, ja vastaavasti hänen kielteinen suhtautuneisuutensa buddhalaisuuteen, joka oli saavuttanut valtaa myös politiikassa. Oda oli valtansa huipulla, kun hänet surmattiin 1582 ja hänen jälkeensä valtaan nousi hänen kyvykkäin kenraalinsa Toyotomi Hideyoshi, joka oli noussut korkeaan asemaansa huolimatta siitä, että hän oli syntyperältään talonpoika. Toyotomi onnistui lopulta saamaan loppuun Odan aloittaman työn ja yhdistämään Japanin ottaen ensin maat omaan haltuunsa ja jakoi ne sitten

---

¹⁹ Röpke 1999, 224-225.

²⁰ Mason 1997, 139, 145-146.

²¹ Mason 1997, 175.

²² Griffis (1883) 2006, 264-265.

uskollisille daimioille. Kiinnostavaa oli, kuinka vaatimattomista lähtökohdista huipulle noussut Toyotomi halusi sitoa ihmiset tiukasti yhteiskuntaluokkiinsa, jolloin kukaan ei enää pääsisi hänen tavallaan nousemaan talonpojasta korkeaan asemaan. Toyotomi pyrki pitämään vallan oman sukunsa hallussa, joten hän nimitti ennen kuolemaansa nuoren poikansa Hideyorin (1593–1615) seuraajakseen ja kokosi tälle viisi sijaishallitsijaa. Yksi Hideyorin sijaishallitsijoista oli Tokugawa Ieyasu.²³

Tokugawa Ieyasun valtaannousu edellytti hänen kääntymistään Toyotomi Hideyoria ja muita sijaishallitsijoita vastaan, minkä hän kyllä tekikin pian Hideyoshin kuoltua. Voitettuaan taistelut Tokugawa oli raivannut lähes kaikki esteet tieltään, julistautunut shoguniksi, siirtänyt sotilashallintonsa (bafukun) Edoon ja ainoa jäljellä oleva ongelma oli saada vakiinnutettu valta pysymään hänen suvullaan. Ratkaisu löytyi, kun hän luopui vallastaan poikansa hyväksi vielä eläessään, mutta piti silti edelleen suurinta osaa vallasta itsellään kuolemaansa asti. Tokugawojen hallinto kesti vuodesta 1600 vuoteen 1867 ja se tunnetaan eräänä maailmanhistorian pisimmistä rauhankausista. Tärkeä huomio on, että shoguneilla ei ollut laillista oikeutta valtaansa, vaan keisari antoi sen heille, sillä heidän odotettiin toimivan maan suojelejoina ja samalla Kiotossa sijaitsevan hovin tukena ja turvana. Tokugawojen luoma järjestelmä oli hyvin monipuolinen, mutta sen tunnetuimmat ulkomaita koskevat päätökset liittyivät Japanin sulkeutumiseen 1630-luvulla, jolloin kristinusko kiellettiin ja vain pelkämästä kaupankäynnistä kiinnostuneet hollantilaiset saivat käydä kauppaa Nagasakissa tiukkojen sääntöjen valvomana. Pidemmän päälle Tokugawa-shogunaatin ongelmaksi alkoi kehittyä sen lupaavalta näyttänyt alku, jossa kansa oli jaoteltu yhteiskuntaluokkiin. Alun perin alimmassa luokassa olleet kauppiat alkoivat vähitellen rikastua, kun taas aiemmin varakas samurailuokka alkoi köyhtyä.²⁴

---

²³ Fält 2002, 69-70, 83; Mason 1997, 176-177, 180.

²⁴ Mason 1997, 193, 196; Fält 2002, 79, 83, 97.

2.2. *Mustat laivat bakumatsun tuojina*

Japanin pitkä, joskaan ei täydellinen, eristäytymiskausi alkoi luhistua vuonna 1852, kun kommodori Matthew C. Perry (1794–1858) johti neljän höyrylaivan laivueensa Japaniin tarkoituksenaan saada maa avaamaan satamansa länsimaille. Japanin ihanteellinen sijainti San Francisco-Shanghai-reitin varrella soi ainakin mahdollisuuden kaupankäynnille, jolloin maan sulkeutuneisuus nähtiin loukkauksena. Yhdysvallat toimi ensimmäisenä lähettämällä Perryn kohti Japania, mutta myös muilla valtioilla oli suurta kiinnostusta maata kohtaan. Iso-Britannia odotti innokkaasti kauppasuhteiden luomista Japanin kanssa, mutta päätti antaa Yhdysvaltojen hoitaa satamien avaamisen, kun taas Venäjältä lähetettiin pian Yhdysvaltojen jälkeen joukkoja varmistamaan maan intressejä.²⁵

Japanin avautumisen ja Meiji-restauraation välistä viidentoista vuoden aikaa kutsutaan bakumatsuksi. Bakumatsu muodostuu japanin shogunaattia tarkoittavasta sanasta bakufu, sekä jonkin asian päättymistä tarkoittavaa matsu-päätettä. Kirjaimellisesti bakumatsu tarkoittaakin ”shogunaatin päättymistä”²⁶.

Rurouni Kenshinissä viitataan Perryn saapumisen Mustien laivojensa kanssa Tokionlahdella sijaitsevan Uragan lähettyville olleen bakumatsun aloittaja. Kenshin toteaa, kuinka kansalaiset olivat kauhuissaan neljästä heidän näkökulmastaan hirviömäisestä höyrylaivasta ja että se kauhu pysyi ihmisten mielissä vielä kauan bakumatsun jälkeenkin.²⁷ Toisessa kuvauksessaan Mustista laivoista Watsuki käsittelee hovin suhtautumista tilanteeseen ja kuinka Japanin aukaiseminen ulkomaailmalle nostattaisi kysymyksiä maan hallinnasta hovin ja muiden aatelisten keskuudessa. Kohtausta käsittelevässä kuvaruudussa Watsuki on esittänyt Mustien laivojen etualalla joukon hovin jäseniä, jotka ovat pukeutuneet hoviasuihin ja suippomaisiin, korkeisiin päähineisiin merkinä asemastaan.²⁸

Myös Masonin tutkimuksessa viitataan länsimaiden suureen vaikutukseen osana restauraatiota. Asiaa ei kuitenkaan monesti painoteta tarpeeksi

---

²⁵ Beasley 1967, 45-46.

²⁶ Reischauer & Craig 1978, 119.

²⁷ Watsuki, Vol. 12. 2005, 122.

²⁸ Watsuki, Vol. 9. 2006, 160.

useissa tutkimuksissa, vaikka yksi tärkeimmistä restauraatioon johtaneista syistä oli shogunaatin ylläpitämisen eristäytymisen epäonnistuminen.²⁹ Perry oli saanut ohjeet välittää presidentti Fillmoren kirjoittama kirje Japanin hallitsijalle ja se päättyi lopulta shogunille, ei keisarille. Kioton hovissa ulkomaalaisten saapumisesta ei kuitenkaan saatu mitään tietoja useisiin viikkoihin ja uutisten saavuttua hovissa paheksuttiin suuresti, kuinka shogun esiintyi Japanin hallitsijana.³⁰

Watsuki käyttää Mustien laivojen saapumisesta alkanutta levottomuutta juonenkuljetuksena myös päähenkilönsä Kenshinin taustatarinan osalta. Kaksi vuotta Mustien laivojen saapumisen jälkeen shogunaatin ylläpitämä järjestys oli hataroitunut ja rikokset olivat lisääntyneet. Miekkamestari Hiko Seijūrō pelastaa Shinta-nimisen pojan ryöväreiltä, jonka muu seurue on jo saanut surmansa. Hän toteaa, kuinka hyökkäykset ovat nyky-Japanissa arkipäivää ja poika saa olla kiitollinen henkensä pitämisestä. Hiko poistuu paikalta, mutta palaa muutamaa päivää myöhemmin haudatakseen ruumiit vain nähdäkseen Shintan jo haudanneen kaikki, niin seurueensa kuin ryöväritkin. Seurue koostui enimmäkseen orjakauppiaista, jotka olivat vieneet väkisin vanhemmiltaan kolme nuorta naista velanmaksuna, ja myöhemmin nämä olivat ottaneet mukaansa Shintan, joka oli jäänyt orvoksi vanhempiensa kuoltua koleraan. Hiko toteaa, että Shinta kuulostaa liian lempeältä nimeltä ja nimeää pojan Kenshiniksi ottaen tämän sitten oppilaakseen.³¹

2.3. Ishin shishi VS. Shinsengumi

Bakumatsun osapuolet jaetaan yleensä kahteen ryhmittymään, shogunaatin kannattajiin, sekä Ishin Shishiksi kutsuttuun ryhmään. Kirjaimellisesti käännettynä Ishin Shishi tarkoittaa korkean tavoitteen miehiä. Heidät yhdistetään liikkeeseen, jota kutsuttiin nimellä sonnō jōi, kunnioita keisaria, karkota barbaarit. perinteisesti oli tarkoittanut, että ollakseen velvollinen toimessaan, kuvernöörin oli kunnioitettava keisaria ja karkotettava barbaarit. Ishin Shishin näkemyksen

---

²⁹ Mason 1997, 262.

³⁰ Griffis 2006 (1883), 355-356.

³¹ Watsuki, Vol. 12. 2005, 10-11, 45-49.

mukaan shogunaatti oli epäonnistunut tässä tehtävässään, kun Japani oli avattu pitkän eristyksensä jälkeen ulkomaalaisille.³² Vähitellen alkoi yleistyä näkemys, jonka mukaan valta pitäisi siirtää takaisin keisarille, joka vahvana hallitsijana karkottaisi barbaarit Japanista.

Ishin Shishillä on monta kutsumanimeä, erityisesti sen eri ”osastoihin” liittyviä tarkentavia nimiä, kuten esimerkiksi Chōshū Ishin Shishi (Chōshūsta tulevat lojalistit), Chōshūn vallankumoukselliset, isänmaalliset jne. Rurouni Kenshiniin lisätyissä sananselityksissä Ishin Shishistä käytetään muun muassa nimityksiä lojalistit, isänmaalliset ja keisarillismieliset. He ryhtyivät taisteluun shogunaattia vastaan palauttaakseen vallan takaisin keisarille.³³

Aluksi Ishin Shishiin lukeutui erityisesti Chōshūn läänityksen alueella asuvia radikaaleja, mutta vähitellen näihin alkoi liittyä jäseniä muidenkin läänitysten alueilta. Ishin Shishin tunnetuimpia jäseniä ovat muun muassa Chōshūn Ishin Shishin johtaja Katsura Kogorō (1833–1877) tämän oikea käsi Takasugi Shinsaku (1839–1867), sekä Yamagata Aritomo (1838–1922). Myöhemmin Satsuman läänitys liittoutui Chōshūn kanssa ja liiton solmineet Ōkubo Toshimichi (1830–1878) ja Saigō Takamori (1828–1877) liittyivät Ishin Shishin johtoon. Käsittelen jokaista henkilöä vielä myöhemmin erikseen tässä tutkimuksessani ja tarkastelen heidän historiallista merkitystään ja saavutuksiaan tarkemmin henkilöhistorian luvussa.

Liittyessään Ishin Shishiin Kenshin oli vasta noin 14-vuotias poika, joka oli omin päin lähtenyt mestarinsa Hikon luota opiskeltuaan miekkailua vuosikausia. Pitkästä koulutusjaksosta huolimatta Kenshin jätti opintonsa kesken perustellen lähtöään halulla suojella muita bakumatsun kaaokselta.³⁴ Lähdettyään mestarinsa luota 1863, Kenshin päätyy lopulta Ishin Shishin värväykseen tehden vaikutuksen Katsuraan, joka ottaa tämän mukaansa Kiotoon. Kiotossa Kenshin saa lisänimensä Battōsai, kun hän ryhtyy Ishin Shishin hitokiriksi.³⁵

Vuodessa hänen olemassaolostaan liikkuu Kiotossa legendoja hänen salamurhatessaan shogunaatin virkamiehiä. Eräänä yönä hän on kapakassa juomassa, kun sisään astuu viehättävä nainen, joka saa heti asiakkaiden huomion. Kaksi maalta kotoisin olevaa samuraita yrittävät saada tämän kaatamaan heille

---

³² Fält. 2002. 99-100.

³³ Ks. Esim. Watsuki, Vol. 28. 2008, 190-191.

³⁴ Watsuki, Vol. 10. 2008, 179-180.

³⁵ Watsuki, Vol. 19. 2005, 127-133, 155.

juomia vetoamalla, että he ovat Aizun läänityksen sotilaita, jotka vaarantavat joka päivä henkensä suojellakseen rahvasta. Joku väkijoukosta toteaa, että Aizu on shogunaatin puolella, eikä moinen tee vaikutusta kehenkään. Kenshin lopettaa kahakan ennen kuin se alkaakaan, mutta lähdettyään kapakasta, hän joutuu kaksikon väijytykseen, mutta tilanne muuttuu, kun shogunaatin lähettämä hitokiri tappaa kaksikon tieltään ja yrittää salamurhata Kenshinin. Vaikka hän voittaa, tilannetta todistaa kapakassa ollut nainen, joka pyörrtyy nähdessään murhan, jolloin Kenshin ensin aikoo tappaa tämänkin, ettei jättäisi todistajia, mutta päättää lopulta viedä tämän Ishin Shishin piilopaikkana toimivaan Kohagiya-majataloon. Nainen kertoo myöhemmin olevansa Yukishiro Tomoe.³⁶ Hänestä tulee muutamaa lukua myöhemmin Kenshinin vaimo. Hyvin pian Tomoen kohtaamisen jälkeen Kenshin ja muut Ishin Shishin jäsenet ajautuvat vastakkain Kiotoa valvovan, shogunaatin alaisuudessa toimivan Shinsengumin kanssa.

Shinsengumi (kirjoitusmerkeillä ”uudet, valitut, joukot”) on Japanissa tunnetuimpia shogunaattia puolustaneista ryhmittymistä bakumatsun aikaan ja he työskentelivät Kiotossa eräänlaisena epävirallisena, mutta shogunaatin velvoittamana poliisijoukkona. Viralliselta taholta Shinsengumin perustamisen oli mahdollistanut Aizun läänityksen maaherra ja Kioton suojelijaksi kutsuttu Matsudaira Katamori (1836–1893).³⁷ Länsimaissa Shinsengumi ei ole yhtä tunnettu johtuen heidän kuulumisestaan restauraation ”häviäjiin”. Rurouni Kenshinissä ei myöskään mainita Shinsengumin jäsenten, Matsudairan ja viimeisen Tokugawa-shogunin, Tokugawa Yoshinobun lisäksi muita vallinnutta hallintoa tukevia historiallisia henkilöitä.

Watsuki itse julistautuu Shinsengumin ihailijaksi ensimmäisessä osassa jo ennen kuin varsinainen tarina ehtii edes alkaa. Shinsengumin jäsenistä Watsuki on erityisen kiinnostunut näiden apulaisjohtajasta, Hijikata Toshizōsta (1835–1869).³⁸ Länsimaisille lukijoille kirjoitus aukeaa paremmin vasta, kun Shinsengumia käsitellään varsinaisessa tarinassa sen seitsemännessä osassa, mutta alkuperäisessä julkaisussaan ensimmäisen osan ilmestyttyä albumina, oli sarja ehtinyt ilmestyä Shonen Jump-lehdessä jo useita viikkoja ja japanilaisille lukijoille oli ehtinyt sen myötä aiemmin selvitä Watsukin innostus Shinsengumiin.

---

³⁶ Watsuki, Vol. 19. 2005, 165-185.

³⁷ Hillsborough 2005, 1-2, 21, 192.

³⁸ Watsuki, Vol. 1. 2008, 1.

Shinsengumin jäsenet herättivät kauhua niin vastustajissaan kuin siviileissä säälimättömyydellään vihollisiaan kohtaan. Erityisen tunnistettavaksi Shinsengumin jäsenet teki heidän yhteneväinen vaatetuksensa, johon kuului pääasiassa vaaleansininen päällystakki, haori, jonka helmassa ja hihoissa oli valkoisia juovia. He kantoivat mukanaan punaista lippua, johon oli piirretty keltaisella tai toisinaan valkoisella kirjoitusmerkki³⁹, jonka merkityksen saattoi lukea tarkoittamaan totuutta tai vilpittömyyttä. Yleisesti lippua kutsuttiinkin lukutavan mukaisesti makoton lipuksi (makoto no hata).⁴⁰ Tarinansa aikana Watsuki käyttää lippua monissa kohtaauksissa ilmaisemassa Shinsengumin läsnäoloa eri taistelujen tapahtumapaikalla⁴¹.

Ulkoisen tunnistettavuuden lisäksi Shinsengumilla oli tiukat sisäiset säännöt, joiden rikkomisen saattoi yleisesti hyvittää tekemällä seppukun (kunniaitsemurhan), jota ei kuitenkaan myönnetty kaikille. Monet säännöt liittyivät erityisesti samuraiden kunniaikäytymiseen ja ryhmän edun asettamisen omien etujen ja näkemysten edelle. Yksityiskohtaisempia sääntöjä olivat muun muassa kielto luovuttaa miekkojaan kenellekään toiselle, sekä joutua vihollisen haavoittamaksi ja päästää tämän samalla pakenemaan paikalta vahingoittumattomana.⁴² Shinsengumi tunnettiin myös nimellä Mibun sudet, sillä perustamisensa aikaan Shinsengumin jäsenet olivat asettuneet Kioton lounaisenpuoleisilla laitamilla olevaan Mibu-nimiseen kylään, joka on nykyisin liitetty Kioton kaupunkiin. Shinsengumin tarkoitus oli pitää yllä rauhaa Kiotossa, joka oli muuttunut bakumatsun ja Ishin Shishin hitokirien suorittamien salamurhien yhteydessä kulttuurin ja uskonnon kehdestä kaoottiseksi taisteluareenaksi.⁴³ Myös Rurouni Kenshinissä eniten esiintyvistä historiallisesta henkilöstä, Shinsengumiin kuuluneesta, Saitō Hajimesta (1844–1915) käytetään monessa otteessa nimitystä susi, liittyen hänen menneisyyteensä Shinsengumissa ja toisinaan hän käyttää sitä itsekin⁴⁴.

誠

³⁹

⁴⁰ Hillsborough 2005, 34.

⁴¹ Watsuki, Vol 7. 2006, 7; Watsuki, Vol. 7. 2006, 15.

⁴² Hillsborough 2010, 86, 90.

⁴³ Turnbull 2008, 185-186.

⁴⁴ Ks. Esim. Watsuki, Vol 7. 2006, 27, 165.

2.4. *Ikedayan verilöyly*

Vuonna 1864 Kiotossa sattunut Ikedayan tapaus tunnetaan Shinsengumin suurimpana voittona Ishin Shishiä vastaan. *Rurouni Kenshinissä* Ikedayan verilöyly ja siihen johtaneet tilanteet muodostavat käsitellyimmän yksittäisen tapauksen sarjassa käsiteltävistä historiallisista tapahtumista. Tapaukseen viitataan jo aiemmin sarjassa muutamia kertoja, mutta sen varsinainen käsittely alkaa vasta osassa 20 olevassa bakumatsun vuoteen 1864 sijoittuvassa takaumajaksossa, kun Katsura Kogorō kertoo Kenshinille, että joku vuotaa tietoa heidän suunnitelmistaan, sillä Ishin Shishin salaiseen tapaamiseen Gion-festivaalin aikaan tulossa ollut Furudaka Shuntaro (syntymävuotta ei tiedossa, oletettava kuolinvuosi on 1864) oli hieman aiemmin joutunut Shinsengumin pidättämäksi.⁴⁵ *Rurouni Kenshinissä* ei käsitellä juurikaan sitä, kuinka Shinsengumin jäsenet Furudakan pidättyessään löysivät tämän Masuya-nimisestä liikkeestä useita salaisia dokumentteja ja aseita, jotka viittasivat tämän yhteistyöhön Ishin Shishin kanssa. Furudaka vietiin Shinsengumin päämajaan, jossa ryhmän varajohtaja Hijikata Toshizō kuulusteli ja lopulta kidutti häntä pää alaspäin ripustettuna Ishin Shishin suunnitelmista.⁴⁶

Myöhemmin sinä iltana, kesäkuun viidentenä 1864, Ishin Shishin tärkeimpien henkilöiden oli määrä kokoontua Ikedaya-nimiseen majataloon valmistelemaan suunnitelmaa, jonka tarkoituksena oli kuljettaa keisari, tulevan keisari Meijin isä Kōmei (1831–1867), pois Kiotosta aivan Japanin läntisellä rannikolla sijaitsevaan Chōshūn⁴⁷ ja siellä olevaan Hagin linnoituskaupunkiin, joka toimi Katsuran joukkojen päämajana. Katsura kertoo Kenshinille haluavansa tämän osallistuvan hänen kanssaan tapaamiseen sen sijaan, että tämä toimisi hänen henkivartijanaan, mutta Kenshin kieltäytyy vedoten tehtävänsä hitokirinä ja siihen, kuinka hänelle riittää vain uuden aikakauden, jona kaikki voivat elää rauhallisesti, saapuminen. Ikedayan tapaamisen osanottajista monet edustivat Ishin Shishin radikaaleinta joukkoa, näiden joukossa oli muun muassa Katsuran Kenshinille mainitsema Miyabe Teizō (synnyinvuotta ei tiedossa, kuoli 1864),

---

⁴⁵ Watsuki. Vol. 20. 2005, 20.

⁴⁶ Turnbull 2008, 187.

⁴⁷ Ks. Liitteet. Kuva 5.

joka oli laatinut suunnitelmaa keisarin vallan palautuksen nopeuttamiseksi. Suunnitelman toteutus sisälsi muun muassa useiden Kioton ylhäisten ja virkamiesten salamurhaamista ja samalla Kioton polttamista maan tasalle, jota Katsura kiivaasti vastusti.⁴⁸

Saatuaan selville Ishin Shishin tapaamisesta Ikedayalla, Shinsengumin noin kymmenen jäsentä, näiden joukossa myös Shinsengumin johtaja, Kondō Isami (1834–1868), suuntasivat kohti Ikedayaa. Ikedayalle saapuessaan Kondō suuntasi yläkertaan mukanaan ensimmäisen joukko-osaston kapteeni Okita Sōji (1844–1868), toisen joukko-osaston kapteeni Nagakura Shinpachi (1839–1915) ja kahdeksannen joukko-osaston kapteeni, Tōdō Heisuke (1844–1868) muiden jäädessä alas vahtiin ja odottamaan muiden Shinsengumin jäsenten saapumista.⁴⁹ Majatalon toiseen kerrokseen oli kokoontunut parisenkymmentä Ishin Shishin jäsentä. Shinsengumilla oli yllätysetu, jonka turvin he ehtivät surmata muutaman läsnäolijan ennen kuin nämä ehtivät vetää miekkansa. Silloinkin Shinsengumin jäsenet perääntyivät taktisesti alakertaan omia lisäjoukkojaan kohti ja Ishin Shishin jäsenet seurasivat näitä. Tällöin paikalle olivat ehtineet myös Hijikatan johtamat joukot, joiden mukana muun muassa Saitō ja Harada Sanosuke (1840–1868) olivat. Miyabe Teizō, Kioton polttamisen pääsuunnittelija, teki seppukun välttääkseen joutumasta elävänä Shinsengumin haltuun. Shinsengumi menetti taistelussa ainoastaan yhden miehen, kun taas kaikki paikalla olevat Ishin Shishin jäsenet kuolivat. Vuosikymmeniä myöhemmin kirjoitetuissa Nagakuran muistelmissa kerrotaan hyvin yksityiskohtaisesti taistelun joka hetket, myös Okitan samaa verinen yskän kohtaaminen, joka enteili hänen pahenevaa tuberkuloosiaan.⁵⁰ Watsukin piirtämässä yhden ruudun kuvauksessa sisällä tapahtuvasta verilöylystä on parhaiten erotettavissa etualalla portaikossa oleva Okita ja hieman tämän yläpuolella olevalla käytävällä oleva Kondō. Sen sijaan Nagakura ja Tōdō ovat jääneet osittain peittoon tekstin alle.⁵¹

Ishin Shishin piilopaikassa, Kohagiya-majatalossa, Katsuran avustaja ryntää paikalle kertoakseen muille Shinsengumin iskusta Ikedayaan. Kysyttäessä avustaja kertoo, ettei Katsura ollut onneksi paikalla, mutta monet

---

⁴⁸ Watsuki, Vol. 11. 2005, 180.

⁴⁹ Hillsborough 2005, 77.

⁵⁰ Turnbull 2008, 188; Hillsborough 2005, 78.

⁵¹ Ks. Liitteet. Kuva 8.

muut tärkeät henkilöt olivat jo kokoontuneet Ikedayaan. Tässä kohtaa Miyabesta käytetään nimitystä –sensei, joka viittaa hänen korkeaan asemaansa Ishin Shishin joukoissa. Kenshin aikoo lähteä Ikedayaan kostaakseen tovereidensa kohtalon, mutta muut estävät häntä, sillä shogunaatin sotilaita on siirtymässä valtavasti juuri Ikedayan lähettyville. Kenshin jättää kostoaikeet, mutta siirtyy ulos katsomaan, kun Shinsengumin jäsenet suuntaavat verisinä takaisin kohti päämajaansa iskettyään Ikedayaan ja useat kiitolaiset katselevat heitä hälisten huolestuneina keskenään. Kenshin toteaa itsekseen, että juuri Shinsengumi on suurin este vallankumouksen saavuttamiseksi. Samassa kohtauksessa Kenshin luo ensimmäisen katsekontaktinsa Saitō Hajimeen, joka pysähtyy hetkeksi ja kääntyy vilkaisemaan taakseen suoraan Kenshiniin. Okita Sōshin kysyessä Saitōlta onko jokin vialla, tämä vain hymyilee vastaten, ettei mikään ole vikana.⁵² Heidän keskustelustaan käy ilmi osa sisäistä hierarkiaa, sillä vaikka molemmat ovat Shinsengumin kapteeneja, Okita käyttää Saitōsta peruskohteliasta päätettä –san, kun Saitō puolestaan käyttää Okitasta erityisesti nuoremmista miehistä käytettävää päätettä –kun, joka viittaa tässä tapauksessa heidän väliseensä tuttavallisuuteen, eikä ikäeroon, sillä he ovat lähes saman ikäisiä.

2.5. *Shogunaatin vastaisku*

Ikedayan verilöyly ja sen aiheuttama takaisku Ishin Shishille jatkoi voimistumistaan aiheuttaen Chōshūn päättymisen shogunaatin silmätikuksi. Rurouni Kenshinissä välittömästi verilöylyn tapahtumien käsittelyn jälkeen Watsuki siirtyy käsittelemään Kioton Kielletyn portin tapausta (Kinmon no hen), joka sai alkunsa, kun tiedot verilöylystä saivat vääristyneitä ja liioiteltuja muotoja kiiriessään Kioton ulkopuolelle. Uutiset saivat kaupungin ulkopuolella olevat Ishin Shishin jäsenet raivon valtaan ja nämä alkoivat kerääntyä yhteen marssiakseen pääkaupunkiin 3000 sotilaan armeijana. Taistelun lopputulos oli kuitenkin selvä jo ennen alkamistaan, kun shogun lähetti 20 000 sotilaan armeijan näitä vastaan. Heinäkuun kahdeksantena 1864, vain kolme päivää Ikedayan verilöylyn jälkeen joukot ottivat rajusti yhteen. Chōshūn 400 hengen miesmenetys oli huomattavasti suurempi kuin shogunaatin 60 miehen kuolema, kun lukuja

---

⁵² Watsuki. Vol. 20. 2005, 45-50.

vertasi molempien armeijoiden miesmäärään. Taistelun ohessa syttyi raivoava tulipalo, joka tuhosi arviolta 28 000 kotia ajaen siten kymmeniä tuhansia ihmisiä kaupungin kaduille. Tuhon partaalla oleva Chōshū julistettiin taistelun myötä keisarin viholliseksi. Watsukin käsittely tapauksesta kuvaa kirjoitetun tiedon lisäksi kuvituksena tapahtumasta liekehtivän Kioton ja seuraavassa ruudussa taistelun jälkeisen päivän, jolloin suuri osa kaupungista on vain hiiltyneitä ja maan tasalle palaneita raunioita.⁵³

Kielletyn portin tapauksessa Ishin Shishi rajoittui vielä pääasiallisesti Chōshūsta lähtöisin oleviin jäseniinsä, sillä taistelujen jälkipuinnissa myöhemmin näiden kanssa liittoutuva Satsuma osallistui keisarin viholliseksi julistetun Chōshūn rankaisuun yhdessä muiden läänitysten kanssa.⁵⁴ Rurouni Kenshinissä tähän viitataan aikajanan avulla ensimmäisenä ja toisena Chōshūn kukistamisyrittäksenä vuoden 1865 ensimmäisen neljänneksen aikana, mutta sarjassa ei selitetä lukijoille tarkemmin, mistä oikein oli kyse. Ensimmäiseen kukistusyrittäykseen viitataan hyvin lyhyesti osassa 20. jolloin Kenshin saa kuulla Chōshūn selvinneen tilanteesta, mutta huhujen mukaan toinen yritys oli jo suunnitteilla.⁵⁵ Toisen kukistamisyrittäksen julistus sai Chōshūn haalimaan itselleen nykyaikaisempia aseita, mutta tärkeimpänä esiin nousi uusi liittouma Satsuman läänityksen kanssa, vaikka aiemmin nämä olivat olleet Chōshūn verivihollisia.⁵⁶

Rurouni Kenshinin osassa 21. olevassa aikajanassa on maininta tapauksesta, jossa useat länsimaat (Yhdysvallat, Britannia, Ranska ja Hollanti) tulittivat Japania Shimonosekin salmella 1864.⁵⁷ Kyseinen tapaus on ainoa Rurouni Kenshinissä mainittavista Bakumatsun ajan tapahtumista Perryn saapumisen lisäksi, jossa länsimaat olisivat puuttuneet Japanin asioihin. Historiallisesti länsimaat olivat kuitenkin hyvin aktiivisia toimijoita Japanin suhteen sen avaamisesta lähtien erilaisten sopimusten solmimisessa omien intressien varmistamiseksi⁵⁸.

Länsimaisen pommitus Shimonosekin salmelle oli tarkoitettu kostoiskuksi, kun kesäkuun 25. päivänä Chōshūn rannikolla sijaitseva tykistö

---

⁵³ Watsuki, Vol. 20. 2005, 51-53.

⁵⁴ Tipton 2008, 36.

⁵⁵ Watsuki, Vol. 21. 2005, 47; Watsuki, Vol. 20. 2005, 79.

⁵⁶ Keene 2002, 89.

⁵⁷ Watsuki, Vol. 21. 2005, 47.

⁵⁸ Ks. Esim. Hillsborough 2010, 24.

alkoi tulittaa Shimonosekin salmelle ankkuroitunutta amerikkalaista kauppalausta. Muutamaa päivää myöhemmin länsimaiset sotalaivat iskivät takaisin, mutta vastatoimista huolimatta koko salmi suljettiin myöhemmin ulkomaisilta laivoilta. Shogunaatille Chōshū perusteli uhmakkaasti, että sen saamat ohjeet ulkomaisten ”rauhanomaisesta” häätämisestä oli jo myöhäistä, sillä konflikti oli jo alkanut.⁵⁹ Beasleyn tutkimuksesta poiketen Craig käyttää tekstissään kuukalenteriin perustuvaa ajoitusta, joten tämän mainitsevat päivämäärät poikkeavat Beasleyn ilmaisemista päivistä tapahtumille. Kuukalenterin pohjalta Beasleyn käyttämä 25.6 vastasi toukokuun viidettä päivää, jolloin shogunaatti oli määrännyt melko ponnettomasti ulkomaalaiset hädettäväksi Japanista. Chōshū oli kuitenkin ainoa läänitys Japanissa, joka todella alkoi toteuttaa häätöä ja päätyi samalla länsimaiden huomion kohteeksi.⁶⁰

2.6.   *Restauraatio ja Boshin-sota*

Rurouni Kenshinissä ei suoranaisesti käsitellä keisari Meijin valtaannousua. Osan 21. aikajanassa esitetään yksinkertaistettuna, että vuoden 1867 viimeisen neljänneksen alussa viimeinen shogun, Tokugawa Takayoshi [sic. Yoshinobu] luovutti vallan takaisin keisarille, mutta varsinainen vallan palautus tapahtui lopullisesti vasta vuoden 1868 alussa.⁶¹ Isänsä Kōmein kuoltua helmikuussa 1867, 15-vuotias kruununprinssi Mutsuhito nousi valtaistuimelle. Hallitsijanimensä Meiji hän kuitenkin otti vasta vuoden kuluttua aloittaen siten Meiji-kauden.⁶²

Kioton hovi kuohui pinnan alla jo ennen shogunin virallista ilmoitusta asemastaan luopumisesta marraskuun 1867 alussa. Jotkut hovin neuvonantajat olivat jo olleet tiiviissä yhteydessä Ishin Shishin johtajien kanssa ja oli vain ajan kysymys, koska näiden salassa pidetyt suunnitelmat shogunaatin syrjäyttämisestä voitaisiin panna toteen. Toisaalta ilmoitus shogunin irtisanoutumisesta tuli näille yllätyksenä ja täten hovin oli pyydyttävä shogunaattia jatkamaan maan asioiden hoitamista ainakin toistaiseksi.

---

⁵⁹ Beasley 1973, 196.

⁶⁰ Craig 1961, 199-200.

⁶¹ Watsuki, Vol. 21. 2005, 47.

⁶² Beasley 1972, 286.

Joulukuussa Ōkubo kuitenkin ylipuhui suunnitelmassa mukana olevat hovin aateliset ryhtymään toimiin keisarin palauttamisesta todelliseen valtaan. Kaikki tapahtui suhteellisen rauhanomaisesti, kun tammikuun kolmantena 1868 Saigō Takamori johti joukkonsa palatsin porteille ottaen ne haltuunsa ja palatsissa annettiin julistus, jossa shogunaatti lakkautettiin ja valta palautettiin jälleen keisarille.⁶³

Keisarillisen hovin asettuminen Tokugawa-shogunaattia vastaan esitetään Rurouni Kenshinissä vain parissa yksittäisessä ruudussa, joiden tekstiosuudet eivät varsinaisesti anna lukijan ymmärtää muuta kuin, että Boshin-sodan Toba-Fushimin taistelussa shogunaatin armeija on perääntymässä ja sotilaat hurraavat uuden aikakauden alkua. Varsinainen viittaus hoviin löytyy kuvien sisältä, joissa Watsuki on kuvannut keisarin symbolia esittävän krysanteemi-vaakunan uuden ”keisarillisen armeijan” sotalipussa.⁶⁴

Toba-Fushimin taistelu alkoi tammikuun kolmantena päivänä shogunaatin joukkojen ylivoimaisella enemmistöllä vastustajiinsa nähden. Keisarillinen hiljaisuudessa annettu julistus valtuutuksesta hyökätä shogunaattia vastaan seisoi kuitenkin pienemmän armeijan takana. Keisarin symboli ilmestyi taistelujen yhteyteen niiden kolmantena päivänä ja aiheutti ensin kummastusta niin shogunaatin kuin myös vallankumouksellisten joukoissa, sillä kukaan ei ollut aikaisemmin nähnyt sitä missään yhteydessä. Tiedon levittyä joukkojen keskuuteen alkoi vallankumouksellisten joukosta kuulua raikuvia hurraa-huutoja näiden taistelumoraalin noustessa keisarillisen hovin tuesta, kun taas shogunaatin joukoille sillä oli täysin päinvastainen vaikutus. Shogunaatin joukot kukistuivat hyvin pian tämän jälkeen vastapuolen suurhyökkäyksessä. Seuraavana päivänä shogunaatin joukkojen taistelumoraali laski entisestään sen menettäessä yhtäkkiä joukkojensa ylijohtajan, paikalla olleen shogunin, Tokugawa Yoshinobun, joka pakeni kesken taistelujen ensin Osakaan ja sieltä laivalla Edoon.⁶⁵

Osan 12 pääjuonen yhteydessä Kenshin osoittaa kartalta Tokiota ja viittaa Toba-Fushimin taisteluun, jolloin viimeinen shogun, Tokugawa Yoshinobu petti omat joukkonsa ja pakeni Osakaan ja sieltä laivalla Edoon. Tapahtuman pohjalta Kenshin päättelee, että Kioton sytyttäminen tuleen Ikedayan jälkeisten

---

⁶³ Mason & Caiger 1997, 259-260; Beasley 1967, 96-97.

⁶⁴ Watsuki, Vol. 21. 2005, 48-49.

⁶⁵ Hillsborough 2005, 141-142.

tapahtumien pohjalta on vain Shishion harhautus ja tämän oikea päämäärä on hyökätä mereltä Tokioon, suoraan Meiji-hallinnon sydämeen.⁶⁶ Viittaus osoittaa shogunin paon lisäksi amiraali Perryn saapumiseen Mustien laivojen kanssa, sillä tuntemattoman laivan hyökkäys Tokionlahdelta kohti kaupunkia aiheuttaisi kansan keskuudessa välittömästi sekasortoa, kuten Perryn saapumisen aikaan.

Boshin-sodan neljäs suuri taistelu käytiin Aizussa, jota oli ennen restauraatiota kutsuttu ”Kioton suojelijaksi”. Rurouni Kenshinissä taistelu on nimetty Aizun sodaksi ja vaikka tapahtuma selitetäänkin vain yhdessä puolen sivun ruudussa, siihen on lisätty varsin paljon historiallista tietoa liittyen tapahtumaan. Aizu oli hylännyt uuden hallinnon auktoriteetin, mikä johti julistukseen, jonka mukaan Aizu oli virallisesti keisarikunnan vihollinen. Taisteluissa Aizu oli alusta alkaen alakynnessä nykyaikaisemmin varustautunutta keisarillista armeijaa vastaan. Aizu antautumisesta syyskuun 22. päivänä 1868 huolimatta sitä alistettiin useiden vuosien ajan Meiji-kaudella, sillä se oli toiminut muun muassa Shinsengumin hyvin avoimena tukijana.⁶⁷ Shinsengumin pääosastoon kuuluva Saitō Hajime osallistui myös taisteluun, mutta lähti Shinsengumista jäädäkseen muutamien joukkojen kanssa puolustamaan Aizua muun Shinsengumin suunnatessa yhä pohjoisemmaksi.⁶⁸

Shogunin luovuttua vallastaan tehtiin sopimus, jonka nojalla kaikki daimiot, jotka antautuisivat ja vannoisivat uskollisuuttaan uudelle hallinnolle, armahdettaisiin. Aizu vastusti sopimusta kiivaasti ja taisteli kiivaasti hallintoa vastaan noin puoli vuotta.⁶⁹ Varsinainen Aizun taistelu alueen linnoituskaupungissa ennen sen antautumista kesti yhteensä kuukauden, vaikka alueella oli käyty taisteluja jo aiemmin. Elokuun 22. päivä keisarilliset joukot aloittivat hyökkäyksensä Aizuwakamatsun linnoituskaupunkiin ja kukistivat vastustajansa ylivoimaisesti. Kolmentoista muun Shinsengumin jäsenen tavoin Aizuun jäänyt Saitō Hajime, joka käytti siellä ollessaan alkuperäistä sukunimeään esiintyessään Yamaguchi Jirō-nimisenä, selviytyi taisteluista.⁷⁰

---

⁶⁶ Watsuki, Vol. 12. 2005, 107-109.

⁶⁷ Watsuki, Vol. 3. 2008, 78.

⁶⁸ Watsuki, Vol. 21. 2005, 48.

⁶⁹ Beasley 1967, 99.

⁷⁰ Hillsborough 2005, 167, 184.

3. Meiji-hallinnon varjossa

3.1. *Valearmeijan kukistaminen*

Rurouni Kenshinin varsinaisen pääjuonen edetessä vuodessa 1878, eräs Kenshinin tovereista, Sagara Sanosuke, kertoo kuuluneensa lapsena restauraation aikaiseen Sekihō-taihin (Sekihō-armeijaan), joka koostui pääasiallisesti maanviljelijöistä ja kauppiaista, jotka liittyivät restauraatioon 1868 hyvin pian Toba-Fushimin taisteluiden jälkeen. Sekihō-tain ensimmäisen joukko-osaston kapteeni, melko varakkaasta suvusta lähtöisin oleva Sagara Sōzō (alkuperäiseltä nimeltään Kojima Shirō), kuvataan Sanosuken, silloin vielä sukunimettömän maanviljelijän pojan, ihannoimana tämän ajaessa eriarvoisuuden poistamista Japanista. Osastot kulkivat varsinaisen armeijan edellä, keräsivät tietoa, värväsivät uusia joukkoja ja levittivät kansan keskuuteen tietoa vallankumousohallinnon lupaamasta verojen puolituksesta saaden siten näiden kannatuksen puolelleen. Vallankumousohallinnolla ei kuitenkaan ollut varaa tosiaan puolittaa veroja, joten varsinaiselle armeijalle annettiin käsky vangita ”vale-armeija”, jotta näitä voitaisiin rangaista ”todellisten isänmaallisten pilkkaamisesta” ja veronpuolitusta koskevien valheiden levittämisestä kansalle. Julistamalla verojenpuolituksen valheeksi, hallinto sai syntipukin ja saattoi haudata koko lupauksensa. Suurin osa Sekihō-taista vangittiin, teloitettiin ja heidän päänsä asetettiin julkisesti kansan vihattavaksi ”turhien odotusten herättämisestä valheillaan”.⁷¹

Watsuki itse ilmaisee tietoisesti ja tarkoituksella kuvanneensa kohtaukset Sekihō-taista ja erityisesti Sagara Sōzōsta hieman ylistettynä, koska ne on kuvattu erään tarinan henkilön subjektiivisesta näkökulmasta. Hän sanoo myös pohtineensa pitkään, pitäisikö tarinassa edes mainita koko ryhmittymää, sillä kyseinen tapaus ei ole kovin tunnettu edes Japanissa, mutta hän halusi sen mukaan, sillä sen avulla saattoi esittää selkeästi niin totuuksia kuin valheitakin Meiji-restauraatiosta. Watsuki myös toteaa kuinka kyseisen kappaleen aikana sarja oli suosionsa pohjalla ilmestyessään viikoittaisessa Shonen Jump-lehdessä.

---

⁷¹ Watsuki. Vol. 2. 2007, 18.

Siitäkin huolimatta Watsuki halusi pitää kantansa ja käyttää tapahtumaa osana totuutta Meiji-restauraation historiasta. Eräässä kommentissaan Watsuki kertoo, että häntä kehoitettiin olemaan tarkkana Sekihō-taihin liittyvien asioiden vuoksi, ja että hän ei ”päätyisi liian syvälle” asiassa.⁷²

Kyseisen kommentin voi tulkita useilla tavoilla, mutta sitä ei ole selitetty tekstissä sen kummemmin. Eräs mahdollisuus on, että Watsukin oli oltava varovainen Sekihō-tain käsittelyssä, koska se nähdään negatiivisena osana restauraation historiaa ja tahrana Ishin Shishin ja sitä kautta nyky-Japanin maineelle. Englanniksi saatavilla olevissa tutkimuksissa ei myöskään löydy minkäänlaisia mainintoja tapauksesta. Tästä näkökulmasta katsottuna Watsuki ottaa mielenkiintoisen riskin jakaessaan nuorille tietoa tapahtumasta, joka voidaan nähdä häpeällisenä osana Japanin historiaa.

Toinen näkökulma Sekihō-tain vähäiseen käsittelyyn niin Rurouni Kenshinissä kuin myös tutkimuksissa on 1980-luvun lopulla ja 1990-luvun alussa sattunut tapahtumasarja, jossa itseään myös Sekihō-taiksi kutsuva ryhmittymä julisti Asahi Shinbun-sanomalehden japaninvastaiseksi ja eräs ryhmän aktivisteista tunkeutui toukokuussa 1987 sanomalehden toimitukseen ampuen yhden toimittajista kuoliaaksi. Sekihō-tai uhkasi myös tappaa kaikki muutkin lehden työntekijät. Vuonna 1990 ryhmittymä julistautui syylliseksi Nagoyassa korealaisyhteisöä vastaan tapahtuneeseen pommi-iskussa vastalauseena Etelä-Korean pääministerin Japanin-vierailulle.⁷³

3.2. *Buddhalaisuus osana Japania*

Buddhalaisuus saapui ensimmäisen kerran Japaniin Koreasta noin 500-luvun puolivälissä, mutta sitä ei aluksi otettu vastaan erityisen suopeasti. Jotkut pelkäsivät, että yhtäkkinen uuden jumaluuden palvominen suututtaisi Japanin alkuperäiset jumaluudet. Kesti noin sata vuotta, että buddhalaisuus lopulta sai jalansijaa ja se alkoi vähitellen nivoutua kiinteäksi osaksi Japania niin

---

⁷² Watsuki. Vol. 2. 2007, 14-18, 28; Watsuki. Vol. 6. 2008, 110.

⁷³ Sekihotai. National Consortium for the Study of Terrorism And Responses to Terrorism. Viitattu 16.06.2011.

hengellisessä kuin maallisessa merkityksessä.⁷⁴ Tällöin rakennettiin silloiseen pääkaupunki Naraan myös Japanin ensimmäinen buddhalainen luostari, joka on edelleen olemassa.

700-luvulla hallinnut keisari Shōmu rakennutti silloiseen pääkaupunkiin, Naraan, valtavan Tōdaiji-temppelin, jonne valettiin suuri Buddhan patsas. Temppelin oli tarkoitus toimia maanlaajuisena keskuksena buddhalaisuudelle. Tōdaijin valmistuttua buddhalaisuus alkoikin levitä Narasta ympäröiviin provinssisiin ja niistä vähitellen laajemmalti.⁷⁵

Ennen Meiji-restauraatiota buddhalaisuus oli levinnyt Tokugawa-kauden aikana kaikkialle Japaniin ja maassa oli arviolta yli 200 000 temppeliä ja sivutemppeleitä. Suuri määrä mahdollisti sen, että pienissäkin kylissä oli ainakin yksi temppeli. Vahvasta asemastaan huolimatta buddhalaisuus ei ollut verrattavissa valtionuskontoon Tokugawa-kauden aikana, vaikka sen avulla hallinto kykeni pitämään kirjaa muun muassa väkiluvusta. Jokaisen perheen jäsenen oli oltava rekisteröitynä johonkin buddhalaiseen temppeliin, ja kaikki oli haudattava buddhalaisten oppien mukaisesti. Hautajaiset ja siihen liittyvät seremoniat vaurastuttivat temppeleitä, sillä perheiden kanssa tehtävät sopimukset hautajaisten järjestämisestä siirtyivät usein sukupolvelta toiselle.⁷⁶

Rurouni Kenshinissä käsitellään buddhalaisuutta varsin laajalla mittakaavalla, kun ottaa huomioon, että kyse on uskonnollisesta aiheesta. Näkyvin käsittely koskee kuitenkin kuolemaa. Useissa kohtauksissa sarjan mittaan Watsuki kuvaa puisen muistolaatan, jonka tarkoitus on olla eräänlainen toinen hautakivi, jota pidetään kuitenkin kotona tai mukana. Se myös kuvastaa vainajaa ja kodeissa muistolaatoille tarjotaan useasti omat pienet ateriat.⁷⁷

Eräs tarinan hahmoista on myös entinen buddhalaismunkki, Anji. Hänet esitellään meditoimassa keskellä metsää pienten Buddhan patsaiden ympäröimänä ja eräs Kenshinin ystävistä näkee, kuinka patsaat yhtäkkiä murskautuvat Anjin iskiessä maata veitsellä. Hän olettaa kyseen olevan hōrikista, Buddhan suomasta, pahuutta tuhoavasta voimasta, mutta Anji kertoo, ettei hōrikia ole oikeasti edes olemassa, vaan se on vain vale, jonka avulla saadaan ihmiset uskomaan Buddhaan. Anji paljastuu langenneeksi munkiksi, joka on hylännyt

---

⁷⁴ Mason 1997, 38-40.

⁷⁵ Mason 1997, 47-49.

⁷⁶ Hur 2007, 1, 9.

⁷⁷ Esim. Watsuki, Vol. 24. 2009, 45; Watsuki, Vol. 26. 2006, 69.

Buddhan opit, eikä häpeä rikkoa niitä. Hän ei kuitenkaan langennut maailman houkutusien vuoksi, vaan sen vuoksi, ettei enää uskonut buddhalaisuuden voivan pelastaa maailmaa. Samalla hän viittaa kymmenen vuotta sitten tapahtuneeseen Haibutsu kishaku-liikkeeseen, joka pyrki hävittämään buddhalaisuuden restauraation tapahduttua, muttei puhu asiasta sillä hetkellä enempää.⁷⁸ Anjin taustatarina, jossa käsitellään tarkemmin tämän syytä hylätä uskonsa buddhalaisuuteen, käsitellään sarjan osassa 13, jota tarkastelen myöhemmässä luvussa.

Anjin rooliin kuuluu myös nimitys yhtenä buddhalaisuudessa esiintyvistä suojelijoista, sillä hän kutsuu itseään inkarnoituneeksi Fudō Myō-ōksi. Fudō Myō-ō on pelottava-kasvoinen, raivoa symboloiva vajrana-buddhalaisuuteen kuuluva suojelija, jonka nimi tarkoittaa järkähtämätöntä. Fudō Myō-ōn tehtävä on tuhota Buddhan viholliset, sekä rangaista tietämättömiä ja niitä, jotka eivät ansaitse pelastusta.⁷⁹

Näkyvin buddhalaisuuteen viittaava tapahtumapaikka Rurouni Kenshinissä on Kioton koillispuolella kohoava Hiei-vuori, joka on tunnettu suuresta buddhalaisluostaristaan. Uskomuksen mukaan Kiotoon virtasi pahuutta koillisesta ja tämä oli yksi syistä, että luostari perustettiin juuri Hiei-vuorelle suojaamaan pääkaupunkia. Luostari perustettiin 800-luvulla buddhalaisuuden Tendai-suuntauksen päämajaksi ja sillä haluttiin erota niin kutsutusta Nara-buddhalaisuudesta, joka oli hyvin maallistunut suuntaus. Kukoistuksensa aikana 1500-luvun puolivälissä Hiei-vuorella oli tuhansia rakennuksia ja arviolta 20 000 munkkia kunnes Oda Nobunaga määräsi luostarin tuhottavaksi, jolloin siellä asuvien munkkien kyky vaikuttaa maan asioihin kutistuisi.⁸⁰

Rurouni Kenshinin osassa kymmenen on kohta, jossa Shishio saapuu Yumin kanssa Kiotoon, mutta he eivät jää kaupunkiin, vaan suuntaavat kohti Hiei-vuorta, jonka yllä lipuu pahaenteisiä tummia pilviä, sillä heidän tukikohtansa on sen rinteellä sijaitsevassa luolastossa. Shishion tukikohta kuitenkin varmistetaan lukijoille sijaitsevaksi Hiei-vuorella vasta huomattavasti myöhemmin osan 18 lopussa olevassa sanastossa, vaikka se toimii Kenshinin ja Shishion yhteenoton tapahtumapaikkana useiden osien ajan. Watsuki käyttää

---

⁷⁸ Watsuki, Vol. 9. 2006, 111-118.

⁷⁹ Watsuki, Vol. 13. 2005, 105, 186.

⁸⁰ Mason 1997, 98-99,

tummaa pilviverhoa kuvastamassa Hiei-vuorelta virtaavaa pahaenteisyyttä lähes jokaisessa vuorta kuvaavassa ruudussa aina siihen asti, kunnes Shishio on kukistunut ja vasta sen jälkeen hän kuvaa taivaan vuoren ympärillä kirkkaana.⁸¹

Muutamaan otteeseen tarinansa aikana Watsuki käyttää viittauksia buddhalaisuuteen humoristisena vaikutteena. Eräässä kohtauksessa entinen Shinsengumin kapteeni, Saitō Hajime, joka tekee väliaikaisesti yhteistyötä Kenshinin kanssa, toteaa, että hänen vaimonsa Tokio voi hoitaa nuorta poikaa, jonka he juuri pelastivat. Kenshin ja tämän toveri Misao eivät ole uskoa Saitōn olevan naimisissa. He toteavatkin, että naisen on oltava todellinen boddhisattva voidakseen olla naimisissa hankalan ja sadistisen oloisen Saitōn kanssa.⁸² Boddhisattvat ovat buddhalaisuudessa henkilöitä, jotka ovat saavuttaneet totuuden, mutta jääneet omasta tahdostaan uudelleensyntymän kehään auttamaan muita saavuttamaan myös nirvanan. Kirjaimellisesti nimitys boddhisattva tarkoittaaakin valaistunutta olentoa.

Toisessa buddhalaisuuteen perustuvassa vaikutteessa Watsuki on nimennyt homoseksuaalin ristiinpukeutuvan Kamatarin hyökkäysiskut erään buddhalaisen jumaluuden mukaan. Isku nimeltä Midare Benten muodostuu verbistä midareru, joka tarkoittaa turmeltunutta sekä yhdestä buddhalaisuuden seitsemästä onnea tuovasta jumaluudesta, joista Benten on seitsikon ainoa naispuolinen jumaluus. Toinen hyökkäys on nimeltään Benten Mawashi, jonka loppuosa on johdettu verbistä mawasu ja se tarkoittaa pyörittämistä tai auki kerimistä. Tarkoituksena on muodostaa mielikuva Bentenistä, jonka obi-vyö avataan ja sitä aletaan kerä auki niin, että Benten pyörii kuin hyrrä samalla kun hänen vaatteensa aukeavat. Näiden molempien iskujen taustalla on hyvin seksuaalinen mielikuva, joka korostaa entisestään Kamatarin vahvasti seksuaalisuuteen perustuvaa hahmoa ja samalla kääntää buddhalaisuuden opetukset maallisten nautintojen välttämisestä päälaelleen. Molempien iskujen merkitykset on selitetty vielä erikseen kyseisen kirjan lopussa olevassa sanastossa, koska ne eivät muutoin aukeaisi länsimaiselle lukijalle, kun taas japanilaisille asiayhteys on tutumpi.⁸³

---

⁸¹ Watsuki, Vol. 10. 2008, 12-13; Watsuki, Vol. 13. 2005, 62; Watsuki, Vol. 18. 2005, 15, 195.

⁸² Watsuki, Vol. 9. 2006, 100-101

⁸³ Watsuki, Vol. 15. 2005, 58, 73, 184-185; Reader 1998, 155.

3.3. *Shinton tie valtionuskonnoksi*

Shinto on alkuperäinen japanilainen uskonto, joka perustuu myyteistä, uskomuksista ja legendoista kootuksi kamien, jumaluuksien, palvomiseksi. Monista muista uskonnoista poiketen shintolla ei ole perustajaa tai varsinaisia ohjeita, joiden mukaan ihmisten tulisi elää. Kirjaimellisesti shinto tarkoittaa ”kamin tietä” ja sen mukaan kaikessa olevassa on oma kaminsa. Esimerkiksi luonnossa ilmenevät kamit saattavat asettua suurikokoiseen vanhaan puuhun tai vesiputoukseen. Tällaiset paikat on merkitty shimenawa-köysillä, jotka on punottu muistuttamaan palmikkoa ja köyteen on kiinnitetty taiteltuja valkoisia paperiliuskoja, jotka symboloivat kamin laskeutumista taivaasta uuteen asuinpaikkaansa salaman muodossa.

Buddhalaisuuden saapuessa Japaniin monien pelkona oli, etteivät sen opit soveltuisi yhteen shinton kanssa. Ajan kuluessa shintolaisuus ja buddhalaisuus kuitenkin nivoutuivat käytännön elämässä hyvin kiinteästi toisiinsa huolimatta näkyvistä ristiriidoistaan, jotka saatettiin vain jättää huomiotta. Shintolaisuuden mukaan elävä maailma edusti kaikkea hyvää ja kaunista, kun taas kuolleiden maailma oli sen vastakohta. Buddhalaisuuden mukaan elämä puolestaan perustui koettelemuksille ja kärsimykselle, ja tästä elämän kärsimyksestä saattoi irtautua vain pääsemällä irti uudelleensyntymän kehästä saavuttamalla nirvana. Oli myös laajalti hyväksytty näkemys, jonka mukaan monet shintolaisuuden tärkeimmistä jumaluuksista olivat tiettyjen buddhalaisuuden jumaluuksien ilmenemismuotoja Japanissa.⁸⁴

Shinton aseman uudistus alkoi, kun keisari Meiji esitti viiden pykälän julistuksensa, joka oli verrattavissa varhaiseen versioon perustuslaista. Varsinainen perustuslaki laadittiin hieman myöhemmin ja se pohjautui Meijin julistukseen. Osana tapahtumaa otettiin uudelleen käyttöön monia shinto-seremonioita, ja jokainen uskonnollisuuteen viittaava seremonia oli muutenkin shintolainen.⁸⁵

---

⁸⁴ Keene 2005, 138.

⁸⁵ Keene 2005, 137-139.

Shintolaisuuden asema nousi edelleen, kun se oli julistettu Japanin viralliseksi valtionuskonnoksi. Kamien ja niiden kautta keisarin kunnioittamista korostettiin kansalaisille. Japanissa oli jo huomattavasti aiemminkin kerrottu keisarisuvun polveutuvan shintolaisuuden auringonjumalatar Amaterasu-Ōmikamista, mutta valtionuskonnon myötä käsitys keisarista elävänä kamina vain vahvistui.⁸⁶ Kansalaisten keskuudessa kamien ja pyhäköiden kunnioitus nähtiin isänmaallisena tekona. Tämä isänmaallisuus sai myöhemmin yhä sotilaallisempia piirteitä ja kyseistä ”valtio-shintoa” on pidetty eräänä syynä Japanin 1900-luvun alun tiukkaan oikeistolaisuuteen ja sen myötä osallistumisena toiseen maailmansotaan.⁸⁷

Rurouni Kenshinissä Watsuki käsittelee shintoon liittyviä piirteitä buddhalaisuuteen verrattuna varsin vähän. Terminä shinto mainitaan vain kerran ja silloinkin se on liitetty enemmän buddhalaisuuteen painottuvaan teemaan⁸⁸. Sen sijaan Watsuki on käyttänyt shintolaisuutta taustalla tarinansa kuljetuksessa, jolloin siihen liittyvät aiheet mainitaan melko harvoin, mutta ne on esitetty kuvina. Näkyvimmat viittaukset ovat aiemmin mainitut shimenawa-köydet, joilla on erotettu jokin osa kulloisestakin tilasta kamin alueeksi. Tämä näkyy parhaiten Kiotoon sijoittuvassa osassa tarinaa, kun päähenkilö Kenshin etsii uutta miekkaa katkenneen sakabatō-miekkansa tilalle. Hän sai alkuperäisen miekan lähtiessään Kiotosta bakumatsun aikaan ja ryhtyessään rurouniksi. Miekan takonut aseseppä Shakkū on kuitenkin kuollut, eikä hänen poikansa valmista muuta kuin keittiöveitsiä haluten erilaista elämää kuin isänsä, joka valmisti miekkoja tappamiseen.⁸⁹

Kuolleen isän viimeisenä takoma miekka annettiin erääseen shinto-pyhäkköön pyhäksi miekaksi. Englanninkielinen käännös käyttää kyseistä pyhästä miekasta nimitystä ”godsword”, eli vapaasti jumalmiekka. Kyse on miekasta, johon on asettunut asumaan oma kaminsa. Pyhät miekat poikkeavat tavallisista miekoista siinä, ettei niitä ole koskaan käytetty, vaan ne on asetettu huotraansa välittömästi valmistumisen jälkeen ja lahjoitettu pyhäkölle, jotta kamilla olisi ikään kuin puhdas asuinsija.⁹⁰

---

⁸⁶ Varley 2001, 239; Coward 2007, 374.

⁸⁷ Coward 2007, 374.

⁸⁸ Watsuki, Vol. 13. 2005, 145.

⁸⁹ Watsuki, Vol. 9. 2006, 172,182-183.

⁹⁰ Watsuki, Vol. 10. 2008, 36, 39.

Miekan sisältävän pyhäkön luona syntyy kuitenkin taistelu, jonka aikana nuorempi Shakkū päättää luovuttaa isänsä viimeisen miekan Kenshinille, jotta tämä voisi pelastaa niin hänen pienen lapsensa kuin suojella muitakin. Pyhäkössä sijaitseva miekka on eristetty shimenawa-köydellä korotetulle tasanteelle ja se poikkeaa muista miekoista erityisesti huotransa vuoksi, sillä se on pelkkää puuta, jota ei ole juuri käsitelty kuten tavallisten miekkojen suhteen. Lisäksi huotran molemmissa päissä roikkuu salamoita symboloivia paperiliuskoja joiden tarkoitus on kuvata kamin laskeutumista uuteen asumukseensa. Watsuki toteaa eräässä kommentissaan, että hän lisäsi liuskat huotran molempiin päihin oikeastaan vain ulkonäöllisistä syistä, koska niitä käytetään niin paljon pyhäköissä. Kenshin ei kuitenkaan heti vedä miekkaa, sillä jos hän tekisi niin, hän rikkoisi valansa olla tappamatta enää ketään, mutta joutuu vetämään miekan pelastaakseen lapsen. Pyhä miekka paljastuu kuitenkin toiseksi sakabatō-miekaksi, joten hyökkäys ei ole voinut tappaa hänen vastustajaansa. Taistelun päätyttyä sakabatōn puinen kahva särkyi ja se viedään Shakkūn perheen luokse, jossa se saa uuden huotran ja kahvan. Shakkū selittää, että pyhiä miekkoja tehdessä siitä tehdään useampi kuin yksi versio ja vain kestävin on tarpeeksi hyvä kelvatakseen kamille asetuttavaksi, muut joko annetaan tai heitetään pois. Kenshin muistaa vanhemman Shakkūn käyttäneen hänen ensimmäisestä sakabatōstaan sanaa epäonnistunut, mutta nyt hänellä on hallussaan sen onnistunut versio, joka toimi vuosia kamin asuinsijana.⁹¹

3.4. *Haibutsu kishaku buddhalaisuuden uhkana*

Haibutsu kishaku oli buddhalaisuutta radikaalisti vastustava liike, jota oli aiemmin esiintynyt pienemmässä mittakaavassa jo buddhalaisuuden saapuessa Japaniin, mutta se nousi uudelleen pintaan hyvin pian restauraation jälkeen ja sen vaikutukset olivat moninkertaiset aiempiin ilmenemisiin verrattuna. Kirjaimellisesti haibutsu kishaku tarkoittaa ”lakkauttaa buddhalaisuus ja tuhotkaa Shakyamuni⁹²”. Haibutsu kishaku nousi uudelleen esiin, kun Meiji-

---

⁹¹ Watsuki, Vol. 10. 2008, 90, 96-99, 114-115, 119-126.

⁹² Toinen nimi Siddhartha Gautamalle, buddhalaisuuden perustajalle ja ensimmäiselle Buddhalle.

hallinto antoi erottaa shintolaisuuden ja buddhalaisuuden toisistaan ja nostaa samalla shintolaisuuden Japanin viralliseksi valtionuskonnoksi.

Rurouni Kenshinissä Watsuki käsittelee haibutsu kishakun vaikutuksia ja tapahtumia luomansa langenneen buddhalaismunkin, Anjin, taustatarinan kautta. Useista muista historiallisista aihepiireistä poiketen buddhalaisuuden katoaikaan liittyvä aihe on rajattu yhden luvun sisään, eikä se kulje muun tarinan mukana, kuten monet muut aiheet saattavat tehdä. Ainoa viittaus tapaukseen on aiemmassa osassa, jossa Anji kysyy Kenshinin ystävältä Sanosukelta, onko tämä tietoinen haibutsu kishakusta, mutta ei kysymyksensä jälkeen ota aihetta sen enempää puheeksi. Luvun aloitussivulla lukijoille tarkennetaan, mistä haibutsu kishakussa oli kyse ja kuinka se näkyi tavallisten ihmisten elämässä.

”In the fourth year of Keio[sic] -the first year of Meiji- the new government, in order to create a state religion and reduce the power of Buddhist priests, ordered the separation of Shintō and Buddhism. The population, though, interpreted this as an order to abolish Buddhism, and a storm of hostility was sparked that led to the destruction of many temples, relics and texts.”⁹³

Meiji-kauden toisena vuonna haibutsu kishaku oli levinnyt jo Hokkaidon saarelle, jonka eräässä pienen vuoristokylän temppelissä Anji toimi yksin munkkina. Temppelissä asui hänen kanssaan joukko orvoksi jääneitä lapsia, joiden vanhemmat olivat kuolleet Boshin-sodassa. Eräänä päivänä kylän päällikkö saapui temppeliin alaisineen kertomaan, että temppeli hävitettäisiin, kuten uusi hallinto oli linjannut. Anji ei ollut huolissaan itsestään, mutta lapsista, joille ei olisi paikkaa minne mennä. Vieraat totesivat, että lasten olisi suorastaan välttämätöntä lähteä pois hänen kanssaan, sillä monien vanhemmat olivat tukeneet sodassa viimeisiään vetelevää shogunin puolta, eikä näiden lasten jääminen kylään näyttänyt hyvältä.

Kerrottuaan uutisista lapsille, Anji totesi, että heidän olisi muutettava pois temppelistä ja lähdettävä jonnekin muualle. Muuttoehdotukset

---

⁹³ Watsuki, Vol. 13. 2005, 145.

liikkuivat niin pääsaari Honshulla sijaitseviin Kiotoon ja Tokioon, kuin Hokkaidon Hakodateen, jossa sotaa edelleen käytiin. Lasten riemuitessa Anji rukoilee temppelin Buddha-patsaan edessä onnellisempaa tulevaisuutta lapsille.⁹⁴ Temppelin patsas muistuttaa vahvasti Amida-Buddhaa, joka on eräs suosituimmista Buddhista Japanissa. Amida on pääasiallisesti tulevaan elämään ja kuoleman jälkeiseen pelastukseen johdettava Buddha.⁹⁵

Temppelin ulkopuolella kylään takaisin suuntaavasta joukkiosta eräs miehistä toteaa kylän päällikön olevan liian hellämielinen, kun ei heti antanut hävittää temppeliä ja samalla sen asukkeja. Mies toteaa, kuinka hallinnon suomat varat kylille pienenevät, kun nopeasti toimivat kylät ehtivät napata itselleen kaikki etuoikeudet. Virnistäen päällikkö toteaa, että se on totta. Samana yönä Anji on meditoimassa temppelin lähellä olevan vesiputouksen alla, kunnes havahtuu liekkien leiskuntaan ja palatessaan näkee temppelin olevan tulessa. Yrittäessään pelastaa sisällä olevat lapset, Anjin kimppuun hyökätään takaa päin ja hänet jätetään maahan kuolemaan. Tullessaan kuitenkin tajuihinsa aamulla, Anji näkee temppelin palaneet rauniot ja niiden seassa olevat hiiltyneet lasten ruumiit. Raivoissaan hän hyökkää edelleen pystyssä olevan Buddhan patsaan kimppuun tivaten, miksei Buddha suojellut lapsia tältä kärsimykseltä. Hän tarttuu yhden lapsen hiiltyneeseen käteen ja vetää silmiensä alle mustat viirut vannaon kosta niin Buddhalle kuin kyläläisille, jotka hän tappaa viisi vuotta myöhemmin. Tappaessaan kyläpäällikön hän lausuu buddhalaisen jakeen ”Namu Amida Butsu”, jonka uskottiin auttavan vainajan sielua saavuttamaan nirvanan.⁹⁶ Ottaen kuitenkin huomioon Anjin kääntymisen Buddhan oppeja vastaan, jakeen lausuminen on enemmänkin todiste siitä, että mitään pelastusta ei tule vielä tapahtumaan.

---

⁹⁴ Watsuki, Vol. 13. 2005, 151-153.

⁹⁵ Blum 2005, 17.

⁹⁶ Watsuki, Vol. 13. 2005, 154-161.

3.5. *Prostituutio Meiji-kauden alussa*

Rurouni Kenshinissä esiintyvistä, joskin vähäisistä, naishahmoista Komagata Yumi on suurin poikkeus. Hän on ensinnäkin vanhempi kuin muut sarjassa esiintyvät naiset, mutta hän on myös ainoa nainen, joka lukeutuu päähenkilön vihollisiin. Yumi on Kenshinin vihollisen, Shishio Makoton rakastajatar, joka pysyttelee koko ajan tämän vierellä kuten koriste. Yumin poikkeavuutta muista hahmoista lisää hänen menneisyytensä entisenä kurtisaanina.

Kuvatessaan Yumin hahmosuunnittelua, Watsuki paljastaa, ettei hänellä ollut aluksi tälle mitään muuta tarkoitusta kuin näyttää nimenomaan seksikkäältä. Se tuotti myös ongelmia, sillä yksikin huonosti piirretty kohta saattoi saada Yumin näyttämään liian säädyttömältä. Yumin tarkoitus oli olla enemmänkin asuste kuin henkilö Shishion rinnalla, mutta hänen roolinsa oli välttämätön sillä muuten olisi näyttänyt tylsältä, että tarinan konnalla on ympärillään vain pääasiallisesti keski-ikäisiä miehiä.⁹⁷ Watsukin luomista fiktiivisistä hahmoista Yumi on poikkeuksellinen siinäkin suhteessa, että hänen taustatarinaansa liittyy ainoa Rurouni Kenshinissä käsiteltävä kansainväliset mittakaavat saava selkkaus Meiji-kauden aikana. Muut tapaukset, joissa ulkomailla oli osaa Rurouni Kenshinin tapahtumissa, sijoittuvat bakumatsun aikaan.

Menneisyyttään käsittelevässä lyhyessä, yhden aukeaman mittaisessa takaumajaksossa Yumi kertoo elämästään ennen Shishion mukaan lähtemistä. Hän oli Edossa sijaitsevan Yoshiwaran huvikorttelin kuuluisin ja korkeimman arvoinen kurtisaani, oiran. Hän oli niin suosittu, että jopa korkeilla Meiji-hallinnon virkamiehillä oli vaikeuksia päästä tapamaan häntä.⁹⁸ Yoshiwara perustettiin 1656 Edoon, josta oli tullut noin sata vuotta aikaisemmin shogunin pääkaupunki. Muutamassa vuosikymmenessä se oli kasvanut koko Japanin suurimmaksi huvikortteliksi ja siellä asui arviolta yli 3000 kurtisaania.⁹⁹

Yhdessä ruudussa Watsuki on kuvannut Yumin täydessä oiranin asussa, joka on huomattavasti koristeellisempi kuin geishojen vaatetus.

---

⁹⁷ Watsuki, Vol. 17. 2005, 124.

⁹⁸ Watsuki, Vol. 17. 2005, 185.

⁹⁹ Downer 2002, 51.

Oppilasvaiheessa olevien geishojen, maikojen, pukeutuminen on geishan arvonimen saaneisiin verrattuna koristeellisempi. Heidän kimononsa ovat värikkäämpiä ja heidän obi-vyönsä on suurempi ja se ulottuu lähes maahan asti toisin kuin geishoilla, mutta se on edelleen melko vaatimaton verrattuna kurtisaaneihin. Kurtisaaneilla saattaa olla yllään useita päällekkäisiä kimonoita ja aluskimonoita, kuten Watsuki on kuvannut Yumin yllä neljä näkyvässä olevaa päällyskimonoa¹⁰⁰. Lisäksi heidän kampaukseensa kuuluu valtava määrä erilaisia koristeita. Geishojen pukeutumisesta edelleen poiketen kurtisaanien kimonoita pitelevän obin solmu on sidottu kiinni etupuolelta riisuutumisen helpottamiseksi ja merkinä siitä, ettei kyse ollut tavallisesta naisesta, vaan prostituoidusta.¹⁰¹ Watsuki kuvaa myös Yumin tavallisen puvun obin edestä solmituksi, jolloin sen voi olettaa olevan merkki hänen menneisyydestään tai asemastaan Shishion rakastajattarena.

Menneisyyttään käsittelevässä takaumajaksossa Yumi kuvaa työtään kannattavaksi, vaikkakin se maailma, jossa hän eli, ei ollut hänen mieleisensä¹⁰². Oiranin arvosta huolimatta Yumi eli Yoshiwarassa sen ollessa rappiotilan partaalla moniin muihin huvikortteleihin verrattuna. Noin 30 vuotta ennen Rurouni Kenshiniin sijoittuvia tapahtumia, Yoshiwara oli rappeutunut yläluokkaisten kalliista huvikorttelista alennuksista, tarjouksista ja kouluttamattomista alemman tason prostituoiduista sulloiksi alempiarvoiseksi huvikortteliksi. Erilaisten säädösten myötä Yoshiwaraan koottiin luvattomien huvikorttelien rekisteröimättömät kurtisaanit, mikä sai jo ennestään täyden alueen yhä ylikansoitettumaksi.¹⁰³ Rurouni Kenshinin tapahtumien aikaan Yoshiwara oli edelleen pääasiallisesti alempiarvoinen huvikortteli, sillä se koostui pääasiallisesti vain alemman arvoisista kurtisaaneista, eikä oiraneita ollut monia. Yoshiwaran rappiosta huolimatta Yumi oli ylpeä omasta saavutuksestaan nousta oiranin arvoon, sillä hän oli itse valinnut sen elämän ja tullut parhaaksi siinä. Maria Luzin selkkaukseen asti.¹⁰⁴

---

¹⁰⁰ Watsuki, Vol. 17. 2005, 185.

¹⁰¹ Downer 2002, 48.

¹⁰² Watsuki, Vol. 17. 2005, 185.

¹⁰³ Downer 2002, 139-140.

¹⁰⁴ Watsuki, Vol. 17. 2005, 186-187.

3.6. *Maria Luzin selkkaus ja prostituoitujen aseman muutos*

Maria Luz oli perulainen laiva, jonka nimen mukaan nousi esiin vuonna 1872 loppukesästä tapahtunut kansainvälinen selkkaus Japanissa. Laiva oli vaurioitunut paluumatkalla Macaosta Peruun ja se ankkuroitui Jokohaman satamaan korjaustöiden ajaksi. Eräänä yönä kiinalainen työläinen pakeni laivasta, jolloin brittiläinen sotalaiva poimi hänet vedestä ja luovutti japanin viranomaisille. Työläinen kertoi, kuinka hänet ja useimmat muista laivassa olevia kiinalaisia oli suorastaan siepattu laivaan Macaossa ja heitä kohdeltiin kuin orjia.¹⁰⁵

Kiinalaisia oli laivassa yhteensä 231 ja näistä 13 oli lapsia, joista nuorin oli alle 10-vuotias tyttö¹⁰⁶. Työläisen kuulusteluissa selvisi, että suuri osa laivassa olevista kiinalaisista oli kidnapattu laivaan Macaossa ja matkan aikana ennen Jokohamaan ankkuroitumista jo kolme oli tehnyt itsemurhan. Viranomaiset kutsuivat Maria Luzin kapteenin, Ricardo Herreran, myös kuulusteltavaksi. Kapteeni kiisti kuulustelunsa yhteydessä tiukasti työläisen tarinan laivalla väitetystä kohtelusta. Kuulustelujen jälkeen työläinen palautettiin takaisin alukselle kapteenin kanssa, mutta myöhemmässä tutkimuksessa Maria Luzille, työläisen kertomus orjuuttavasta kohtelusta nähtiin todeksi. Japanin ulkoministeriö antoi välittömästi laivastolle käskyn, että Maria Luz oli pidettävä Jokohaman satamassa vaikka voimakeinoin, jos ei muuten. Lahden suulle lähetettiinkin välittömästi yksi Japanin sotalaivoista.¹⁰⁷ Watsukin tarinassa painotetaan erityisesti sitä, kuinka kovasti Japani tahtoi näyttäytyä uutena modernina valtiona ja ihmisoikeuksien puolestapuhujana muiden maiden silmissä¹⁰⁸. Molemmat tavoitteet toteutuivat siis erityisen hyvin, kun Japani vaati työläisten vapauttamista orjuudestaan kovin sanoin länsimaiden katseiden alla.

Alustavien kuulemisten jälkeen Japani tuomitsi kovin sanoin perulaisen laivayhtiön toimet epäinhimillisinä ja työläiset saivat luvan astua maihin tapauksen käsittelyn ajaksi. Maria Luz ei kuitenkaan vielä saanut lupaa lähteä satamasta, ennen kuin tapaus olisi loppuun käsitelty. Selkkaus alkoi saada yhä kansainvälisempiä piirteitä, kun japanilaiset virkamiehet pyysivät maassa olevien

---

¹⁰⁵ Keene 2005, 216.

¹⁰⁶ Downer 2002, 149.

¹⁰⁷ Keene 2005, 216-217; Saveliev 2002, 77-78.

¹⁰⁸ Watsuki, Vol. 17. 2005, 186.

länsimaisten diplomaattien ja lähetystöjen mielipidettä asiasta. Osa maista ei ottanut kantaa, suuren osan mielestä Japanin ei tarvinnut sekaantua tapaukseen, johon ei liittynyt sen omia kansalaisia, ja ainoastaan Iso-Britannia tuki Japanin päätöstä tuomita laivayhtiö.¹⁰⁹

Vastaiskuna japanilaisten toiminnasta, kapteeni Herrera kääntyi Japanissa toimivan Portugalin lähetystön puoleen ja pyysi näiltä apua, sillä Perulla ei ollut diplomaattisuhteita Japanin kanssa. Pian kapteeni esitti vastakanteen palkkaamansa asianajajan kanssa. Esityksessä painotettiin, että työläiset oli palkattu Portugalin hallitsemalla alueella, joten tapauksessa saatettiin soveltaa vain Portugalin lakeja. Sekin, että laiva purjehti Perun lipun alla, vei hänen mukaansa pohjan Japanin lakien soveltamisessa tapauksen yhteydessä. Korvaukseksi selkkauksesta hän vaati Japania korvaamaan kaikki tapaukseen liittyvät kulut.¹¹⁰

Oikeudenkäynnin yhteydessä perulaiset nostivat esiin, että Japanissa orjuus oli yhä käytännössä olemassa prostituoitujen osalta, sillä monien naisten tapauksessa näiden perheet saattoivat myydä tyttärensä huvikortteleihin. Jos siis ihmiskauppa oli sallittua Japanissa, perulaiset eivät olleet tehneet mitään lainvastaista.¹¹¹ Teknisesti ihmiskauppa oli kielletty Japanissa jo vuonna 1612, mutta orjuutta kuitenkin esiintyi vielä muutenkin kuin prostituution yhteydessä. Huvikortteleissa prostituoituna työskenteleviä kutsuttiin eräänlaisiksi ”kausityöläisiksi”, mutta tästä huolimatta näillä ei ollut vapautta lähteä huvikortteleista, tai lopettaa työskentelyään siellä halutessaan¹¹². Prostituoituihin kohdistuvan ihmiskaupan paljastuminen länsimaille oli pitkään eristäytyneelle Japanille nöyryyttävä tilanne. Vastaukseksi japanilaiset virkamiehet saattoivat vain todeta, että Japanissa oli tekeillä laki, joka vapauttaisi prostituoituidut orjuutetusta asemastaan, mutta se ei ollut vielä valmis.¹¹³

Viimeisessä Maria Luzia käsittelevässä oikeudenkäynnissä tuomari totesi, että vaikka Japanissa esiintyi ihmiskauppaa prostituoituihin liittyen, oli orjien vienti maan ulkopuolelle laitonta ja täten se koski kapteenia, joka oli viemässä orjia maan ulkopuolelle. Tämän nojalla Japanin viranomaiset julistivat orjat välittömästi vapautettaviksi. Orjien vapauttamisen jälkeen kapteeni saisi

---

¹⁰⁹ Keene 2005, 217.

¹¹⁰ Saveliev 2002, 78.

¹¹¹ Keene 2005, 218.

¹¹² Downer 2002, 150.

¹¹³ Saveliev 2002, 78; Downer 2002, 150.

lähteä laivallaan Jokohaman satamasta. Herrera kuitenkin hylkäsi laivansa ja pakeni Shanghaihin. Vapautuksensa jälkeen orjat palautettiin Hongkongiin ja Kiinan hallinto kiitti Japania hyvästä eleestä näiden suhteen.¹¹⁴ Lopulta tapaus päättyi Venäjän Aleksanteri II:n ratkaistavaksi, sillä tähän asti Venäjä ei ollut ottanut asiaan minkäänlaista kantaa, jolloin se nähtiin tapauksen osalta varsin puolueettomana maana. Lopulta Aleksanteri II tuomitsi laivayhtiön toimet, kuten japanilaisetkin tuomioistuimet kaksi vuotta aiemmin, eikä asiaa puitu enää kansainvälisesti.¹¹⁵

Oikeudenkäynnissä länsimaiden tietoon noussut prostituoituihin liittyvä ihmiskauppa oli niin noloa Japanille, että täydellinen ihmiskaupan kieltävä laki haluttiin saada voimaan niin pian kuin se vain oli mahdollista. Pari kuukautta oikeudenkäyntien päätyttyä laki geishojen ja prostituoitujen emansipaatiosta astui voimaan. Kansainvälisellä mittapuulla Japani oli edelläkävijä asiassa, sillä Iso-Britanniassa samankaltainen prostituoituja koskeva laki astui voimaan 1886, 14 vuotta Japania myöhemmin. Tapauksella oli kuitenkin varjopuolensa ja ironisesti lakia kutsutaan myös karjanvapautuslaiksi, sillä siinä verrataan orjuutettuja naisia karjaan. Laissa lukee, että siinä käsitellyt naiset, kurtisaanit ja geishat, ovat menettäneet ihmisoikeutensa, ja näitä kohdellaan samoin kuin karjaa. Koska ihmiset eivät loogisesti voi vaatia korvauksia karjaltaan, ei kurtisaanien ja geishojenkaan tulisi maksaa velkoja ”omistajilleen”, eli huvikortteleiden pitäjille korvauksena majoituksesta, koulutuksesta ja ruoasta.¹¹⁶

Kyseistä asetusta käsittelevässä kohdassa Watsukin tarinassa annetaan ymmärtää, että geishoille ja prostituoiduille ei tarvinnut maksaa korvauksia näiden menettämästään vapaudesta, koska nämä nimenomaan olivat karjaa¹¹⁷. Ihmisten ei tarvinnut maksaa korvauksia karjalle. Kyseessä on mahdollinen käänkösvirhe alkuperäisestä japanilaisesta versiosta, tai vaihtoehtoisesti kaunokirjallinen vapaus tarinan kuljettamiseen, jota käytettiin alkuperäiskielisessäkin versiossa. Tästä lievästä sanamuotojen erosta huolimatta Yumin esittämä katkera kommentti käsittelee enemmänkin prostituoitujen kutsumista karjaksi, kuin että hän kantaisi kaunaa saamatta jääneistä korvauksista:

---

¹¹⁴ Downer 2002, 149; Keene 2005, 217.

¹¹⁵ Saveliev 2002, 80.

¹¹⁶ Downer 2002, 150.

¹¹⁷ Watsuki, Vol. 17. 2005, 186. [”They have lost their freedom as human beings,” the gov’t declared, “And so are equivalent to livestock. No monies can be paid to released cattle.”]

”Amusing, isn’t it? Slaves are human, but prostitutes are cattle? We who suffer so much for men’s pleasure... ...are women no longer – but cows!!”¹¹⁸

Tässä kahteen ruutuun jaetussa repliikissään Yumi näyttää vielä ensimmäisessä ruudussa hymyilevän todetessaan, kuinka orjat pysyvät ihmisinä kaikista tapahtumista huolimatta. Toisessa ruudussa hänen kasvonsa näyttävät hyvin vääristyneiltä ja katkerilta, kun hän lausuu repliikkinsä toisen osan kyyneleiden muodostuessa hänen toiseen silmäänsä.

Viittaukset ulkomaihin ja niiden vaikutukset aikakauden Japanin historiaan ovat muutoinkin hyvin vähäisiä Rurouni Kenshinin Meiji-kauden aikaisessa juonijatkumossa. Saksa mainitaan erikseen osassa kuusi, kun eräs isä kertoo vievänsä hermovauriosta kärsivän poikansa hoidettavaksi Saksaan, jossa on maailman kehittynein lääketiede¹¹⁹. Kuitenkin ruudussa, jossa Watsuki kuvaa Saksaa, on tapahtunut anakronismi ja kartassa esitetään Saksa, kuten se nykyään on rajoiltaan, eikä ajankohtaisesti vuoden 1878 karttaa Saksan keisarikunnasta.

---

¹¹⁸ Watsuki, Vol. 17. 2005, 187.

¹¹⁹ Watsuki, Vol. 6. 2008, 95-96.

4. Ishin Shishi, uuden Japanin rakentajat

4.1. *Katsura Kogorō, restauraation suurmies*

Rurouni Kenshinissä esiintyy useita historiallisia henkilöitä, jotka Watsuki on limittänyt juoneensa ja luomiensa hahmojen joukkoon. Monien historiallisten henkilöiden kohdalla saattaa tuottaa epäselvyyttä heidän nimensä vaihtuminen, mikä oli ja on osittain edelleen Japanissa yleistä. Tekstissäni mainitsen, minkä nimisinä kyseiset henkilöt esiintyivät, mutta selkeyden vuoksi käytän heistä niitä nimiä, jotka esiintyvät eniten alkuperäislähteessäni

Keisarinvallan palauttajien joukosta Katsura Kogorōn rooli on yksi näkyvimmistä Rurouni Kenshinissä. Lukijoille annetaan hänestä kuva pääosin lempeäluontoisena, ideologisena oppi-isänä Ishin Shishiin liittyvälle nuorelle Kenshinille. Toisaalta Katsura kuvataan myös kylmänrealistisena strategina, joka on valmis uhrauksiin ja tiellä olevien pois raivaamiseen päämäärän saavutuksen nimissä.

Katsura syntyi Chōshūn läänityksessä alun perin nimeltään Kido Takayoshina samuraisukuun ja hänen isänsä toimi läänitystä hallitsevan Hagi-klaanin lääkärinä¹²⁰. Bakumatsun aikaan hän oli vaihtanut nimensä Katsuraksi, mutta restauraation jälkeen hän kuitenkin muutti nimensä takaisin alkuperäiseen muotoonsa noustuaan tärkeisiin virkoihin uudessa hallinnossa. Useissa tutkimuksissa hänestä käytetään kuitenkin myös nimeä Kido Kōin. Katsuraa pidetään monilahjakkaana modernin Japanin isänä, joka ei koskaan ollut väärässä paikassa väärään aikaan ja kykeni halutessaan manipuloimaan tapahtumia niiden taustalta¹²¹.

Ensimmäisen kerran Katsuraan viitataan osassa neljä, kun Kenshin saa kuulla Shinomori Aoshilta toteuttamatta jääneestä suunnitelmasta salamurhata hyvin pian restauraation jälkeen kaikki ”Kolme suurta”¹²² restauraation

---

¹²⁰ Kido Takayoshi, Portraits of Modern Japanese Historical Figures, National Diet Library of Japan.

¹²¹ Hillsborough 2005, 80.

¹²² Varsinainen nimitys oli Ishin no Sanketsu, joka tarkoittaa vapaasti käännettynä ”Restauraation kolme suurta ylhäistä”. Katsuran lisäksi heihin kuuluivat Ōkubo Toshimichi ja Saigō Takamori.

avainasemissa ollutta henkilöä, joista Katsura oli yksi.¹²³ Kyseisessä kohdassa ei kuitenkaan vielä anneta lukijalle mitään muuta tietoa Katsurasta, joten varsinkin länsimaiset lukijat joutuvat odottamaan pidemmälle tarinassa saadakseen tietää enemmän kenestä oikein on kyse. Osassa seitsemän mainitaan Ōkubo Toshimichin ilmestyessä ohimennen, että Katsura on jo kuollut tarinan pääjuonen sijoittuessa vuoteen 1878¹²⁴.

Varsinainen kohtaaminen, jossa Katsura kuvataan ensimmäisen kerran, tapahtuu osassa 19, kun Kenshin kertoo ystävilleen menneisyydestään Ishin Shishin hitokirinä. Takaumajakso sijoittuu vuoteen 1864, neljä vuotta ennen Meiji-restauraatiota. Ishin Shishin Kiotossa sijaitsevassa piilopaikassa Kenshin saa kuulla, että Katsura on saapunut ja haluaa tavata hänet. Katsuran esittelyruudussa on lyhyt kuvaus hänen asemastaan Chōshūn Ishin Shishin johtajana ja hänen myöhemmästä merkityksestään restauraation yhtenä tärkeimmistä henkilöistä. Kysyttäessä tulonsa syytä, Katsura kertoo illalla olevasta tapaamisesta muiden Ishin Shishin tärkeiden jäsenten kanssa ja haluaa Kenshinin liittyvän hänen seuraansa, ei henkivartijana, vaan jäsenenä muiden joukossa. Kenshin kuitenkin kieltäytyy välittömästi ja poistuu paikalta sanoen, ettei ole kiinnostunut kunnia tai nimestään historiassa, vaan ainoastaan rauhasesta tulevaisuudesta. Itsekseen Katsura toteaa Kenshinin olevan edelleen hyvin puhdassydäminen ja keskittynyt halutun tulevaisuuden tavoitteluun hitokirin tehtävistään huolimatta.¹²⁵

Heti Katsuran ensiesiintymisen jälkeen on muutaman sivun mittainen kohtaaminen, jossa Katsura muistelee ensimmäistä tapaamistaan Kenshinin kanssa. Vuonna 1863 14-vuotias Kenshin saapuu eräälle nationalistien leirille, johon on kokoontunut Ishin Shishin toisen johtajan, Takasugi Shinsakun (1839–1867) värväämä, kaikkien yhteiskuntaluokkien jäsenistä koostuva Kiheitai, jonka tarkoituksena oli toimia Ishin Shishin armeijana ja vahvistuksena. Takasugi oli kutsunut myös Katsuran Kiotosta esitelläkseen tälle Kiheitain. Nähdessään sekalaisen väkijoukon Katsura toteaa hieman vaivautuneena näiden olevan kenties hyödyllisempiä kuin 300 vuoden rauhan ajasta nauttineet samurait joilla ei ollut kokemusta oikeista taisteluista, mutta siltikään hän ei ole täysin vakuuttunut

---

¹²³ Watsuki, Vol. 4. 2005, 78.

¹²⁴ Watsuki, Vol. 7. 2006, 148.

¹²⁵ Watsuki, Vol. 19. 2005, 151-154, 163.

näkemästään. Pian Katsura kuitenkin huomaa Kenshinin kykyjen erottuvan joukosta ja kertoo Takasugille haluavansa ottaa tämän mukaansa kaoottiseen Kiotoon.¹²⁶

Myöhemmin Katsura ja Takasugi käyvät keskustelua Kenshinin värväämisestä hitokiriksi, vaikka tämä on vielä nuori ja hitokirinä työskentely todennäköisimmin pilaa tämän koko elämän. Takasugi kysyy, miksei Katsura taitavana miekkamiehenä hoida itse hitokirin tehtäviä, koska hän on lähes yhtä kyvykäs kuin Ishin Shishin myös kuuluva Sakamoto Ryōma (1835–1867). Katsura toteaa että hän ryhtyisi kyllä mielellään itsekin hitokirin tehtäviin, mutta sanoo joutuvansa jättämään miekkansa huotraan painottaen asemaansa yhtenä Ishin Shishin johtajista. Keskustelu kääntyy nopeasti siihen, kuinka Katsuran on pidettävä kätensä puhtaana veritahroista maineensakin uhalla, kun hän on kerta valmis tuhoamaan nuoren Kenshinin elämän tulevaisuuden vuoksi. Takasugi ilmaisee tämän sanaleikillä, jonka mukaan Katsura on ”bakumatsu-festivaalin” harteilla kannettava pyhäkkö, mikoshi, jota kukaan ei kantaisi jos se olisi yltä päältä veren tahrina.¹²⁷ Sanaleikki on vertaus Kiotossa edelleenkin vuosittain kesällä vietettävään monipäiväiseen Gion-festivaaliin, jonka erään illan tapahtumassa suuri joukko kantaa harteillaan valtavaa, kullalla koristeltua mikoshi-pyhäkköä¹²⁸ pitkin kaupungin katuja. Takasugin viittaus Katsuran taitoihin miekkamiehenä juontuu siitä, kuinka Katsura toimi Edossa, sittemmin Tokiossa sijaitsevan miekkailu-dojon johtavana opettajana¹²⁹.

Kenshinin tuotua Tomoen Ishin Shishin piilopaikkaan, muut paikalla olevat jäsenet olettavat välittömästi Tomoen olevan Kenshinin rakastajatar. Ärtyneenä Kenshin tokaisee, että muiden pitäisi olla enemmänkin varmistamassa päämajassa Katsuran turvallisuutta kuin oleilla majatalossa. Välittömästi tämän jälkeen hän huomaa huoneessa rauhallisesti teetä juovan Katsuran, joka toteaa kuinka suurillakin satureilla on aikaa rakkaudelle, sillä onhan hänelläkin Ikumatsu (synnyin- ja kuolinvuosia ei tiedossa).¹³⁰ Ikumatsu oli kiotolainen geisha, joka oli alun perin Katsuran rakastajatar, mutta restauraation jälkeen he menivät naimisiin. Hän on myös ainoa Rurouni Kenshinissä mainittava todella elänyt nainen, joka oli

---

¹²⁶ Watsuki, Vol. 19. 2005, 155-159.

¹²⁷ Watsuki. Vol. 19. 2005, 151, 155-162.

¹²⁸ Ks. Liitteet, Kuva 3.

¹²⁹ Hillsborough 2005, 175.

¹³⁰ Watsuki, Vol. 20. 2005, 8-19.

Ishin Shishin kannattaja. Käsittelen Katsuran ja Ikumatsun suhdetta myöhemmin tekstissäni Ikumatsun kohdalla.

Katsura saa kuulla Kenshiniltä murhayrityksestä ja molemmat päätyvät johtopäätökseen, että joku heidän joukossaan vuotaa tietoja shogunaatille. Kenshin tarjoutuu saattamaan Katsuran tämän tapaamiseen muiden Ishin Shishin johtajien kanssa, mutta Katsura sanoo pärjäävänsä kyllä ja lähtee. Itsekseen Kenshin miettii, että jos tietovuoto jatkuu, Katsura on vaarassa ja tämän kuolema merkitsisi täydellistä käännöstä heidän tavoitteilleen. Avustajiensa Katagain ja Iizukan kanssa Katsura pohtii, voisiko Tomoe olla shogunaatin lähettämä vakooja, sillä tämä on selvästi samuraiperheestä ja kotoisin Kioton ulkopuolelta. Iizukan mielestä Tomoen ilmestyminen on todennäköisesti vain sattumaa, mutta Katsura haluaa vielä lisätietoja tilanteesta ennen johtopäätösten tekemistä. Kenshinin lähdettyä hoitamaan yöllä tehtäviään Katsura saapuu itse Tomoen luokse ja esittäytyy Kenshinin esimieheksi. Hän kertoo Tomoelle entisestä opettajastaan, Yoshida Shōinista (1830–1859), joka toimi Chōshūssa niin Katsuran kuin Takasuginkin opettajana. Heidän nykyinen tavoitteensa perustuu Yoshidan opettamaan ”hulluuteen”, johon Japani on ajautunut ollessaan 300 vuotta shogunaatin hallinnassa. Kyseistä hulluutta vastaan voi taistella vain hulluudella ja Kenshinin rooli tässä kaikessa on hyvin merkittävä. Tomoe kysyy Katsuralta, mikä hänen roolinsa sitten mahtaa olla, mutta Katsura vain hymyilee ja sanoo pelkästään haluavansa, että Tomoe ymmärtää, mitä he ovat tekemässä.¹³¹

Kesäkuun viidentenä 1864 Kiotossa vietettiin Gion-festivaalia ja väentungoksen turvin Katsura oli lähtenyt tapaamaan muita Ishin Shishin johtajia Ikedaya-majataloon keskustellakseen tulevista suunnitelmista. Piilopaikassa Kenshin on jo nukkumassa, kun Katsuran avustaja Katagai saapuu hengästyneenä kertomaan, että Shinsengumi on tehnyt ratsian Ikedayaan ja että tapaamisen osanottajat on tapettu. Ainoastaan Katsura oli selvinnyt, koska oli paikalla liian aikaisin ja päätti suunnata siksi aikaa Chōshūlle myötämielisen Tsushima-klaanin Kioton kartanolle.¹³² Katsuran liikkeistä Ikedayan verilöylyn aikaan ja sen jälkeen ei ole edelleenkään tarkkaa tietoa. Omaelämäkerrassaankin hän viittasi

---

¹³¹ Watsuki, Vol. 20. 2005, 32-34.

¹³² Watsuki, Vol. 20. 2005, 43-47.

tapahtumasta vain, että oli saapunut noin tuntia aikaisemmin, mutta koska kukaan ei ollut vielä saapunut tapaamiseen, hän suuntasi kartanolle.¹³³

Kiotossa heinäkuun kahdeksannen jälkeisen taistelun yhteydessä syttyneen raivonneen tulipalon laannuttua Kenshin on saapunut Tomoen kanssa tapaamaan Katsuraa, joka on joutunut piiloutumaan vainoajiltaan. Heidän keskustelunsa kääntyy suunnitelmaan, jota Ishin Shishin jäsenten oli määrä hioa Ikedayan tapaamisessaan. Suunnitelmana oli suuri hyökkäys Kiotoon, jonka yhteydessä kaupunkiin sytytettäisiin useita tulipaloja, joiden aiheuttaman kaaoksen myötä olisi helppoa viedä keisari pois pääkaupungista Chōshūn linnoituskaupunkiin, Hagiin.¹³⁴ Huolimatta maineestaan uskollisena Ishin Shishin aatteiden kannattajana Katsura oli alusta asti vastustanut kiivaasti kyseistä suunnitelmaa taatakseen ensin epäsuosioon joutuneen Chōshūn poliittista asemaa.¹³⁵ Katsura toteaa, ettei voi palata Hagiin, mutta ei voi jäädä Kiotoonkaan, joten heidän kaikkien on pakko piiloutua jonnekin ja hän kertoo järjestäneensä syrjäisestä maalaiskylästä talon, johon Kenshin voi asettua piiloon vainon ajaksi. Samalla hän pyytää Tomoeta jäämään Kenshinin seuraksi, sillä jos he esittävät kylään muuttavaa nuorta paria, se herättää vähemmän epäilyksiä. Katsuran lähdettyä Kenshin ja Tomoe suuntaavat kylään, mutta avioparin esittämisen sijasta he menevät virallisesti naimisiin. Muutamaa kuukautta myöhemmin Iizuka saapuu maalaiskylään kertomaan Kenshinille Ishin Shishin senhetkisestä tilanteesta, joka ei ollut valoisa. Katsurastakaan ei ollut minkäänlaista havaintoa ja että tästä liikkui huhuja, joiden mukaan hän olisi tarkoituksella onnistunut välttämään Ikedayan verilöylyn.¹³⁶

Tموen kuoltua kylään saapuu eräänä päivänä Katsura, joka oli poissa ollessaan selvittänyt kaiken Tomoen taustasta ja tämän yhteydestä Kenshiniin. Katsura kertoo Kenshinille lähettäneensä Ishin Shishin uuden hitokirin, Shishio Makoton, petturiksi paljastuneen Iizukan perään, jolloin Kenshin toteaa, ettei häntä siis enää tarvita hitokirinä. Katsura kuitenkin kertoo tarvitsevänsä Kenshinin taitoja entistä enemmän, sillä Ishin Shishin joukot ovat hyvin heikoilla ja he tarvitsevat jonkun etulinjoihin Kiotoa hallitsevaa Shinsengumia vastaan. Katsura sanoo ymmärtävänsä Kenshinin masentuneen

---

¹³³ Hillsborough 2005, 80.

¹³⁴ Watsuki, Vol. 20. 2005, 52-53.

¹³⁵ Beasley 1972, 235; Hillsborough 2005, 80.

¹³⁶ Watsuki, Vol. 20. 2005, 53-55, 79-80.

tilan, mutta sillä hetkellä kukaan muu ei pystyisi vastustamaan shogunaatin joukkoja. Kenshin suostuu vain siksi, koska jos hän hylkäisi miekkansa nyt, olisi hän tähän asti tappanut kaikki turhaan. Hän kuitenkin toteaa, että kantaa miekkaansa vain siihen asti, kunnes he saavuttavat uuden aikakauden ja ihmiset voivat elää onnellisina, eikä hänen tarvitse sitten enää ikinä tappaa ketään. Katsura suostuu tähän ja muistelee kaukaista keskusteluaan Takasugin kanssa Kenshinin elämän pilaamisesta todeten tämän olleen oikeassa. Mielessään hän pyytää Kenshiniltä anteeksi. Ei kestä kauaa, kun Kenshin on palannut Kiotoon ja kohtaa ensimmäistä kertaa taistelussa Shinsengumin ja Saitō Hajimen.¹³⁷

Rurouni Kenshinissä on käsitelty melko vähän Katsuran varsinaisia saavutuksia restauraation edesauttamiseksi. Hänen esittelyruudussaan on lyhyt tietopalsta hänen solmimastaan ”Satsuma-Chōshū-sopimuksesta”, joka lopulta käänsi vallankumouksen etulyöntiaseman shogunaatilta Ishin Shishille.¹³⁸ Kyseinen Katsuran ja Saigōn solmima sopimus Satsuman ja Chōshūn voimien yhdistämisestä käytiin salassa Osakassa maaliskuussa 1866. Sopimuksen myötä Satsuma sitoutui auttamaan vaikutusvallallaan Chōshūa, joka oli joutunut epäsuosioon hovissa, suistamaan shogunaatin vallasta ja sitä myötä palauttamaan keisarin entiseen valtaansa.¹³⁹ Sopimuksen solmimisessa vaikutti aktiivisesti myös Sakamoto Ryōma (1836–1867), joka oli yli vuoden ajan ajanut osapuolia sopuun ja oli itsekin läsnä Katsuran ja Saigōn tapaamisessa. Sakamoto oli muutenkin aktiivinen restauraation politiikassa, sillä hän oli myös laatimassa ehdotusta shogunin luopumisesta vallastaan keisarin hyväksi.¹⁴⁰ Maininnat Sakamotosta ovat Rurouni Kenshinissä äärimmäisen minimaaliset, eikä häneen viitata kuin kahdesti tekstin ohessa. Silloinkaan hänestä ei kerrota muuta kuin hänen kykynsä miekkamiehenä. Osassa 21. on erään kappaleen alussa aikajana, jonka avulla lukijalle pyritään tähdentämään tapahtumien ajankohtia. Vuoden 1866 kohdalla on merkintä ”Sakamoto Ryōma Satsuma-Chōshū”, jolla tarkoitetaan hänen osaansa Katsuran ja Saigōn sopimukseen, mutta sitä ei selvennetä lukijalle mitenkään.¹⁴¹ Teksti olettaakin varsin paljon lukijan, tässä tapauksessa japanilaisen, jo tietävän entuudestaan, mistä on kyse.

---

¹³⁷ Watsuki, Vol. 21. 2005, 31-44.

¹³⁸ Watsuki, Vol. 19. 2005, 151.

¹³⁹ Beasley 1967, 93.

¹⁴⁰ Hillsborough 2010, 200, 203.

¹⁴¹ Watsuki, Vol. 21. 2005, 47.

Lähes välittömästi keisari Meijin valtaan astuttua syttyi Boshin-sodaksi kutsuttu sisällissota, jossa uusi keisaria kannattava hallinto oli voitolla ensimmäisestä taistelusta lähtien. Tilanteen kääntynyt heidän hyväkseen, Katsura pitää myös antamansa lupauksen ja antaa Kenshinille luvan lähteä, koska heidän sopimuksensa oli ollut, että kun he saavuttavat uuden kauden, Kenshin saisi hylätä miekkansa. Kenshinin lähtiessä Kiotosta hän saa eräänlaiseksi lähtiäislahjaksi sakabatō-miekkansa aseseppänä toimivalta nationalistilta, joka kutsuu Kenshinin päätöstä olla tappamatta vain suloiseksi valheeksi¹⁴². Katsuran vaikutus Japanin tulevaisuuteen kasvoi räjähdysmäisesti keisari Meijin noustua valtaistuimelle. Osassa 21 kuvatussa aikajanassa on vuoden 1868 kohdalla merkintä keisari Meijin viiden artiklan lain julkistamisesta¹⁴³. Näitä lakeja Meiji ei kuitenkaan kirjoittanut itse, vaan kaksi oppinutta samuraita kirjoittivat ne, mutta näiden jälkeen Katsura vielä tarkisti tekstin sisällön.

Lähtönsä jälkeen Kenshinistä ei tehty virallisia havaintoja ennen kuin hän saapui kymmenen vuotta myöhemmin Tokioon. Sitä edeltävänä vuonna 1877 Katsura oli menehtynyt kesken Seinan-sodan, jonka aloittajana oli hänen entinen liittolaisensa, toinen kolmesta suuresta, Saigō Takamori. Watsuki kuvaa Katsuran olleen huolissaan maansa tulevaisuudesta jopa kuolinhetkellään ja on käyttänyt tämän viimeisinä sanoina lausetta ”Eikö tämä jo riitä, Saigō?”¹⁴⁴. Viimeisessä kuvassaan Katsurasta Watsuki on käyttänyt hänestä läpi tarinan esiintynyttä hahmosuunnitteluaan, vaikka ajallisesta näkökulmasta katsottuna historiallinen Katsura oli leikannut hiuksensa ja alkanut käyttää virassaan pääasiallisesti länsimaisia vaatteita jo vuosia ennen kuolemaansa, kun 1871 annettiin julistus, jonka nojalla samurait saivat leikata hiuksensa länsimaalaiseen tyyliin¹⁴⁵. Toisaalta on hyvä huomioda, että Watsukin olisi ollut melko turhaa suunnitella Katsurasta myös lyhythiuksinen versio ainoastaan yhden ruudun vuoksi ja muutoinkin kyseinen ruutu on tarkoitettu vain valaisemaan, mitä kyseiselle hahmolle lopulta tapahtui.¹⁴⁶

Katsura oli eräs tärkeimmistä henkilöistä keisari Meijin lähipiirissä, hän oli ensimmäinen henkilö, joka sai audienssin keisarin kanssa ilman asemaa

---

¹⁴² Watsuki, Vol. 10. 2008, 124-125; Watsuki, Vol. 18. 2005, 110; Watsuki, Vol. 21. 2005, 39, 49-50.

¹⁴³ Watsuki, Vol. 21. 2005, 47.

¹⁴⁴ Watsuki, Vol. 21. 2005, 51.

¹⁴⁵ Keene, 2002, 195

¹⁴⁶ Watsuki, Vol. 21. 2005, 51.

hovissa, mutta hän oli myös huolehtimassa nuoren keisarin saamasta koulutuksesta. Meijin arvostus Katsuraa kohtaan oli merkittävä ja tämä myös vieraili Katsuran kodissa kertoen tälle samalla henkilökohtaisesti kiitoksensa tämän toimista maan hyväksi. Keisarin vierailu samurai-luokkaan kuuluvan Katsuran kotiin oli myös ensimmäinen laatuaan koko Japanin historiassa.¹⁴⁷ Asemansa keisarin lähipiirissä lisäksi Katsuralla oli restauraation jälkeen lukuisia eri virkoja Meiji-hallinnossa, kuten opetusministeri, sisäministeri ja komitean puheenjohtaja. Työskentelynsä ohessa hän ajoi jatkuvasti perustuslailliseen hallintoon johtavia uudistuksia.¹⁴⁸ Vuonna 1874 Katsura kuitenkin erosi silloisesta ministerin virastaan protestina Taiwania kohtaan suunnitellusta hyökkäyksestä. Erostaankin huolimatta Katsura jatkoi pyrkimyksiään tuoda Japaniin länsimaistyylinen parlamentti. Hän oli asiasta suoraan yhteydessä myös keisari Meijiin, jolle selitti, kuinka ”valaistuneissa maissa” parlamentti oli yhä yleisempi päätöksentekijä hallitsijan rinnalla. Vuotta myöhemmin annetussa julistuksessaan Meiji ilmoitti perustuslaillisen hallinnon perustamisesta ”asteittain”.¹⁴⁹

Katsuran poliittisten saavutusten lähes täydellinen ohittaminen selittyy useilla tavoilla. Päälimmäisenä syynä on, ettei sarjan perimmäinen tarkoitus ole toimia lukijoilleen, erityisesti japanilaisille, historian oppikirjana, vaan viihteenä, jossa sarjan historialliset henkilöt ovat tukemassa siinä tapahtuvaa toimintaa. Watsukikin mainitsee taisteluiden olevan Shonen Jumpissa esiintyvien sarjojen tärkein ominaisuus¹⁵⁰. Toisena syynä on tarinan siirtyminen ja harppaus bakumatsusta ja restauraatiosta kymmenen vuoden päähän Meiji-kaudelle, jolloin Katsura oli jo kuollut ennen kuin varsinainen tarina alkaa. Katsuran kuolemasta vuonna 1877 on vaihtelevia tietoja. Rurouni Kenshinissä hänen kuolinsyykseen annetaan tämän aivoihin vaikuttanut tauti¹⁵¹. Monissa tutkimuksissa hänen tarkkaa kuolinsyytään ei määritellä juurikaan, vaan mainitaan, että hän kuoli pitkäkestoiseen tautiin¹⁵². Väliin jääneiden kymmenen vuoden tapahtumiin viitataan ainoastaan lyhyillä kommentteilla ja pienissä tietoruuduissa.

---

¹⁴⁷ Keene 2002, 171, 259, 778.

¹⁴⁸ Kido Takayoshi, *Portraits of Modern Japanese Historical Figures*, National Diet Library of Japan.

¹⁴⁹ Mason 1997, 285-286.

¹⁵⁰ Watsuki, Vol. 14. 2005, 166.

¹⁵¹ Watsuki, Vol. 21. 2005, 51.

¹⁵² Ks. Esim. Tipton 2008, 42.

Kirjoittaessaan Katsuran hahmon luomisesta Watsuki toteaa hänen olevan yksi Chōshūn ”tähdistä, jonka kaikki tuntevat”. Ulkonäöllisesti Watsuki sanoo halunneensa piirtää Katsuran mahdollisimman paljon todellisen esikuvansa näköiseksi ja ottaneensa melko tarkkaan mallia tästä otetuista valokuvista, mutta piirsi omalle versiolleen hieman etuhiuksia korostaakseen tämän ulkonäköä. Watsuki pyrki tuomaan esiin mielikuvaansa Katsurasta laskelmoivana strategiana, mutta koska bakumatsuun sijoittuva takaumajakso keskittyi enemmän Kenshiniin kuin muihin hahmoihin, Watsuki harmittelee Katsuran vaikuttavan laimeammalta kuin hän olisi halunnut. Hän sai kuitenkin kehuja näkemyksestään muilta manga-artisteilta ja toteaa sen olleen sekä ilahduttavaa, että nolostuttavaa, kun kyse oli kuitenkin Katsurasta.¹⁵³ Verrattaessa Watsukin luonnostelmaa Katsurasta ja tästä otettua valokuvaa, voi nähdä tiettyjä yhtäläisyyksiä näiden välillä¹⁵⁴.

4.2. *Ikumatsu, nationalistinen geisha*

Ainoa *Rurouni Kenshin*issä mainittava geisha on Ikumatsu, kiitolainen geisha, joka oli ensin Katsura Kogorōn rakastajatar ja josta tuli restauraation jälkeen tämän vaimo. Vaikka Ikumatsu saakin vain pari mainintaa itse tarinassa, hänen roolinsa taustavaikuttajana oli hyvin merkittävä Katsuran henkiinjäämisen kannalta bakumatsun taistelujen riivaamassa Kiotossa. Lisäksi Ikumatsu on ainoa sarjassa mainittava oikeasti elänyt nainen, jolla oli suuri merkitys sekä restauraatiossa sekä Meiji-hallinnossa. Ikumatsun lisäksi sarjassa mainitaan ainoastaan toinen todella elänyt nainen, Saitō Hajimen vaimo, Fujita Tokio. Näitä kahta lukuun ottamatta kaikki muut sarjassa mainittavat ja esiintyvät naishahmot ovat Watsukin luomia.

Hillsboroughin mukaan Ikumatsu myös vakoili erinäisiä shogunaatin hallintoa kannattavia joukkoja, kuten esimerkiksi Shinsengumia Katsuran ja Ishin Shishin hyväksi, mutta Downerin mukaan geishojen vaitiolovelvollisuus asiakkaistaan ainakin teknisesti esti tiedon välittämisen asiakkaalta toiselle. Tutkijoiden mielipiteet eroavat myös osittain osapuolten valitsemista alueista huvittelulle. Downerin mukaan Ishin Shishin jäsenet kokoontuivat yleensä Gionin geisha-alueelle ja shogunaatin kannattajat Gionin kanssa suosituimman

---

¹⁵³ Watsuki, Vol. 21. 2005, 66.

¹⁵⁴ Vertaa. Liitteet. Kuva 9 ja Kuva 10.

alueen tittelistä kilpailevan Pontochon alueelle. Sen sijaan Hillsborough kohdistaa Ikumatsuun viitattaessa tämän työskennelleen Sanbongi-nimisellä alueella, josta ei puolestaan ole mainintoja muiden tutkijoiden teksteissä.¹⁵⁵ Hillsborough kuvaa tekstissään Sanbongin sijainneen Kamo-joen länsirannalla, joten se teoriassa voi tarkoittaa Pontochon aluetta, tai vaihtoehtoisesti jotain hyvin vaatimatonta ja sittemmin Pontochoon liitettyä lähialuetta.

Bakumatsun taistelujen raivotessa Kioton kaduilla shogunin joukot saapuivat Ikumatsun luokse etsimään Katsuraa, joka pakeni takaovesta sillä aikaa, kun Ikumatsu riiteli miesten kanssa etuovella. Miesten päästyä Ikumatsun ohi, ei talossa ollut enää jälkeäkään Katsurasta. Kinmonin taistelujen jälkeisen tulipalon jälkeen Katsura piiloutui muiden kotinsa menettäneiden joukkoon kerjäläisenä, jotta voisi jatkaa tilanteen tarkkailua Kiotossa.¹⁵⁶ Myös Watsuki on kuvannut tarinassaan kyseisen tapahtuman, jossa hän kuvaa Katsuran istumassa sillan alla kerjäläisen vaatteissa ja suojanaan repaleinen olkimatto. Kohtauksessa hän antaa Kenshinille käskyn vetäytyä toistaiseksi Kiotosta, jota shogunaatin kannattajat haravoivat pääkaupunkia Ishin Shishin joukoista kutsuen näitä keisarin vihollisiksi. Tämän jälkeen Katsura poistuu paikalta pitkin romun täyttämää joentörmää.¹⁵⁷

Viiden yön ajan Ikumatsu livahti ulos kodistaan vieden Katsuralle ruokaa Kiotoa halkovan Kamo-joen ylittävien siltojen alle estääkseen rakastajaansa nääntymästä. Katsura vaihtoi peiterooliaan viiden päivän ajan, ja sinä aikana Ikumatsu pidätettiin kuulusteluja varten, mutta häneltä ei saatu minkäänlaisia tietoja Katsuran olinpaikasta. Viidennen yön jälkeen Katsura onnistui pakenemaan kaupungista Ikumatsun avulla ja samalla hän järjesti tälle turvapaikan Kiotosta poissaolonsa ajaksi.¹⁵⁸ Ainoa Watsukin esittämä kommentti liittyen näihin päiviin on kohta, jossa Takasugi Shinsaku toteaa Yamagata Aritomolle Kenshiniä koskevan keskustelun yhteydessä, kuinka Katsura on myös rentoutumassa Ikumatsun kanssa.¹⁵⁹

Katsuran noustua erääksi uuden Meiji-hallinnon tärkeimmistä henkilöistä, hän päätti mennä naimisiin Ikumatsun kanssa. Tapojen mukaan hänen oli ensin saatava jonkun hyvän ja arvostetun perheen päämies adoptoimaan geisha

---

¹⁵⁵ Hillsborough 2005, 96-97; Downer 2002, 145.

¹⁵⁶ Downer 2002, 145; Hillsborough 2005, 97.

¹⁵⁷ Watsuki, Vol. 20. 2005, 53-54.

¹⁵⁸ Downer 2002, 145; Hillsborough 2005, 97.

¹⁵⁹ Watsuki, Vol. 20. 2005, 57.

oman perheensä jäseneksi ja toimimaan sitten häissä tämän isänä. Hän löysi erään samurai-perheen, jonka päämies suostui järjestelyyn ja Ikumatsu adoptoitiin perheeseen. Samalla Ikumatsu luopui geisha-nimestään ja hänen uudeksi nimekseen valittiin Matsuko. Kiotolaisesta geishasta oli tullut eräs Japanin tärkeimmistä naisista ja useat ulkomaiset vieraat kehuivat hänen ympärillään leijuvaa ilmapiiriä ja kykyä emännöidä tilaisuuksia. Monet muut entiset geishat nousivat Ikumatsun tavoin huipulle uuden hallinnon miesten vaimoina. Lisäksi monet geishat olivat virkamiesten rakastajattaria, kuten Matsukon geisha-ystävät Okayo, jonka luona Katsura usein vieraili.¹⁶⁰ Ajan mukaisesti vaikutusvaltaisten miesten kanssakäyminen geishojen kanssa nähtiin normaalina osana näiden korkeaa asemaa.

4.3. Takasugi Shinsaku, radikaali kapinanlietsoja

Takasugi Shinsaku syntyi Chōshūn linnoituskaupungissa, Hagissa, Hagi-klaaniin kuuluvaan samurai-perheeseen. Hän opiskeli Katsuran tavoin Yoshida Shōinin alaisuudessa ja vaikutti aktiivisesti muun muassa Chōshūn neuvotteluissa länsimaiden kanssa solmittavista rauhansopimuksista.¹⁶¹ Takasugin rooli Rurouni Kenshinissä on useisiin muihin historiallisiin henkilöihin verrattuna varsin pieni, mikä selittyy sekä hänen aikaisella kuolemallaan tuberkuloosiin, sekä tarinan huomion keskittymisellä Kenshiniin ja Kioton tapahtumiin bakumatsun aikaan, kun Takasugi toimi pääasiallisesti Chōshūsta käsin.

Takasugi esitellään ensimmäisen kerran Katsuran kanssa, kun tämä on saapunut Kiotosta katsomaan Takasugin kokoamaa Kiheitaita. Lyhyessä esittelyruudussaan Takasugi esitetään aktivistina ja sodanlietsojana, joka lopulta onnistui yhdistämään aiemmin keskenäänkin sotineet restauraation kannattajat. Ylpeänä Takasugi sanoo joukkojen olevan heidän vallankumouksensa uusi voimavara. Kiheitaihin olivat kaikkien yhteiskuntaluokkien jäsenet asemaa katsomatta tervetulleita. Katsuran kysyessä vaivautuneen näköisenä, kykeneekö

---

¹⁶⁰ Downer 2002, 147, 153.

¹⁶¹ Takasugi Shinsaku, Portraits of Modern Japanese Historical Figures, National Diet Library of Japan.

sekalainen Kiheitai todella taistelemaan shogunaatin joukkoja vastaan, Takasugi toteaa virnistäen, että Katsura on samanlainen murehtija kuin aina.¹⁶²

Takasugi alkoi muodostaa Kiheitaita vain muutamaa päivää sen jälkeen, kun useat länsimaat, mukaan lukien Englanti, Ranska ja Yhdysvallat, pommittivat vastaiskuna kauppalaivoihinsa kohdistunutta tulitusta Chōshūssa sijaitsevaa Shimonosekin salmea tuhoten sen vanhanaikaisen tykkipatteriston hetkessä. Alun pitäen Kiheitain näennäinen tarkoitus oli suojella Chōshūa ulkomaiden mahdolliselta valloitukselta, mutta sen perimmäinen tarkoitus oli alusta pitäen shogunaatin kaataminen.¹⁶³ Rurouni Kenshinissä viitataan Shimonosekin pommitukseen osan 21. aikajanassa, jossa se on kuitenkin virheellisesti ilmoitettu tapahtuneen vuonna 1864, vaikka se tapahtui todellisesti vuotta aikaisemmin¹⁶⁴.

Takasugi salli, mutta myös toisinaan pakotti maanviljelijöitä liittymään Kiheitaihin. Kiheitai mullisti aikaansa, sillä 250 vuoden Tokugawojen hallinnon aikana rahvaan oli kiellettyä kantaa aseita tai saada minkäänlaista sotilaallista koulutusta. Poikkeuksellista oli myös Kiheitain saama koulutus länsimaisesta sodankäynnistä, mikä antoi sille lähes automaattisen etulyöntiaseman shogunaatin armeijaa vastaan.¹⁶⁵ Radikaalista asenteestaan shogunaattia kohtaan Takasugi kuitenkin vastusti Katsuran kanssa suunnitelmaa hyökätä Kiotoon ja sytyttää se tuleen. Heidän mielestään oli vielä parempi odottaa tilanteen kehittymistä ja valmistautua sillä aikaa sotaa varten.¹⁶⁶

Takasugi esiintyy jälleen Rurouni Kenshinin osassa 20. Chōshūn alueen linnoituskaupungissa Hagissa omiensa toimesta kotiinsa vangittu Takasugi pitää uutisia Kenshinin avioliitosta huvittavina, kun taas Yamagata Kyōsuke, joka tunnettiin Takasugin perustaman Kiheitain toisena komentajana ja myöhemmin paremmin Yamagata Aritomo-nimisenä, pitää uutisia Ishin Shishin loppuna, kun sekä Katsura, että Kenshin ovat kadonneet tietämättömiin. Takasugi toteaa tähän verta yskien, että hänen kuoltuaan juuri Katsura ja Kenshin ovat välttämättömiä uuden aikakauden vuoksi. Hän sanoo tuberkuloosista kauhistuneelle Yamagatalle, ettei aio vielä kuolla, vaan että heidän on hoidettava asiat Chōshūssa ja muut

---

¹⁶² Watsuki, Vol. 19. 2005, 155-156.

¹⁶³ Hillsborough 2005, 109; Hillsborough 2010, 195.

¹⁶⁴ Watsuki, Vol. 21. 2005, 47.

¹⁶⁵ Gordon 2003, 57; Beasley 1973, 227.

¹⁶⁶ Hillsborough 2005, 88.

saavat huolehtia tilanteesta Kiotossa.¹⁶⁷ Takasugi oli päätynt kotiarestiin lähtemällä aiemmin Kiotoon ilman Chōshūn auktoriteettien myöntämää lupaa. Hänet kuitenkin vapautettiin lopulta ja nimitettiin toimimaan yhteyshenkilönä Chōshūn ja länsimaiden välillä, kun Chōshū ryhtyi uudistamaan joukkojaan. Hänen nimityksensä oli merkittävä, sillä ensimmäistä kertaa ulkomaalaisten karkottamista kannattanut nimitettiin toimeen, jossa vaadittiin läheistä työskentelyä aiemmin vihattujen ulkomaalaisten kanssa.¹⁶⁸ Vaikka vanha tunnuslause ”kunnioita keisaria, karkota barbaarit” pudotettiinkin vähin äänin restauraation jälkeen ja siirryttiin ”rikas maa, vahva armeija” -tunnuslauseeseen, oli pyrkimys barbaarien karkottamisesta silti eräs olennaisimpia osia restauraatiossa.

Kenshinin piileskellessä syrjäisessä maalaiskylässä hän saa kuulla Iizukalta tilanteesta Chōshūssa, joka on ehtinyt muutamassa kuukaudessa riistäytyä pienimuotoiseksi sisällissodaksi. Takasugi oli osallistunut taisteluun Kiheitain kanssa palauttaakseen Ishin Shishin otteen Chōshūn hallinnossa. Iizukan mukaan Chōshū on jo mennyttä, mutta Kenshin uskoo vakaasti Takasugin voittavan taistelun.¹⁶⁹ Chōshūssa Takasugi ja Kiheitai nousivat läänityksen hallintoa vastaan painottaen, että Chōshūn kunnia oli tärkeämpää kuin sen turvallisuus. Välittämättä määräyksistä lakkauttaa Kiheitai, Takasugi suostutteli puolelleen muita sisällissodan osapuolia, joiden avulla valta Chōshūssa palautui vähitellen Ishin Shishiä kannattaville virkamiehille. Vuoteen 1866 mennessä lähes kaikki valta Chōshūssa kuului Katsuralle ja Takasugille, jotka olivat tiiviissä liitossa Satsumaa johtavien Saigōn ja Ōkubon kanssa.¹⁷⁰ Samana vuonna Takasugi johti Kiheitain ja muut Chōshūn joukot shogunaatin armeijaa vastaan voittaen nämä useissa tärkeissä taisteluissa¹⁷¹. Viimeinen viittaus Takasugiin Rurouni Kenshinissä on tämän kuoleman ajasta 1867. Takasugi oli johtanut joukkojaan voitokkaasti taisteluissa huolimatta alati pahenevasta tuberkuloosistaan, johon hän lopulta kuoli näkemättä restauraation toteutumista. Watsuki on sisällyttänyt

---

¹⁶⁷ Watsuki, Vol. 20. 2005, 51-55, 57-58, 65-66.

¹⁶⁸ Craig 1961, 201.

¹⁶⁹ Watsuki, Vol. 20. 2005, 79-80.

¹⁷⁰ Beasley 1973, 233-234, 283.

¹⁷¹ Takasugi Shinsaku, Portraits of Modern Japanese Historical Figures, National Diet Library of Japan

kyseiseen ruutuun mukaan myös Takasugin keskeneräiseksi jääneen kuolinrunon alun: ”Tehdä muuten niin tylsätä maailmasta mielenkiintoinen...”.¹⁷²

Watsuki kuvaa Takasugin hahmon luomista eräänlaiseksi vapaapudotukseksi. Hänen luonnostellessaan hahmoja alkuosien aikana hän piirsi hahmoluonnostelman, jonka oli alun perin tarkoitus olla osassa viisi ilmestyvässä sivutarinassa konna, mutta totesi sitten, että hahmo oli liian kiehtovan näköinen ollakseen vain yksi tarinassa esiintyvistä pikkurikollisista, joten hän laittoi tämän syrjään myöhempiä sarjojaan varten, mutta päätyi lopulta muokkaamaan tästä Takasugin. Persoonaltaan Takasugin oli tarkoitus olla rauhalliseen ja intellektuelliin Katsuraan verrattuna vapautuneempi. Watsuki itse sanoo pitävänsä Takasugia jonkin verran ”napshtaneena mielipuolena”. Watsuki kuvaa Takasugin useimmissa kohtauksissaan kantamassa tai soittamassa huolettoman näköisenä kitaraa muistuttavaa shamisenia virnistellen tai nauraen vakavienkin asioiden aikana. Katsuran tavoin Watsuki katuu, että myös Takasugi saattoi jäädä hahmona liian laimeaksi vähäisen huomion vuoksi.¹⁷³ Takasugi poikkeaa kuitenkin muista historiallisista henkilöistä huolettoman oloisella asenteellaan, kun taas poikkeuksetta kaikki muut sarjassa esiintyvät todelliset henkilöt esitetään hyvin vakavina hahmoina.

4.4. *Ōkubo Toshimichi, Japanin mahtavin mies*

Ōkubo Toshimichi syntyi Kagoshimassa, Satsuman läänityksessä samuraiperheeseen nousten vähitellen yhdeksi Meiji-restauraation tärkeimmistä henkilöistä. Ennen Satsuman ja Chōshūn liittoutumista Ōkubo oli kannattanut suuntausta, jonka päämääränä oli yhdistää shogunaatin ja keisarillisen hovin valta, mutta myöhemmin hän muutti mielensä ja alkoi kannattaa shogunaatin syrjäyttämistä. Ōkubo oli yksi hovin ulkopuolisista jäsenistä ryhmässä, joka oli suunnittelemassa vallan palauttamista keisarille. Ennen virkaansa Japanin ensimmäisenä sisäministerinä vuodesta 1873 lähtien, Ōkubo toimi myös

---

¹⁷² Watsuki, Vol. 21. 2005, 48.

¹⁷³ Watsuki, Vol. 21. 2005, 66.

valtiovarainministerinä ja sangina, joka tarkoittaa vapaasti käännettynä valtuutettua.¹⁷⁴ Hänen varsinainen roolinsa Rurouni Kenshinissä sijoittuu ainoastaan osaan seitsemän, mutta hän on yksi tärkeimmistä vaikuttajista sarjan juonen kuljetukselle niin historiallisten kuin myös Watsukin omien hahmojen joukosta.

Ensimmäisen kerran Ōkubo esiintyy Rurouni Kenshinin osassa seitsemän kohtauksessa, jossa hän yllättäen saapuu lopettamaan Kenshinin ja Saitōn taistelun. Hän sanoo ymmärtävänsä Saitōn ylpeyden entisenä Shinsengumin jäsenenä, mutta tarvitsevansa myös molemmat miehet elävinä. Lähes kaikki Kenshinin läsnä olevista ystäväistä tunnistavat Ōkubon välittömästi Meiji-hallinnon sisäministeriksi ja viimeiseksi elossa olevaksi restauraation Kolmesta Suuresta. Muita henkilöitä huomattavasti nuorempi Yahiko-poika ei ymmärrä mistä on kyse ja vaatii saada tietää, kuka kyseinen ”viiksityyppi” oikein on, jolloin hänelle selitetään, että sisäministeri on käytännössä koko Japanin vaikutusvaltaisin henkilö.¹⁷⁵

Ōkubo kertoo Kenshinille kuinka entinen Ishin Shishin hitokiri, Shishio Makoto on muodostunut uudeksi uhaksi uudelle hallinnolle, vaikka tämä oli yritetty tappa jo Boshin-sodan aikaan. Hän pyytää Kenshiniä lähtemään Kiotoon, jonne Shishio on asettunut ja Kaoru kysyy Ōkubolta, onko pyynnön tarkoituksena, että Kenshin salamurhaisi Shishion. Ōkubo myöntää avoimesti, että se on hänen pyyntönsä taka-ajatuksena. Kenshinin ystävien vastustaessa pyyntöä kiivaasti, Ōkubo keskittyy vain Kenshiniin ja toteaa, ettei tämän tarvitse antaa vastaustaan niin lyhyellä varoitusajalla, vaan että hän tulee uudelleen tapaamaan Kenshiniä viikon kuluttua toukokuun 14. päivänä. Lähtiessään Ōkubo kuulee Kenshinin kommentin siitä, kuinka hän on laihtunut huomattavasti kymmenen vuoden aikana ja Ōkubo vastaa hymyillen, että on huomattavasti helpompaa tuhota vanha aikakausi kuin rakentaa uutta.¹⁷⁶

Ōkubolla oli myös vahva vaikutus keisari Meijiin ja hän oli kenties lahjakkain kaikista tämän neuvonantajista, joskin myös muiden silmissä vihatuin. Hänen vaikutusvaltansa oli yliverainen ja hän oli vastuussa ainoastaan keisarille. Ōkubon pyrkimys oli vahvistaa Japania niin poliittisesti kuin taloudellisestikin,

---

¹⁷⁴ Ōkubo Toshimichi, Portraits of Modern Japanese Historical Figures, National Diet Library of Japan.

¹⁷⁵ Watsuki, Vol. 7. 2006, 145, 147-148.

¹⁷⁶ Watsuki, Vol. 7. 2006, 153-162.

jotta se kykenisi kilpailemaan huomattavasti kehittyneempien länsimaiden kanssa ja pyrkimyksiään toteuttaessa Ōkubo käytti monesti omavaltaisia keinoja lisäten samalla vihamiehiään.¹⁷⁷

Rurouni Kenshinin seitsemännen osan loppupuoli käsittelee Ōkubon keskellä päivää tapahtunutta salamurhaa. Toukokuun 14. päivänä Ōkubo on vaunuissaan matkalla tapaamisesta toiseen, eikä usko pääsevänsä ajallaan Kenshinin luo hakemaan tältä vastausta pyyntöönsä salamurhata Shishio. Kioizakan¹⁷⁸ alueen läpi ajattaessa hän pohtii ääneen, kuinka saada Kenshin suostumaan tehtävään Japanin tulevaisuuden vuoksi. Hänen pohdintansa kuitenkin keskeytyy, kun vaunun ovi aukeaa täydessä vauhdissa ja sisään astuu nuori mies, joka toteaa hymyillen, ettei kuolevan miehen tarvitse murehtia valtion tulevaisuutta. Nuorukainen kertoo Shishion lähettäneen hänet, ja välittää tämän kiitokset siitä, että sisäministeri on valmis lähettämään Hitokiri Battōsain tätä vastaan. Se olisi kuitenkin turhaa, sillä kohta Japani kuuluisi joka tapauksessa Shishiolle. Viestin välitettyään nuorukainen salamurhaa Ōkubon ja poistuu vaunuista yhtä nopeasti kuin ilmestyikin.

Lähes välittömästi nuorukaisen poistuttua vaunut joutuvat seitsemän entisen samurain väijytykseen. Heistä kaksi esittäytyvät Ishikawan läänityksen Shimada Ichirōksi (1848–1878) ja Chū [sic Chō] Tsurahideksi (1856–1878,) muut läsnäolijat jäävät nimettömiksi. He surmaavat vaunujen kuljettajan ja valmistautuvat myös salamurhaamaan Ōkubon, mutta heidän avatessaan vaunujen oven, Ōkubon jo kuollut ruumis valahtaa ulos vaunuista. Järkyttyneinä entiset samurait ihmettelevät, kuinka joku ehti tappa Ōkubon ennen heitä ja mitä heidän nyt tulisi tehdä, kun he olivat jo ilmoittaneet aikeistaan sanomalehdille ja hallinnolle. Lopulta he toteavat, että koska paikalla ei ole ketään muuta todistamassa, Ōkubo kuoli heidän käsissään, eikä kenenkään koskaan tarvitsisi muuta tietää. Päätöksen jälkeen kaikki seitsemän hyökkäävät yhtä aikaa miekkoineen kohti maassa lojuvaa Ōkubon ruumista. Seuraavissa ruuduissa on kuvattu lyhyesti tapauksen historiallisia tietoja, joihin Watsuki on tehnyt pieniä lisäyksiä juonenkuljetuksen edistämiseksi. Tiedoissa kuvataan, kuinka Ōkubon

---

¹⁷⁷ Keene 2002, 291.

¹⁷⁸ Alueen nimi muodostuu siellä kauan ennen restauraatiota asuneiden sukujen, Kishū, Bishō ja Ii nimien ensimmäisistä kirjoitusmerkeistä. Bishōn ensimmäinen tavu ”bi” voidaan kuitenkin lukea myös tavuna ”o”, jolloin nimestä muodostuu alueen alkuosan ”Kioi”. Ōkubon salamurhaa kutsutaan toiselta nimeltään Kioizakan tapaukseksi alueen mukaisesti.

seitsemän pääasiallisesti Ishikawan läänityksestä kotoisin olevaa salamurhaajaa olivat tyytymättömiä uuteen aikakauteen ja kuinka he murhasivat sisäministerin keskellä kirkasta päivää. Watsukin lisäys toteaa, kuinka Shishion vaikutus Ōkubon salamurhan takana jäi historian pimentoon juuri sen tarkan ajoituksen vuoksi, kun hän lähetti apurinsa tappamaan Ōkubon ennen saapumista Kioizakan väijytykseen.¹⁷⁹

Ōkubon salamurhan suunnittelu alkoi pohjoisemmassa sijaitsevassa Kanazawassa entisten samuraiden kesken. Nämä olivat kannattaneet Saigō Takamorin ajatuksia Korean valloituksesta ja asettuneet tämän puolelle vuoden 1877 Seinan-sodassa. He syyttivät Saigōn kuolemasta Katsuraa ja Ōkuboa ja päättivät salamurhata molemmat, mutta suunnitelma kohdistui lopulta pelkästään Ōkuboon, sillä Katsura kuoli ennen kuin hänen salamurhaansa oli kunnolla edes ehditty suunnittelemaan. Sen sijaan Ōkuboon salamurhan suunnittelu jatkui aktiivisesti ja suunnitelman toteutuspäiväksi valittiin toukokuun 14. päivä, jota ennen Shimada kirjoitti muiden mielipiteistä välittämättä ilmoitusluontoisen kirjeen Ōkubolle heidän aikeistaan. Ōkubo ei kuitenkaan tuntunut välittävän uhkausesta, vaan jatkoi päivärutiiniaan lähes normaalisti. Yleensä Ōkubo piti vaunuissaan mukana aina asetta puolustautuakseen hyökkäyksiltä, mutta sinä päivänä hän oli jättänyt pistoolinsa alaisensa käsiin.¹⁸⁰ Watsuki on myös kuvannut Ōkubon vaunuissaan aseettomana ja ainoa muu asia vaunuissa hänen lisäksi on hänen vieressään penkillä oleva kankaaseen kiedottu nyytti, joka saattaa olla mahdollinen eväsrasia tai säilytysrasia papereita varten¹⁸¹.

Rurouni Kenshinin tarinan juonenkuljetuksen kannalta Ōkubo on yksi tärkeimmistä historiallisista henkilöistä ja muistakin hahmoista koko sarjan aikana. Erityinen merkitys on hänen salamurhansa mukaan ottamisella osaksi tarinaa, sillä sen myötä Watsuki on saanut siirrettyä tarinan keskeisen tapahtumapaikan kymmenen osan ajaksi Tokiosta Kiotoon, kun aluksi vastahakoinen Kenshin lähtee kohtaamaan Shishion.

Viimeinen kohtaus, jossa Ōkubo varsinaisesti esiintyy Rurouni Kenshinissä salamurhansa jälkeen, on lyhyt takaumajakso hänen keskustelunsa kuolinpäivänsä aamuna Fukushiman kuvernöörin kanssa siitä, minkä verran

---

¹⁷⁹ Watsuki, Vol. 7. 2006, 177-184.

¹⁸⁰ Keene 2002, 291-295.

¹⁸¹ Watsuki, Vol. 7. 2006, 178.

Japani on edistynyt viimeisen kymmenen vuoden aikana ja kuinka Ōkubo tahtoi nähdä maan lopulta oikeana kansallisvaltiona.¹⁸² Keenen tutkimuksessa viitataan Ōkubon käymään keskusteluun kuvernöörin kanssa, jossa hän kuvasi Japanin kehittyvän kolmessa vaiheessa. Ensimmäinen vaihe oli juuri ohitettu ja hän totesi alkaneen toisen vaiheen olevan kaikkein tärkein, sillä sen aikana oli vahvistettava niin maan sisäasioita, kuin myös kansalaisten tuotteliaisuutta. Hän totesi kuvernöörille, että oli todennäköisesti paras henkilö ohjaamaan Japania kriittisen toisen vaiheen yli. Kolmannen vaiheen hän voisi jättää sitten jälkipolvien hoidettavaksi.¹⁸³

Watsuki kirjoittaa osassa neljä saamansa fanipalautteen pohjalta, että vaikka hän jo ensimmäisessä osassa kertoi ihailevansa bakumatsun ajan henkilöistä eniten Shinsengumin Hijikataa, hänen toinen suosikkinsa heti Hijikatan jälkeen on Ōkubo.¹⁸⁴ Watsukin mieltymys Ōkubohon näkyy entistä selvemmin tämän käsitellessä tämän hahmon osuutta ja luomista Rurouni Kenshinissä. Ulkonäöllisesti Watsuki pyrki piirtämään Ōkubon mahdollisimman yhdennäköiseksi esikuvansa kanssa, mutta ei saanut käsiinsä valokuvia tästä ja joutui siten tekemään luonnostelmansa tätä esittävän patsaan perusteella. Lopputuloksen Watsuki toteaa muistuttavan ehkä enemmän Abraham Lincolnia kuin itse Ōkuboa. Monista muista sarjassaan käyttämistä historiallisista henkilöistä poiketen Watsuki käyttää suuren osan Ōkubon hahmoa esittelevästä palstasta tämän historiallisen merkityksen ja omienkin näkemystensä käsittelyyn. Watsuki käsittelee tekstissä japanilaisten puolueellisia ”harhakäsityksiä Saigō [Takamorista]”, joiden myötä yleinen kuva Ōkubosta nähdään hyvin ovelana juonittelijana ja ”Saigōn murhaajana”. Watsuki myöntää itsekin, että bakumatsun aikaan Ōkubon rooli oli toimia strategina, mutta painottaa tämän restauraation jälkeistä toimintaa ja sitä, kuinka Ōkubo ei pyrkinyt rikastuttamaan itseään asemallaan, kuten Saigō. Kaikki halusivat saada tietää, kuinka rikas Ōkubo todella oli, joten hänen omaisuutensa mitattiin Kioizakan tapauksen jälkeen ja todettiin, että tällä oli käteisomaisuutta 500 jenin arvosta, joka vastaa nykyvaluutassa noin 200 000 dollaria, sekä 6000 jeniä (noin kaksi ja puoli miljoonaa dollaria) lainattuna valtiolle velaksi. Watsuki toteaa, että hänen mielestään poliitikkojen

---

¹⁸² Watsuki, Vol. 7. 2006, 190-191.

¹⁸³ Keene 2002, 294.

¹⁸⁴ Watsuki, Vol. 4. 2005, 151.

kuuluisi olla huomattavasti enemmän Ōkubon kaltaisia ja että ihmisillä pitäisi olla myönteisempi kuva tästä.¹⁸⁵ Myös Keene toteaa, että väitteet Ōkubon ylellisestä elämästä olivat tekaistuja ja niillä lietsottiin tyytymättömyyttä monien köyhydessä elävien japanilaisten, erityisesti entisten samuraiden keskuuteen¹⁸⁶.

4.5. Yamagata Aritomo, kapinakenraalista ministeriksi

Yamagata Aritomo syntyi Chōshūn kuuluvassa Yamaguchissa Hagi-klaaniin kuuluvaan samuraiperheeseen. Hänen tunnetuin saavutuksensa restauraation yhteydessä oli hänen asemansa Takasugi Shinsakun luoman Kiheitain toisena komentajana, minkä jälkeen hän nousi ylempiin virkoihin Meiji-hallinnossa.¹⁸⁷ Hän on ensimmäinen kaikista Rurouni Kenshinissä esiintyvistä historiallisista henkilöistä, mutta hänen roolinsa on moniin muihin tarinassa esiintyviin, Ishin Shishin tunnetuimpiin jäseniin verrattuna melko pieni, joskin hänen saavutuksensa tarinan taustalla ovat varsin huomattavat. Hänen poliittiset saavutuksensa ovat myös laajemmat tarinan käsittelemän ajanjakson jälkeisenä aikana. Hän on myös pisimpään elänyt sarjassa mainittavista historiallisista henkilöistä.

Yamagata Aritomo oli luomassa Japanille modernia länsimaistyylistä armeijaa muutettuaan aiemmin hyvin ulkomaalaiskielteisistä näkemystään ymmärrettyään, ettei Japani voisi jättäytyä jälkeen länsimaista, joten restauraation jälkeen hän opiskeli Euroopassa sotatiedettä. Yamagatan poliittinen rooli Rurouni Kenshinin tapahtumien sijoituessa pääasiallisesti vuoden 1878 aikaan on vielä varsin vaatimaton verrattuna hänen myöhempään poliittiseen uraansa. Vuonna 1885 Japaniin perustettiin ensimmäinen pääministerin johtama hallitus, jossa Yamagata toimi sisäministerinä. Neljä vuotta myöhemmin Yamagata nousi pääministeriksi ja kautensa päätyttyä piti hallussaan useita muita tärkeitä ministerinvirkoja, kuten oikeus- ja sotaministerin asemaa. Hän nousi myöhemmin vielä toiselle kaudelleen pääministerinä.¹⁸⁸

---

¹⁸⁵ Watsuki, Vol. 7. 2006, 186.

¹⁸⁶ Keene 2002, 291.

¹⁸⁷ Yamagata Aritomo, Portraits of Modern Japanese Historical Figures, National Diet Library of Japan.

¹⁸⁸ Yamagata Aritomo, Portraits of Modern Japanese Historical Figures, National Diet Library of Japan.

Yamagata esiintyy Rurouni Kenshinin ensimmäisen osan toisessa luvussa kysyen vaunuistaan tietä Tokion poliisiasemalle Kenshinin ystävältä Kaorulta. Vaunujen jatkaessa matkaansa kohti poliisiasemaa, Yamagata pohtii, onko Kenshin tosiaan kaupungissa riehuva murhaaja, kuten huhut kertovat. Poliisiasemalla hän toteaa saapumisensa viivästyneen Seinan-sodan jälkiselvittelyjen vuoksi. Hän keskustelee poliisipäällikön kanssa Tokiossa tapahtuneista murhista, mutta toteaa samalla, ettei mitenkään usko Kenshinin olevan näiden takana, sillä bakumatsunkin aikaan hän tappoi vain keisarin ja tulevan aikakauden vuoksi. Keskustelu keskeytyy, kun he kuulevat välikohtauksesta poliisijoukon ja siviilien kesken. Yamagata huokaa kuullessaan, kuinka kahakan aloitti Satsumasta kotoisin oleva entinen vallankumouksellinen, joka todennäköisimmin halusi kerskua aiemmalla sankaruudellaan. Yamagata on jo lähdössä, kun kuulee, että Kenshinin tuntomerkkeihin sopiva henkilö on yksinään voittanut kaikki poliisit jolloin hän ensin jähmettyy, mutta on jo seuraavalla hetkellä rientänyt todistamaan tilannetta itse.¹⁸⁹

Tilanteen rauhoituttua Yamagata lähestyy Kenshiniä ilmoittaen etsineensä tämän olinpaikkaa kymmenen vuoden ajan siitä lähtien kun tämä lähti Ishin Shishin joukoista. Kenshin toteaa hymyillen Yamagatan kasvattaneen viikset sitten viime näkemän. Yamagatan asema esitetään lukijalle Kenshinin rinnalla seisovan Kaorun ajatuskuplien kautta. Yamagata toimi vallankumous-armeija Kiheitain yhtenä kenraalina ja sillä hetkellä armeijan jalkaväen komentajana, nousten siten yhdeksi tärkeimmistä henkilöistä sen hetken Japanissa. Yamagata pyytää Kenshiniä tulemaan mukaansa ja liittymään Meiji-hallintoon heidän entisten tovereidensa seuraan. Kenshin kieltäytyy todeten, ettei halua olla enää osallisena, jolloin Yamagata olettaa tämän tarkoittavan menneisyyttä hitokirinä. Hän aloittaa lauseen, jossa sanoo vain pelkureiden muistuttavan Kenshiniä menneisyydestä ja on valmis tekemään mitä tahansa Kenshinin hyväksi, jolloin Kenshin lopettaa hänen lauseensa toteamalla, että Yamagata käyttäisi vaikutusvaltaansa vastustajiensa hiljentämiseksi. Viimeisenä yrityksenään suostutella Kenshiniä Yamagata toteaa uuden aikakauden olevan täysin erilainen kuin bakumatsu, eikä asioita enää ratkota miekoin, vaan laein. Kenshin kuitenkin lähtee Kaorun kanssa ja Yamagata joutuu toteamaan, että oli

---

¹⁸⁹ Watsuki, Vol. 1. 2008, 61, 69-72.

väärässä ja päättää olla enää painostamatta Kenshiniä liittymään hallintoon.¹⁹⁰ Tämän esiintymisen jälkeen Yamagataa ei enää nähdä kuin lyhyessä takaumajaksossa useita osia myöhemmin.

Osassa 20 olevassa bakumatsun aikaan sijoittuvassa takaumajaksossa Yamagata esiintyy jälleen Chōshūn sijoittuvassa kohtauksessa, jossa hänen huomattavasti nuoremman näköinen minänsä puhuu Takasugi Shinsakun kanssa käyttäen vielä alkuperäistä nimeään Yamagata Kyōsuke. Kohtaus sijoittuu hyvin pian Kioton Kielletyn portin tapauksen jälkeen, jolloin Katsura ja Kenshin ovat painuneet väliaikaisesti maan alle ja Chōshū oli julistettu yleisesti keisarin viholliseksi. Watsuki esittää Yamagatan huomattavasti tosikkomaisempana, kuin Takasugin, joka nauraa katketakseen kuultuaan Kenshinin menneen oikeasti naimisiin Tomoen kanssa. Yamagatan mielestä tilanteessa ei ole mitään hauskaa, varsinkin kun heidän tämänhetkinen tilanteensa näyttää hyvin huonolta. Takasugi rauhoittelee tätä toteamalla, että myös Katsura on jossain rakkaan Ikumatsunsa kanssa ja hän ei voisi kuvitellakaan antavansa maata sellaisten haltuun, jotka eivät huolehdi rakkaistaan. Puhuessaan Takasugi yskii pahentuneen tuberkuloosinsa aikaan runsaasti verta, jonka nähdessään Yamagata näyttää kauhistuneelta tajutessaan, että Takasugi todennäköisesti kuolee piakkoin tautiinsa.¹⁹¹

Muista historiallisista hahmoista poiketen Yamagata ei ole saanut erillistä käsittelypalstaa, jossa Watsuki esittelisi tämän luomista lukijoilleen. Hänen roolinsa jää kyllä vähäisimmäksi esitellyistä Ishin Shishin historiallisista jäsenistä, mutta hän on myös ainoa, jolle Watsuki on antanut negatiivisemmän sävyn tarinassa, kun tarkastellaan kohtaa, jossa hän olisi valmis vaientamaan Kenshinin paluun vastustajat vaikutusvallallaan.

---

¹⁹⁰ Watsuki, Vol. 1. 2008, 75-78.

¹⁹¹ Watsuki, Vol. 20. 2005, 57-58.

5. Shinsengumi, Kiotoa valvovat isoveljet

5.1. *Saitō Hajime, Rurouni Kenshinin antisankari*

Shinsengumiin kuuluneen Saitō Hajimen rooli *Rurouni Kenshinissä* on laajin kaikista sarjassa esiintyvien todellisten henkilöiden joukosta, sillä hän esiintyy sarjassa myöhemmissäkin juonijatkumoissa hänen otettuaan restauraation jälkeen nimen Fujita Gorō ja toimiessaan poliisina Tokiossa, jonne Kenshin saapuu 1878, kymmenen vuotta bakumatsun päättymisen jälkeen. Saitō syntyi alun perin Yamaguchi Hajimena ja muutti myöhemmin sukunimensä Saitōksi ennen liittymistään Shinsengumiin. Hän toimi bakumatsun aikaan Shinsengumin kolmannen joukko-osaston kapteenina. Hän on myös yksi pisimpään eläneistä sarjassa esiintyvistä historiallisista henkilöistä. Muista historiallisista henkilöistä poiketen Watsukin oli muokkailtava Saitōa varsin paljon oman mielensä mukaiseksi, jotta hän sopisi paremmin juonenkuljetukseen laajan roolinsa vuoksi¹⁹².

Rurouni Kenshinin tarinan kannalta tarkasteltuna Saitō on kuin varjopuoli Kenshinille, joka ei hyväksy kenenkään tappamista läheisyydessään. Saitōn näkökulmasta miestappiot ovat luonnollisia taisteluissa ja tällä on kohtauksia Kenshinin kanssa, jolloin Kenshin saattaa kieltää tätä tappamasta ketään. Samoin he käyvät keskustelun erään taistelun jälkeen, jossa kuoli 41 poliisia viiden tuhannen miehen joukosta, mikä on Saitōn mielestä marginaalisen pieni määrä, kun taas Kenshinistä 41 on jo liian monta menetettyä henkeä.¹⁹³ Tilaisuuden tullen Saitō myös tappaa vastustajansa raa’asti ja kylmäverisesti, jos Kenshin ei ole paikalla estämässä tätä. Vaikka hän onkin Meiji-hallinnon joukoissa, hän ei ole Kenshiniin verrattava, eräänlainen absoluuttinen hyvä. Sen sijaan hän vaikuttaa kieroutuneelta ja sadistiselta, vaikka hänen tekonsa olisivatkin tarkoitettu kansalaisten suojelemiseen.

Useat henkilöt sarjassa eivät myöskään tiedä Saitōn todellista henkilöllisyyttä entisenä Shinsengumin kapteenina. Muutamat henkilöt käyttävät

---

¹⁹² Watsuki, Vol. 7. 2006, 166.

¹⁹³ Watsuki, Vol. 13. 2005, 7, 10.

hantä puhutellessaan toistuvasti nimeä Fujita sarjan aikana, koska se on hänen nykyinen nimensä, mutta ne jotka tietävät hänen menneisyydestään, käyttävät toistuvasti hänen bakumatsun aikaista nimeään. Joillekin Saitō jopa toteaa, ettei Saitō Hajime ole enää hänen nimensä¹⁹⁴. Toinen mainio esimerkki on, kun tarinan pääjuonen aikana Saitō kuulustellessa erästä Shishion kätyreistä, tämä kysyy häneltä, onko hän kuullut bakumatsun aikana tapahtuneesta Ikedayan verilöylystä. Hymyllen Saitō vastaa kyllä kuulleen siitä, muttei mainitse itse osallistuneensa siihen. Tämä on Watsukin ensimmäinen viittaus Ikedayan verilöylyyn, joka on Shinsengumin merkittävin saavutus Ishin Shishin suunnitelmien estämiseksi.¹⁹⁵ Varsinaisesti tapausta käsitellään sarjassa monta osaa myöhemmin, mutta viittaus toimii osana juonen kuljetusta ja valottaa tarinassa aiemmin hieman vähemmälle käsittelylle päätyneen Shinsengumin merkitystä.

Saitōn ensiesiintyminen sarjassa tapahtuu osassa 7, jossa hänet on jo lisätty kirjan alussa olevalle hahmojen esittelyaukeamalle. Heti kappaleen alussa Kenshin uneksii lyhyesti kymmenen vuoden takaisista bakumatsun tapahtumista ja niistä kerroista, jolloin kohtasi Shinsengumin jäseniä. Unijakson tapahtuma ei kuitenkaan ole näiden ensimmäinen kohtaaminen, sillä kohtauksessa sekä Kenshin, että Saitō ovat tietoisia toistensa henkilöllisyyksistä.¹⁹⁶ Kronologisesti Saitō sen sijaan esiintyy tarinassa osassa 20, kun Shinsengumin jäsenet ovat marssimassa takaisin tukikohtaansa Ikedayan verilöylyn jälkeen ja Kioton katujensivuille on kerääntynyt satoja ihmisiä katselemaan näitä. Kenshin on soluttautunut väkijoukon sekaan katselemaan ja toteaa mielessään, että juuri Shinsengumi on suurimpana esteenä tulevalle vallankumoukselle. Samalla hetkellä Saitō pysähtyy äkillisesti, jolloin Kenshin kiinnittää tähän välittömästi huomionsa. Saitō vilkaisee virnistäen olkansa yli, mutta jatkaa lähes heti matkaansa muiden mukana kuin mitään ei olisi tapahtunutkaan. Itsekseen Kenshin toteaa, että heillä tulisi vielä olemaan pitkä suhde keskenään.¹⁹⁷ Saitōn ensimmäinen varsinainen kohtaaminen Kenshinin kanssa tapahtuu puolestaan osan 21 takaumajaksossa, Kiotossa raivoavien taistelujen lomassa hieman ennen varsinaista restauraatiota. Heidän kohdatessaan kaksi muuta Shinsengumin jäsentä on ensin hyökkäämässä kohti Kenshiniä, mutta kauhistuvat tunnistaessaan tämän

---

¹⁹⁴ Watsuki, Vol. 13. 2005, 110.

¹⁹⁵ Watsuki, Vol. 11. 2005, 180.

¹⁹⁶ Watsuki, Vol. 7. 2006, 5, 7, 10-11.

¹⁹⁷ Watsuki, Vol. 20. 2005, 48-50.

Ishin Shishin kuuluisaksi hitokiriksi. Tällöin Saitō astuu esiin todeten, ettei arvellutkaan Kenshinin olevan kuka tahansa ja heidän yhteenottonsa alkaa.¹⁹⁸

Viittaukset Saitōsta tämän elämästä Shinsengumin ajan ja poliisiksi ryhtymisen väliltä ovat hyvin vähäisiä Rurouni Kenshinissä. Watsuki tekee lyhyen viittauksen Saitōhon tämän lähtiessä 1868 Shinsengumista Boshin-sodan aikaan¹⁹⁹. Alakynteen jääneet shogunaatin kannattajat olivat keskittyneet enää tiettyjen prefektuurien alueille ja jäljellä olevat Shinsengumin joukot olivat vetäytyneet Aizuun, jonka maaherra Matsudaira Katamori oli. Tänä aikana Shinsengumin korkeimmaksi johtajaksi päätynyt Hijikata oli haavoittunut ja hänen sijastaan Saitō johti jäljellä olevia Shinsengumin joukkoja keisarillista armeijaa vastaan. Taisteluiden jatkuessa suuri osa joukoista menehtyi ja Hijikata halusi siirtää joukot pohjoisemmaksi, mutta Saitō ja muutama muu vaativat saada jäädä Aizuun puolustamaan täkäläisiä tovereitaan loppuun asti.²⁰⁰

Sodan jälkeen Saitō muutti nimensä Fujita Gorōksi palatessaan Tokioksi nimettyyn Edoon, jossa hän lopulta meni naimisiin erään Matsudairan vasallin tyttären kanssa.²⁰¹ Watsuki viittaa Saitōn avioliittoon osassa yhdeksän, kun Saitō matkustaa kohti Kiotoa Kenshinin ja tämän uuden toverin, Misaon kanssa. Matkan varrella he osuvat kylään, jonka Shishio on vallannut, mutta Kenshinin ja Saitōn väliintulon jälkeen kylä päättyy jälleen Meiji-hallinnon alaisuuteen. Heidän mukaansa päättyy nuori poika, jota he eivät voi ottaa mukaansa Kiotoon, joten Saitō toteaa jättävänsä tämän siksi aikaa Tokion²⁰² hoidettavaksi. Kenshinin ihmetellessä kuka Tokio on, Saitō vastaa Tokion olevan hänen vaimonsa, jolloin sekä Kenshin että Misao näyttävät lentävän taaksepäin järkytyksestä. Heti seuraavassa ruudussa he ovat jo kuitenkin taas ärtyneen näköisen Saitōn edessä ja ovat edelleen epäuskoisia tämän avioliitosta. Saitō yrittää kääntää aihetta takaisin Kiotoon suuntaamiseen todetessaan, että Tokio on hyvä ihminen joka varmasti pitää huolta pojasta, mutta Kenshin ja Misao ovat uppoutuneet pohtimaan, millainen nainen Saitōn vaimo oikein voi olla ja tulevat

---

¹⁹⁸ Watsuki, Vol. 21. 2005, 42-45.

¹⁹⁹ Watsuki, Vol. 21. 2005, 48.

²⁰⁰ Hillsborough 2005, 167-168.

²⁰¹ Hillsborough 2005, 185.

²⁰² Fujita Tokion, Saitōn vaimon, nimi kuulostaa samalta kuin pääkaupunki Tokio suomalaisessa muodossaan, mutta alkuperäisessä muodossaan ja englanniksi käännettynä nimien välinen ero on selvempi.

siihen tulokseen, että tämän täytyy olla oikea buddhalainen pyhimys.²⁰³ Huumori, jota Watsuki käyttää toisinaan Saitōsta onkin sävyllään pääosin ironista tai tahattoman oloista ja se säilyttää tämän melko kylmäkiskoisen hahmon tietyssä muotissaan.

Saitō ilmestyy takaisin juoneen takaumajaksojen jälkeen pian osan 7 alun unijakson jälkeen. Hän saapuu Kenshinin ystävän Kaorun kotiin esittäen kiertävää lääkkeiden myyjää, mutta saa kuulla paikalla olleelta Kenshinin toiselta ystävältä, Sanosukelta, ettei talossa ole muita paikalla ja että tämän mielestä Fujita Gorōksi esittäytyvä Saitō on kaikkea muuta kuin tämä väittää olevansa. Saitō hymyilee ja toteaa siis vain jättävänsä käynnistään merkin entistä hitokiriä varten ja hän pahoinpitelee Sanosuken lähes hengiltä jättäen paikalle lääkelaukun, jonka tietää Kenshinin tunnistavan viittaukseksi Shinsengumin entiseen apulaisjohtajaan, Hijikata Toshizōhon.²⁰⁴ Ennen liittymistään Shinsengumiin, Hijikata harjoitteli ahkerasti miekkailua ja rahoitti opetuksensa suurilta osin myymällä sukunsa valmistamia lääkkeitä, joista monet tehosivat erityisen hyvin puisten harjoitusmiekkojen aiheuttamiin ruhjeisiin.²⁰⁵ Kyseiseen yksityiskohtaan liittyen Watsuki toteaa käyttäneensä sitä vain huumoritarkoituksessa, mutta hän oli saanut asiaan liittyen monia ihmetteleviä kirjeitä lukijoiltaan, joista monien suhtautuminen oli varsin negatiivista²⁰⁶. Seitsemännen osan kohdalla suuri osa Watsukin saamasta palautteesta, joka koski Shinsengumia, oli kritisovaa.

Samana iltana, kun Kenshin ystävineen on löytänyt juuri ja juuri elossa olevan Sanosuken, Saitō näyttäytyy tokiolaisessa majatalossa korkearvoisen Meiji-hallinnon edustajan, nimeltä Shibumi, kanssa kertoen tälle tehneensä ensimmäisen kontaktin Hitokiri Battōsain lähipiiriin. Shibumi on mielissään, että entinen Shinsengumin jäsen on liittoutunut hänen kanssaan hoitamaan varjoista Meiji-hallinnon ”sisäisiä ongelmia” kuten hän niitä kutsuu. Shibumi tarjoaa Saitōlle sakea, josta tämä kieltäytyy kohteliaasti ja toteaa kyllä pitävänsä juomisesta, mutta hän on vähentänyt juomistaan Meiji-kauden alusta lähtien, sillä hänellä on taipumus haluta tappaa ihmisiä humalassa. Saitōn lähdettyä majatalosta jatkaakseen tavallista työvuoroaan poliisina, Shibumi kuitenkin toteaa tämän olevan vain helposti manipuloitava sylikoira verrattuna

---

²⁰³ Watsuki, Vol. 9. 2006, 99-101.

²⁰⁴ Watsuki, Vol. 7. 2006, 19-33.

²⁰⁵ Hillsborough 2005, 27.

²⁰⁶ Watsuki, Vol. 7. 2006, 166.

bakumatsun aikaiseen Mibun suteen.²⁰⁷ Watsukin viittaus Saitōn alkoholinkäyttöön perustuu useaan faktaan, joita hänestä on jäänyt jäljelle. Shinsengumin aikana useat muut ryhmän jäsenet olivat hyvin tietoisia Saitōn taipumuksesta väkivaltaan humalassa, josta on esimerkkinä myöhemmin käsiteltävä Takeda Kanryūsaihin liittyvä tapaus. Lisäksi Saitōn kuollessa 71-vuotiaana 1915, hänen kuolinsyynään pidetään runsaasta alkoholinkäytöstä johtunutta vatsavaivaa, todennäköisimmin mahahaavaa.²⁰⁸

Seuraavana päivänä Saitō saapuu jälleen Kaorun kotiin, tällä kertaa tavallisessa poliisin univormussaan esittäytyen luutnantti Fujitaksi ja kertoo esimiehensä lähettäneen hänet varmuuden vuoksi, sillä he ovat kuulleet suunnitelmista Kenshiniä vastaan. Kaoru antaa hänen jäädä odottamaan Kenshiniä, joka myöhemmin saapuessaan tunnistaa Saitōn välittömästi ja näiden kesken alkaa taistelu. Pitkään kestävä taistelu lopulta keskeytyy, kun paikalle saapuu Japanin sisäministeri, Ōkubo Toshimichi, joka määrää Saitōn välittömästi lopettamaan ja antamaan raportin Kenshinin vahvuudesta. Saitō toteaa Kenshinin olevan hyödytön ministerin suunnitelmien kannalta, mutta hänen entinen minänsä, Hitokiri Battōsai, saattaisi kyetä tehtävään. Sen jälkeen Saitō poistuu paikalta. Samaan aikaan Shibumi on kuitenkin saanut selville Saitōn työskentelevän oikeasti Ōkubon alaisuudessa ja suunnittelee lahjovansa tämän omalle puolelleen vakoojaksi, jotta hän voisi päästä eroon Ōkubosta ja nousta itse Japanin sisäministeriksi. Saitō saapuu yllättäen paikalle ja tappaa sekä Shibumin, että tämän alaisen kuuntelematta tämän lupauksia rahasta todeten työskentelevänsä uuden hallinnon hyväksi vain hävittääkseen sieltä kaikki sen verenimijät, joiden itsekkyys olisi uhkana tavalliselle kansalle.²⁰⁹

Watsukin viittaukset Saitōsta vakoojana sisältävät paljon historiallisia faktoja hänen Shinsengumin ajaltaan. Shinsengumilla oli bakumatsun aikaan omia sisäisiä ongelmiaan ja eräs ongelmista oli Itō Kashitarō (1835–1867), joka oli Shinsengumin arvojärjestyksessä kolmantena. Itō oli muista jäsenistä poiketen vakaasti keisarillisen lojalismin, toisin sanoen Ishin Shishin ajatuksien, kannattaja. Itō pyrki luomaan itselleen vakaita suhteita erityisesti Chōshūn joukkojen kanssa väittäen tovereilleen Shinsengumissa, että läheisyys heidän

---

²⁰⁷ Watsuki, Vol. 7. 2006, 38-44.

²⁰⁸ Hillsborough 2005, 122, 185.

²⁰⁹ Watsuki, Vol. 7. 2006, 64-65, 85-150, 162-164.

vihollisensa kanssa oli tarkoitettu ainoastaan häivyttämään näiden epäilykset, jolloin Itō saisi rauhassa vakoilla näitä Shinsengumin hyväksi. Shinsengumia johtava Kondō Isami (1834–1868) määräsi Saitōn liittymään Itōn kannattajiin vakoojaksi. Itōlla ei kuitenkaan ollut aavistustakaan, että hänen liittolaistaan näyttelevä Saitō olisi ollut vakooja, vaan hän kertoi tälle suunnitelmistaan kuin läheisimmälle toverilleen. Saitō saikin pian selville, että Itō suunnitteli salamurhauksensa Kondōn ja ryhtyvänsä itse Shinsengumin johtajaksi käyttäen sitä sitten shogunaattia vastaan. Myöhemmin Shinsengumi virittikin ansan Itōlle ja tämä houkuteltiin ensin yksinään tapaamaan Kondōa ja sitten poistumaan humalassa, jolloin Saitō ja muutamat muut Shinsengumin jäsenet väijyttivät tämän pimeässä, jolloin myös Itōlle ehti selvitä juuri ennen kuolemaansa, että uskollinen Saitō olikin koko ajan näytellyt ja pysytellyt Kondōn leirissä.²¹⁰

Saitōn ensiesiintymisen jälkeen Watsuki sai useita valituskirjeitä Shinsengumin faneilta, joiden mielestä hahmo näytettiin liian negatiivisessa kuvassa päähenkilön suorastaan sadistisena vihollisena. Joissakin kirjeissä lähestivattiin, yrittääkö tekijä suututtaa lukijoitaan, tai miksi Watsuki ei ollut piirtänyt tätä komeampana.²¹¹ Tämä on eräs esimerkeistä, joista voi huomata, kuinka Shinsengumi on Japanissa edelleen hyvin suosittu ja myöhemmin sen suosiota vain nostatti entisestään NHK:n (Japanin yleisradio Nippon Hōsō Kyōkai) vuonna 2004, viisi vuotta *Rurouni Kenshinin* alkuperäisen julkaisun päättymisen jälkeen, esittävä draamasarja Shinsengumin jäsenten elämästä²¹².

Shinsengumin suuresta suosiosta johtuen siitä liikkeekin valtavasti erilaisia legendoja, joista moni on saanut alkunsa jo bakumatsun aikaan, joten kun yhdistetään kaikki mahdolliset legendat, perimätieto ja kirjatut tiedot Shinsengumin suosioon, on vaikea erottaa näytön puutteessa faktaa fiktiosta. Loistava esimerkki onkin juuri Saitōn ulkonäkö, sillä hänestä ei ole jäänyt yhtään virallista valokuvaa, josta hänet voisi täydellä varmuudella tunnistaa. Joistakin restauraation jälkeen otetuista poliisivoimien ryhmäkuvista on poissulkemisen avulla kyetty löytämään hänen kuvansa, mutta tätäkään tietoa ei ole voitu täysin varmistaa²¹³. Ainoat täysin varmistettavat kuvalähteet Saitōn ulkonäöstä ovatkin aikalaisperäiset muotokuvat, mutta niitä ei varsinaisesti voi pitää realistisina

---

²¹⁰ Hillsborough 2005, 102-103.

²¹¹ Watsuki, Vol. 7. 2006, 166; Watsuki, Vol. 9. 2006, 1.

²¹² Ks. esim. Watsuki, Vol. 10. 2008, 189.

²¹³ Ks. Liitteet. Kuva 6.

kuvauksina henkilöistä sellaisina kuin nämä todellisuudessa olivat. Watsukikin viittaa sanoessaan, ettei ainakaan itse pidä kyseistä muotokuvaa laisinkaan komeana.²¹⁴

Japanilainen populaarikulttuuri pitää kuitenkin edelleen tiukasti kiinni Saitōn komeuden käsitteestä. Esimerkiksi vuonna 2008 julkaistussa, Shinsengumin tapahtumia käsittelevässä, tytöille suunnatussa, pelissä Hakuouki Shinsengumi Kitan, Saitō on kuvattu erittäin komeaksi ja lievästi naista muistuttavan kauniiksi.²¹⁵ Saitōn suosio Rurouni Kenshinissä kuitenkin kasvoi jatkuvasti, sillä osassa kahdeksan julkaistussa ensimmäisessä suosikkihenkilökyselyssä Saitō aloitti sijalta 11. harpaten toisessa kyselyssä sijalle viisi ja kolmannessa ja viimeisessä kyselyssä hän oli sijalla kolme heti Kenshinin ja Sanosuken jälkeen, mikä tarkoitti samalla hänen ylivoimaista suosiotaan sarjassa esiintyneiden historiallisten henkilöiden joukosta.²¹⁶

5.2. Muut Shinsengumin jäsenet Rurouni Kenshinissä

Rurouni Kenshinissä käsitellään Saitōn lisäksi kohtalaisen paljon muita Shinsengumin jäseniä, mutta erilaisessa henkilökontekstissa. Muiden jäsenten vähäisen historiallisen käsittelyn selittää se, että vaikka jotkut saatetaan mainita, suurin osa heistä kuoli restauraation aikaisissa taisteluissa, joten heille ei ollut osaa myöhemmissä juonijatkumoissa, toisin kuin Saitōlla. Watsukin kiinnostus Shinsengumiin näkyy nimenomaan hänen muiden hahmojensa suunnittelussa, sillä Watsuki kertoo useiden hahmojen perustuvan tiettyyn Shinsengumin jäseneseen. Täten tarkasteltuna Shinsengumi saa Rurouni Kenshinissä enemmän huomiota kuin Ishin Shishiin kuuluneet historialliset henkilöt, kuten Katsura ja Ōkubo.

Saitōn lisäksi eniten huomiota tarinassa saa ensimmäisen joukko-osaston kapteeni Okita Sōji, joka oli eräs Shinsengumin suosituimpia henkilöitä. Okitan maine perustuu paljolti hänen ilmiömäiseksi kutsuttuun miekkailutaitoonsa

---

²¹⁴ Watsuki, Vol. 7. 2006, 166.

²¹⁵ Ks. Liitteet. Kuva 7.

²¹⁶ Watsuki, Vol. 8. 2004, 9; Watsuki, Vol. 14. 2005, 28; Watsuki, Vol. 16. 2005, 103.

ja hänen vaikutukseensa Shinsengumin ensimmäisen joukko-osaston kapteenina sen perustamisesta lähtien²¹⁷.

Kenshinin kohdatessa Shinsengumin ja Saitōn toisen, tarkalta ajankohdaltaan määrittelemättömän kerran taistelussa, Okita asettuu aluksi tätä vastaan, mutta Saitō puuttuu taisteluun ennen kuin se alkaakaan sanoen asettuvansa Kenshiniä vastaan Okitan sijasta. Okita vetoaa olevansa edelleen Shinsengumin ensimmäisen joukko-osaston kapteeni, joten hänellä ei ole hätää, mutta Saitō painottaa Okitalle tämän keuhkojen terveydentilasta ja Okita vetäytyy syrjään ja jättää taistelun Saitōlle sanomatta mitään.²¹⁸ Okita sairasti tuberkuloosia, johon hän kuoli myöhemmin Edossa²¹⁹. Koska Okita kuoli varsin nuorena, olivat monet sarjan fanit ilmaisseet huoltaan Watsukille, kävisikö hyvin suosituille Seta Sōjirōlle samoin, koska Watsuki oli aiemmin painottanut tämän hahmon pohjautumista Okitaan. Watsuki päätyikin rauhoittelemaan lukijoita, ettei hänellä ollut mitään aikomusta kirjoittaa kyseistä hahmoa kuolemaan nuorena kuten esikuvansa.²²⁰

Seta Sōjirō nousi myös Watsukin ihmetykseksi hyvin korkealle lehdessä julkaistuissa suosiota mittaavissa kyselyissä, vaikka hahmo oli ilmestynyt kyselyn aikaan vain muutamassa ruudussa.²²¹ Osassa 26. julkaistussa erillisessä kyselyssä Shonen Jumpin lukijat saivat äänestää kuka hahmoista oli Kenshinin varteenotettavin vastus ja Saitō sijoittui toiseksi muutaman sadan äänen erolla ensimmäiseksi sijoittuneeseen Seta Sōjirōn verrattuna.²²²

Useat muut hahmot perustuvat myös Watsukin näkemykseen Shinsengumin jäsenistä. Sagara Sanosuken, Kenshinin ystävän, rooli itse tarinassa on hyvin laaja ja hänet voi nähdä toiseksi tärkeimpänä mieshahmona sarjan henkilöistä. Watsuki kertoo tämän hahmon perustuvan monien fanien arvausten mukaisesti Shinsengumin kymmenennen joukko-osaston kapteeniin, Harada Sanosukeen, jota historioitsijat kuvaavat varsin komeaksi mieheksi, vaikka hänestäkään ei ole säilynyt yhtään valokuvaa nykypäivään. Vaikka Harada oli aktiivisesti shogunaatin puolella bakumatsun aikaan, hän kuitenkin erosi muutamien muiden kanssa Shinsengumista. Harada oli tunnettu

---

²¹⁷ Hillsborough 2005, 28-29, 35.

²¹⁸ Watsuki, Vol. 7. 2006, 7.

²¹⁹ Hillsborough 2005, 167-168.

²²⁰ Watsuki, Vol. 16. 2005, 122.

²²¹ Watsuki, Vol. 9. 2006, 86.

²²² Watsuki, Vol. 26. 2006, 170.

äkkipikaisuudestaan ja taipumuksestaan väkivaltaan ja nämä ominaisuudet siirtyivät myös Sanosukelle.²²³ Harada ilmestyy muutamassa ruudussa tarinan aikana, mutta ei puhu kertaakaan toisin kuin Saitō ja Okita. Lisäksi Watsuki on taiteilijan vapaudella piirtänyt hänet varsin samannäköiseksi kuin Sanosuken, mikä painottaa näiden hahmojen yhteyttä entisestään.²²⁴

Shinsengumin viidennen joukko-osaston kapteeniin, Takeda Kanryūsaihin (syntymävuotta ei tiedossa, kuoli 1867) perustuva hahmo, Takeda Kanryū on saanut Watsukin tarinassa vähemmän imartelevan roolin rikkaana liikemiehenä, joka pyörittää varjoista oopium-ketjua Tokiossa.²²⁵ Takeda oli Shinsengumissakin ollessaan varsin vihattu hahmo, joka usein mielisteli ylempiään, kerskaili saavutuksistaan ja kohteli alaisiaan huonosti. Muista jäsenistä poiketen Takeda oli enemmänkin oppinut kuin sotilas. Tuntiessaan, ettei Shinsengumilla ollut enää mitään annettavaa, Takeda suunnitteli lähtevänsä ryhmästä ja liittyvänsä Ishin Shishin kannattajiin. Tämä ei kuitenkaan sopinut muille jäsenille ja Shinsengumin johtaja Kondō Isami määräsi Saitōn ”saattamaan” Takedan pois päämajasta. Saitō ja Takeda eivät yleisestikään tulleet toimeen keskenään, mutta eniten Takedaa huoletti Saitōn saman iltainen juominen, sillä Saitō oli hyvin arvaamaton humalassa. Raportissaan Takedan tappamisesta Saitō kirjoitti varsin lyhyesti: ”Kerskailustaan huolimatta hänen tappamisensa oli erittäin helppoa.”²²⁶ Watsuki painottaa harkinneensa Takedaan pohjaten harkinneensa oman hahmonsa olevan myös homoseksuaali, kuten historiallinenkin Takeda, mutta se olisi lopulta ollut merkityksetöntä juonen kannalta ja olisi todennäköisesti vain mutkistanut asioita entisestään.²²⁷

Shinsengumin johtajan, Kondō Isamin, rooli ei myöskään ole erityisen suuri, mutta hänet mainitaan tai kuvataan Hijikatan tavoin melko usein tarinan lomassa. Kondōn omat joukot Shinsengumissa pitivät johtajaansa varsin tyrannimaisena, kun tästä oli tullut Shinsengumin vaikutusvaltaisin henkilö.²²⁸ Kondō osallistui itsekin Ikedaya-majatalon ratsiaan, sillä Shinsengumi oli saanut selville, että Ishin Shishin tärkeillä henkilöillä olisi siellä tapaaminen. Joukkojen saapuessa paikalle Kondō otti osan miehistä mukaansa sisälle ja huusi kuuluvalla

---

²²³ Hillsborough 2005, 44; Watsuki, Vol. 2. 2007, 48.

²²⁴ Vertaa Liitteet. Kuvat 1 ja 4.

²²⁵ Watsuki, Vol. 4. 2005, 142, 156.

²²⁶ Hillsborough 2005, 122-123.

²²⁷ Watsuki, Vol. 4. 2005, 142.

²²⁸ Hillsborough 2005, 59, 96.

äänellä tullessaan tekemään ratsian, jolloin tapaamisessa olleet alkoivat panikoida ja majatalossa oli hetkessä kaaos. Shinsengumin ja Kondōn maine kiirivät Ikedayan verilöylyn jälkeen Kioton ja sen lähialueiden läpi räjähdysmäisesti, eikä ollut lähes ketään, jotka eivät olisi tietäneet Shinsengumista tai Kondō Isamista vielä vuosienkaan kuluttua.²²⁹

Toisaalta Kondō on myös ainoa Shinsengumin jäsen, jota Watsuki käyttää Saitōn lisäksi humoristisesti tarinassaan. Eräässä kohtauksessa nuori Kenshin yrittää leikkiä kahden lapsen kanssa miekkataistelua ja nämä haluavat Kenshinin olevan Kondō, jota Kenshin yrittää matkia varsin huonolla menestyksellä. Hän kutsuu Katsura Kogorōa ja Takasugi Shinsakua leikkiviä lapsia kakaroiksi ja esittelee itsensä Kondōksi, Shinsengumin hirviökomentajaksi.²³⁰

Jo sarjan ensimmäisessä osassa Watsuki julistautui Shinsengumin ja erityisesti sen varajohtajan Hijikata Toshizōn ihailijaksi ja on käyttänyt tämän hahmoa niin Shinsengumin ryhmäkuvissa, kuin myös perustana eräälle omista hahmoistaan. Shinomori Aoshi perustuu Watsukin mukaan useissa romaaneissa käytettyyn kuvaukseen Hijikatasta, joka työntää oman itsekkyytensä syrjään Shinsengumin edun tieltä. Kuten Sanosuken kohdalla, Watsukin piirrokset Hijikatasta ja Shinomorista muistuttavat muutamalla poikkeuksella varsin läheisesti toisiaan. Watsuki on luonut Shinomorin johtamaan ninjoista koostuvaa historiallista Oniwabanshū-joukkoa, jonka eräs Tokugawa-shoguneista perusti toimimaan vakoojina ja yleisissä tiedustelutehtävissä kauan ennen bakumatsua.²³¹ Kyseessä on vertaus Hijikataan, joka Kondōn kuoltua otti Shinsengumin johtajuuden jatkaen taistelua jäljellä olevien joukkojensa kanssa. Osassa 13. tehdään nopea viittaus Hijikataan, joskaan häntä ei mainita suoraan nimeltä, saati henkilönä, vaan tapahtuman kautta. Kohtauksessa Hokkaidolla orpokotia temppeleissään pitävä buddhalaismunkki kysyy hoitamiltaan lapsilta, minne nämä haluaisivat lähteä, kun ne joutuvat lähtemään temppeleistään. Yksi lapsista ehdottaa läheistä Hakodatea, jonka toinen tyrmää välittömästi, sillä siellä sota entisen shogunaatin kannattajien ja uuden hallituksen välillä on vielä täydessä

---

²²⁹ Hillsborough 2005, 77,137.

²³⁰ Watsuki, Vol. 20. 2005, 97.

²³¹ Watsuki, Vol. 3. 2008, 26; Watsuki, Vol. 4. 2005, 184.

käynnissä.²³² Hakodaten taistelu oli Hijikatan ja viimeisten Shinsengumin joukkojen viimeinen, sillä Hijikata kuoli taistelussa ja eloonjääneet jäivät vangeiksi²³³. Sarjan edetessä Shinomorin rooli laajenee jatkuvasti, mutta hänen kohdallaan ei esiinny muita viitteitä esikuvastaan, kuin Watsukin toteamukset siitä, kuinka hän ryhtyi luomaan hahmoa Hijikata mielessään.

Historiallinen Hijikata oli yksi Shinsengumin alkuperäisistä perustajajäsenistä ja hän oli seurannut Kondōa nuoresta lähtien. Hänet tunnettiin Shinsengumissa tiukkuudestaan ja samurai-mentaliteetistaan, vaikkei ollutkaan syntynyt samuraiden kastiin. Tiukka asenne toi Hijikatalle Shinsengumin joukkojen keskuudessa lempinimen demoni-komentaja, sillä hän valvoi tiukasti Shinsengumin sisäisten sääntöjen noudattamista, eikä hänellä Kondōn tavoin ollut vaikeuksia määrätä sääntöjen rikkojia tekemään seppukua. Hänellä oli kuitenkin myös varsin kieroutunut huumorintaju ja maine naistenmiehenä Kioton huvikortteleissa. Kerran hän lähetti vanhoille ystävilleen paketin, jossa kertoi olevan näille suuri yllätys. Paketti sisälsikin useita rakkauskirjeitä, joita Hijikata oli saanut Kioton kurtisaaneilta.²³⁴

Shinomorin tavoin toinen Oniwabanshūn jäsen, Hannya, perustuu erääseen Shinsengumin jäseneseen, Yamazaki Susumuun (syntyi arvioiden mukaan 1833, kuoli 1868), joskin melko löyhästi. Useiden muiden Shinsengumin jäsenten mukaan Watsuki on kuvannut myös Yamazakin Shinsengumin jäseniä esittelevässä ryhmäkuvassaan, vaikka tämä ei ollutkaan kapteenin arvossa. Ryhmäkuvassa on juuri ja juuri havaittavissa, että Yamazaki pitelee miekan sijasta puuseivästä.²³⁵ Shinsengumin aikana Yamazaki oli melko tunnettu siitä, ettei hän käyttänyt taistelussa niin paljon miekkaa kuin seivästä. Yamazakin tärkein rooli Shinsengumissa oli kuitenkin toimia näiden vakoojana ja selvittää Ishin Shishin suunnitelmia suoraan Kondōlle ja Hijikatalle. Hän oli myös mukana tutkimuksissa, joita Shinsengumissa suoritettiin ennen Ikedayan verilöylyä kapinallisten löytämiseksi.²³⁶ Watsuki on käyttänyt Hannyan kohdalla nimenomaan Yamazakin ominaisuuksia vakoojana. Hannya toimii Shinomorin oikeana kätenä käyttäen ilmiömäistä naamioitumiskykyään hyväksi

---

²³² Watsuki, Vol. 13. 2005, 152.

²³³ Hillsborough 2005, 174-175, 184.

²³⁴ Hillsborough 2005, 25, 100; Hillsborough 2010, 175.

²³⁵ Watsuki, Vol. 7. 2006, 15.

²³⁶ Hillsborough 2005, 33, 74.

tiedustellessaan ja sitten välittäessään tiedon suoraan johtajalleen, kuin Yamazaki olisi välittänyt tietonsa Hijikatalle. Watsuki sai lukijoiltaan useita arvauksia naamiota kasvoillaan pitelevän Hannyan ulkonäöstä ja monet ennakoivat tämän olevan Yamazakin tavoin komea mies, eikä lopulta paljastettu luurankomainen ja lähes groteskin näköinen ”kasvoton mies”, joka hyödynsi kasvottomuuttaan naamioitumisessaan.²³⁷

Viimeinen hahmo, johon Watsuki on ottanut vaikutteita Shinsengumin jäsenestä, on Kenshinin arkkivihollinen, Shishio Makoto, joka perustuu yhteen Shinsengumin kolmesta alkuperäisestä johtajasta, Serizawa Kamoon (syntyi arvioiden mukaan 1826, kuoli 1863). Watsukin valottaessa ensi kertaa Shishion hahmon luontia, hän kertoo halunneensa hahmon, joka yhtäaikaisesti nauttii kostostaan Meiji-hallinnolle ja pyrkii valloittamaan Japanin, jolloin hänestä tulisi Serizawan tavoin tuhoisa henkilö.²³⁸

Serizawa syntyi varakkaaseen samurai-perheeseen ja hänen itsekkeinen ja tuhoisa luonteensa tuli ilmi hyvin varhaisessa vaiheessa. Jo nuorena hän oli raiskannut ja tehnyt raskaaksi kolme palvelijatarta omassa kodissaan ja Shinsengumin johtajaksi päästyään hänen itsekkeisyytensä ja arvaamaton väkivaltaisuus erityisesti humalassa tuntui vain kasvavan. Hänen tuhoisa käytöksensä koitui kuitenkin hänen kohtalokseen, sillä omat miehet salamurhasivat hänet ja hänen rakastajattarensa ja näiden salamurhaajien joukossa olivat muun muassa Hijikata ja Okita, jotka myöhemmin osallistuivat Serizawan hautajaisiin kuin heillä ei olisi ollut mitään tekemistä tämän kuoleman kanssa. Serizawan kuoleman jälkeen valta Shinsengumissa siirtyi täydellisesti Kondolle ja Hijikatalle.²³⁹

Watsuki käyttää vastaavaa viittausta Shishion kohdalla, sillä hänen toimiessaan Ishin Shishin hitokirinä, ylempiä jäseniä totesivat hänen olevan liian vaarallinen, että hänen voisi antaa elää ja hänet virallisten tietojen mukaan murhattiin ja varmistukseksi ruumis vielä poltettiin. Silti hän selvisi hengissä ja alkoi kerätä ympärilleen samanhenkisiä joukkoja aloittamaan uuden vallankumouksen entisiä liittolaisia vastaan.²⁴⁰ Serizawasta poiketen Shishio suhtautuu kuitenkin naisiin, erityisesti rakastajattarensa Yumiin,

---

²³⁷ Watsuki, Vol. 4. 2005, 66.

²³⁸ Watsuki, Vol. 9. 2006, 46.

²³⁹ Hillsborough 2010, 71, 79-81; Hillsborough 2005, 58-59.

²⁴⁰ Watsuki, Vol. 7. 2006, 155-157.

kunnioittavammin. Vaikka hän taistelussaan Kenshiniä vastaan tappaa Yumin iskemällä miekkansa tämän läpi haavoittaen samalla Kenshiniä, hän sivuuttaa Kenshinin raivon oman rakkaansa pettämisestä toteamalla, että he tuntevat ja ymmärtävät toisiaan paremmin kuin kukaan muu koskaan voisi. Yumin kuollessa onnellisena oltuaan hyödyksi taistelussa rakastamalleen miehelle hän sanoo menevänsä edeltä helvettiin odottamaan Shishion saapumista. Myöhemmin he kohtaavat jälleen luiden täyttämässä helvetissä ja lähtevät valloittamaan uutta ”elinympäristöään”.²⁴¹

Saitōn lisäksi vain kaksi muuta Shinsengumin tunnetumpaa jäsentä selvisi hengissä restauraation taisteluista. Shimada Kai (1828–1900) oli hieman vanhempi kuin monet muut Shinsengumin jäsenet, mutta hän oli myös ryhmän suurikokoisin ja pisin jäsen, sillä hän oli 180 senttiä pitkänä huomattavasti pidempi kuin keskivertojapanilaiset ja hän painoi lähes 150 kiloa. Keisari Meijin noustua valtaan shogunaatin tukijat alkoivat joutua yhä enemmän alakynteen ja aiemmin Etelä- ja Keski-Japanissa raivonneet taistelut siirtyivät yhä pohjoisemmaksi. Shimada seurasi Shinsengumin apulaiskomentaja Hijikata Toshizōa Hokkaidolle, jossa käytiin viimeiset Boshin-sodan taistelut jo kukistuneen shogunaatin kannattajien ja uuden hallinnon välillä.²⁴² Watsuki käyttää Shimadaa vain parissa ruudussa, joihin on koottu lähes kaikki Shinsengumin tärkeimmät jäsenet. Ensimmäisessä Watsuki on koonnut Shinsengumin tärkeimmät henkilöt ryhmäkuvaksi ja toisessa yhteiskuvassa Shinsengumin jäsenet ovat marssimassa takaisin tukikohtaansa Ikedayan verilöylyn jälkeisenä aamuna. Shimada on helposti erotettavissa muista suuren kokonsa vuoksi.²⁴³

Sen sijaan Nagakura Shinpachia ei mainita nimeltä missään yhteydessä Rurouni Kenshinissä. Nagakuraan kuitenkin viitataan, kun Kenshin kertoo ystävilleen kohdanneensa useasti taistelussa Shinsengumin ensimmäisen, toisen ja kolmannen joukko-osastojen kapteenit²⁴⁴. Nagakura toimi Shinsengumin toisen joukko-osaston kapteenina. Toisaalta on mahdollista, että Watsukin piirtämässä Shinsengumin ryhmäkuvassa oleva Eikura on oikeasti Nagakura, jonka nimi on käännetty väärin englanninkielisessä julkaisussa. Yhdessäkään

---

²⁴¹ Watsuki, Vol. 17. 2005, 116-121, 194-197.

²⁴² Hillsborough 2005, 33, 195

²⁴³ Ks. Liitteet. Kuva 4.

²⁴⁴ Watsuki, Vol. 7. 2006, 15.

löytämistäni aiemmista tutkimuksista ei mainita Shinsengumin jäsentä nimeltä Eikura ja lisäksi on hyvä ottaa huomioon, että ryhmäkuva koostuu pääasiallisesti Shinsengumin tunnetuimmista jäsenistä ja ottaen huomioon Nagakuran aseman toisen joukko-osaston kapteenina, hänen läsnäolonsa kuvassa usean muun kapteenin tavoin on melkein odotettavissa. Nagakuran historiallinen merkitys näkyy erityisesti hänen muistelmissaan, joissa selostettiin hyvin tarkasti hänen ja tovereidensa kokemuksia Shinsengumin ajalta. Lisäksi hän kertoi suullisesti tapahtumista sanomalehdelle, joka julkaisi artikkeleita usean kuukauden ajan.²⁴⁵ Tässä valossa Nagakuraa voi pitää parhaana aikalaislähteenä Shinsengumin historiasta, sillä esimerkiksi Saitō pysyi hyvin vaitonaisena bakumatsun ja Shinsengumin ajoistaan.

---

²⁴⁵ Hillsborough 2005, 184.

6. Watsuki, fanit ja mangan asettamat säännöt

6.1. *Mangan säännöt ja historian välittäminen*

Ennen kuin Rurouni Kenshin alkoi ilmestyä, Watsuki julkaisi Shonen Jumpissa ensimmäisenä työnään yhden luvun mittaisen raakaversioon, jonka pohjalta sarja myöhemmin alkoi muokkautua. Kyseisessä tarinassa päähenkilöä ei kuitenkaan kutsuttu vielä nimellä Kenshin, vaan tähän viitataan jatkuvasti pelkästään nimellä hitokiri Battōsai.²⁴⁶ Kyseinen lyhyttarina julkaistiin myöhemmin lisätarinana osassa kolme ja sitä edeltävällä kirjoituspalstallaan Watsuki paljastaa lukijoilleen, ettei Rurouni Kenshin saanut alun perin alkuaan täysin hänen omasta tahdostaan, vaan kustantamolta saadulta ehdotukselta, että hän jatkaisi ensimmäisestä työstään lähtenytä historiallisen teeman pohjaa sen saatua kohtalaisen positiivista palautetta. Saamastaan hyvästä palautteesta huolimatta Watsuki painottaa, että historialliseen teemaan pohjautuvat työt ovat äärimmäisen vaikeita niiden vaatiessa huomattavasti tutkimusmateriaalia, mutta hänet saatiin ylipuhuttua tekemään sarjaa. Heti ensimmäisen osan ensimmäisellä sivulla Watsuki pohtii, onko hän huijari, kun tekee historialliseen teemaan pohjautuvaa sarjaa, kun hän on yleisesti tietämätön historiasta, eikä edes käynyt lukiossa ollessaan Japanin historiaa.²⁴⁷

Muutamaan otteeseen Watsuki mainitsee myös tutkimustyön, jota Rurouni Kenshinin tekeminen vaatii. Historiaan perustuvana sarjana Watsuki on hankkinut Rurouni Kenshiniä varten kasoittain tutkimusmateriaalia, jonka lukeminen, kasautuminen ja työstudiosta toiseen muuttaminen ovat tehdä hänet välillä hulluksi. Studion siivoaminen on lähes mahdotonta, kun he tutkimusmateriaalien tulee olla jatkuvasti käden ulottuvilla, eikä säilytettynä komerossa.²⁴⁸

Kertoessaan alkuperäisistä ideoistaan Rurouni Kenshinin suunnittelun aikaan, Watsuki paljastaa Kenshinin olleen hänen alkuperäisen ideansa pohjalta noin 35-vuotias. Hän joutui kuitenkin muuttamaan tämän ikää keskusteluaan kustannustoimittajansa kanssa ja tämä oli todennut, ettei nuorille

---

²⁴⁶ Watsuki, Vol. 1. 2004, 168.

²⁴⁷ Watsuki, Vol. 3. 2004, 144; Watsuki, Vol. 1. 2004, 1.

²⁴⁸ Watsuki, Vol. 7. 2006, 133; Watsuki, Vol. 14. 2005, 1.

suunnatun shōnen-mangan päähenkilö voi olla niin vanha. Näin Kenshinistä tuli 28-vuotias tarinan pääjuonessa ja eri takaumajaksoissa hän on pääasiallisesti 14–18-vuotias.²⁴⁹

Rurouni Kenshinin ensimmäisen osan alusta lähtien Watsuki käy keskustelua lukijoidensa kanssa pienehköillä palstoilla tai toisinaan sivun mittaisilla ”free talk”-osioilla. Useimmin palstojen aiheena ovat muun muassa videopelit tai supersankari-figuurit, joita Watsuki harrastaa vapaa-ajallaan, mutta toisinaan Watsuki käyttää palstaansa myös sarjansa taustojen tai fanipostissa saamansa palautteen käsittelyyn. Erikseen sarjassa on myös ”Secret Life of Characters”-palsta, jossa Watsuki käsittelee sarjansa tärkeimpien hahmojen syntyä, esikuvia ja visuaalisen ilmeen luomista. Monesti kyseisillä palstoilla Watsuki puhuu myös omista ajatuksistaan erityisesti historiallisten henkilöiden merkityksestä.

Watsuki kiinnittää sarjan ensimmäisissä osissa huomiota erityisesti saamansa fanipostin sukupuolijakaumaan, sillä esimerkiksi ensimmäisen kootun osan ilmestyessä hänen saamistaan kirjeistä ja muusta palautteesta 90 prosenttia oli naispuolisilta faneilta. Tämän pohjalta hän pohtii, onko Shōnen Jump muuttunut yhtäkkiä pojille tarkoitettusta shōnen-mangalehdestä tytöille tarkoitetuksi shōjo-mangaksi.²⁵⁰ Kolmanteen osaan mennessä suhde nais- ja miespuolisten fanien lähettämille kirjeille oli hieman tasaantunut, mutta suhteessa naisten lähettämiä kirjeitä oli edelleen pitkälti yli puolet kokonaisuudesta.²⁵¹

Osassa 14 Watsuki mainitsee, kuinka lehtijulkaisussaan sarja on saavuttamassa yhden juonijatkumonsa päätöksen. Alkuperäisen suunnitelman mukaan kyseisen juonijatkumon oli tarkoitus tasapainottaa tapahtumissaan taistelut ja ihmissuhteet, mutta tarina painottui lopulta huomattavasti enemmän taisteluihin. Tämä näkyi Watsukin mukaan erityisesti siinä, että miespuolisten lukijoiden palaute oli hyvin positiivista ja vastaavasti naislukijat olivat pettyneitä, mutta tämä oli Watsukin mukaan ihan odotettuakin. Taisteluiden merkitys sarjassa on kuitenkin suuri varsinkin ottaen huomioon kuinka Watsukikin kutsuu

---

²⁴⁹ Watsuki, Vol. 27. 2006, 1.

²⁵⁰ Watsuki, Vol. 1. 2004, 157.

²⁵¹ Watsuki, Vol. 3. 2004, 97.

taisteluita käytännössä Rurouni Kenshiniä julkaisevan Jump-lehden sydänvereksi.²⁵²

Keskustellessaan lukijoidensa kanssa Watsuki kirjoittaa jo osan 15 loppupuolella, että Kiotoon sijoittuvien tapahtumien jälkeen seuraava juonijatkumo on sävyltään monimutkaisempi ja tummempi kuin aiemmat juonijatkumot. Tästä huolimatta Watsuki haluaa jo tarinansa puolenvälin kohdalla vakuuttaa jälleen lukijoilleen, että Rurouni Kenshinissä on varmasti tiedossa onnellinen loppu, vaikka tarina päättyy vasta 13 osaa myöhemmin osassa 28.²⁵³

Osassa 24. lukijoille annetaan aluksi ymmärtää, että Kenshinin ystävätär ja sarjan naispäähenkilö Kaoru saa surmansa taistelussa. Tapaus muistuttaa Kenshiniä niin paljon Tomoen kuolemasta, että hän ikään kuin sulkeutuu järkytyksestä omaan mieleensä. Viitaten kuitenkin lupaamaansa onnelliseen loppuun, Watsuki paljastaa muutamaa lukua myöhemmin Kaorun kuoleman olleen vain tarkasti suunniteltu huijaus. Watsuki toteaa, että koska shōnen-mangaan kuuluu onnellinen loppu päähenkilöille, olisi Kaorun kuolema vienyt pohjan kyseiseltä kirjoittamattomalta säännöltä.²⁵⁴ Tarinan lopuksi Kenshin ja Kaoru perustavat perheen ja heille syntyy Kenji-niminen poika.

Lukijoidensa suhtautumisesta bakumatsun aikaan Watsuki on pannut merkille osassa neljä saamansa fanipostin perusteella, että useilla lukijoilla on varsin yksipuolinen näkemys aikakauden konfliktista. Monet lukijoista olivat kirjoittaneet esimerkiksi vihaavansa tiettyä osapuolta ja uskoneet Watsukin tuntevan samoin, tai vaihtoehtoisesti äimistyneet, kuinka Watsuki saattoi pitää ”väärästä” ryhmittymästä. Watsuki harmittelee kyseistä näkemystä, sillä hänestä itsestään kiehtovinta on juuri se, kuinka bakumatsun aikaan oli valtava määrä erilaisia ryhmittymiä, joilla jokaisella oli oma näkemyksensä, eikä vain ”meidän puoli, teidän puoli”-ajattelua. Näennäisesti samalla puolella olevien ryhmittymien intressit saattoivat siis poiketa hyvinkin radikaalisti toisistaan. Watsuki muistuttaa vielä kirjoituksensa lopuksi lukijoilleen, ettei restauraatiota olisi edes tapahtunut, ellei toisiaan vastustavia ryhmittymiä, pääpiirteisesti shogunaattiin ja keisarillisiin kuuluviin jaettuna, olisi ollut.²⁵⁵ Eräässä tapauksessa Watsuki jopa vetoaa historiainfoileviin lukijoihinsa, etteivät nämä olettaisi hänen sarjansa noudattavan

---

²⁵² Watsuki, Vol. 14. 2005, 166.

²⁵³ Watsuki, Vol. 15. 2005, 166.

²⁵⁴ Watsuki, Vol. 24. 2009, 96.

²⁵⁵ Watsuki, Vol. 4. 2004, 151.

orjallisesti kaikkia historiallisia faktoja henkilöiden tai tapahtumien suhteen. Samalla hän epäsuorasti pyytää, että ei löytäisi partateriä kirjeiden sisältä ja lisää, että todella toivoisi vain pilailevansa.²⁵⁶ Ilmeisesti hän oli siis niitäkin saanut.

Watsukin saamien fanikirjeiden perusteella on havaittavissa, että useilla lukijoilla on kenties hyvinkin pinttynyt käsitys tapahtumien kulusta ja aikakauden ihmisistä. Nämä käsitykset heijastelevat fanien historiakuva. Kuten Miettunenkin kuitenkin huomauttaa, historiakuva on aina melko puutteellinen juuri siksi, että se on sidoksissa ihmisten näkökulmiin²⁵⁷. Samalla on hyvä huomioda, että Rurouni Kenshinissä paljastetaan vain marginaalisen pieni osa Watsukin saaman fanipostin sisällöstä.

Sarjan viimeisen osan loppusanoissa Watsuki kiittää vuolaasti lukijoitaan kiinnostuksesta Rurouni Kenshiniä kohtaan. Hän toteaa, kuinka alkuperäinen suunnitelma sarjan kestolle oli noin 30 lukua, eli noin puoli vuotta, mutta kestitkin huomattavan paljon kauemmin. Julkaisun aikana Watsuki kertoo hukkuneensa fanipostiin, ihmetelleensä ensimmäinen osan välitöntä loppuunmyyntiä ja saman tien otettua uusintapainosta, unohtamatta sarjasta tehtyä anime-versiota. Ennen lopetustaan Watsuki pohtii ammattimaista mangan tekoa todeten sen olevan samalla taideteos ja kulutukseen tarkoitettu tuote, jonka kohtalosta kuluttajat päättävät. Watsukin mielestä suurin kunnia tekijälle on, että tämän teos jää kuluttajan hyllyyn vuosikausiksi.²⁵⁸

6.2. *Fanien suhtautuminen homoseksuaaliin hahmoon*

Hahmo nimeltä Honjō Kamatari, ristiinpukeutuva²⁵⁹ miespuolinen Shishion kätyri, sai Watsukin mukaan alkunsa hänen keskustelustaan assistenttinsa ja ystäviensä kanssa. Heillä oli sanaleikki japanilaisesta viikatetta tarkoittavasta sanasta ”kama” ja homoseksuaalisesta henkilöstä käytettävästä japanilaisesta slangisanasta ”okama”. Näiden keskustelujen pohjalta Watsuki päätyi luomaan sarjaansa homoseksuaalin, naisten vaatteisiin pukeutuvan hahmon, jonka aseena

---

²⁵⁶ Watsuki, Vol. 2. 2007, 168.

²⁵⁷ Miettunen 2009, 269.

²⁵⁸ Watsuki, Vol. 28. 2008, 188-189.

²⁵⁹ Engl. cross dressing. Suomen kielessä ei ole vielä varsinaista suoraa käännöstä kyseiselle sanalle. Transvestiitti ei toimi sanana kyseisessä kontekstissa, sillä transvestiitti kokee seksuaalista mielihyvää vastakkaisen sukupuolen vaatteisiin pukeutumisesta.

on suuri viikate.²⁶⁰ Hahmona Kamatari on harvinainen, kun ottaa huomioon Rurouni Kenshinin kuuluvan yleisesti pojille tarkoitettuun shōnen-mangan kategoriaan, jossa homoseksuaalit hahmot ovat erittäin harvinaisia. Tämän vuoksi hän on ainoa fiktiivinen hahmo, jota käsittelem pelkän hahmokokontekstin pohjalta tässä tutkimuksessa.

Pojille suunnatun mangan sijaan naisille suunnatussa mangassa erityisesti miespuoliseen homoseksuaalisuuteen viittaaminen on usein varsin runsasta ja siitä on olemassa oma genrensä. Lisäksi suurin osa nimenomaan miesten homoseksuaalisuutta käsittelevästä materiaalista varsinaisille homoseksuaaleille suunnatun julkaisun ohella esiintyy juuri nuorille naisille suunnatuissa julkaisuissa. Japanilaiset alle 35-vuotiaat naiset hyväksyvät myös homoseksuaalisuuden muita ikä- ja sukupuoliryhmiä avoimemmin. McLelland painottaakin tutkimuksessaan, kuinka naispuolinen yleisö ottaa vastaan homoseksuaalin, tai muutoinkin naisellisen näköisen tai oloisen miehen, huomattavasti myönteisemmin.²⁶¹

Kamatarin esiintyessä ensimmäisen kerran Rurouni Kenshinissä hänet nähdään pukeutuneena naisten juhlavampaan pitkähihaiseen kimonoon ja näihin kuuluviin kenkiin. Lukijan annetaan pitkälti olettaa tämän myös olevan nainen, kunnes Kamatari sanoo Shishion rakastajattarelle Yumille, kuinka he tällä kertaa selvittäisivät lopullisesti, kummalle Shishion sydän kuuluu. Yumi vastaa tälle, ettei aio missään tapauksessa hävitä kyseisessä asiassa miehelle ja mutisee sivukomentissaan lisäyksenä Kamatarille ”jos nyt edes olet mies”.²⁶² Japanilaisessa mediassa homoseksuaalit miehet esitetään naiselliselle puolelle tunkeutuvina, vaikka nämä eivät olisikaan aina pukeutuneet ristiin. Vaikutelma miesten homoseksuaalisuudesta on erään ajatusmallin mukaan pinttynyt lähtemättömästi näiden koko olemukseen, niin ulkonäköön kuin persoonaankin. Ulkonäkönsä puolesta Kamatari kuuluu niin kutsuttuun bishōnen, eli kaunispoika-kategoriaan, jossa miehet näyttävät tavallista naisellisemmilta, heidän ruumiinsa ei ole yhtä lihaksikas kuin miehekkäiksi kuvatuilla hahmoilla ja heidän raajansa on kuvattu lievästi pidempinä.²⁶³

---

²⁶⁰ Watsuki, Vol. 15. 2005, 86.

²⁶¹ McLelland 200056, 64.

²⁶² Watsuki, Vol. 12. 2005, 80.

²⁶³ McLelland 2000, 46-47, 61.

Kamatarin kohdatessa Kenshinin ystäviä taistelussa, yksi näistä kutsuu tätä ”viikate-naiseksi”, jolloin Kamatari hymyilee, kohottaa kimononsa helmoja paljastaen sukupuolielimensä ja sanovansa, ettei hän ole ”viikate-nainen”, vaan ”viikate-mies”. Taistelun lomassa Kamatari toteaa, kuinka hänen valitsemansa välitilainen elämä ei ole mitään leikkiä, sillä oli hän kuinka naisellinen tahansa, hän ei ole yhtä rakastettu kuin Yumi, tai taistelukyvyistään huolimatta hän ei ole koskaan yhtä arvostettu kuin Shishion oikea käsi Sōjirō.²⁶⁴ Viitteet homoseksuaalien miesten varsinaiseen seksuaalisuuteen ovat yleisestikin japanilaisessa mediassa lähes olemattomia, mutta seksuaalisuutta käsiteltäessä se nähdään lähes poikkeuksetta tuhoon tuomittuna ja sääliteltävänä ja se kohdataan monesti shokin tai kauhistuksen kautta.²⁶⁵

Watsukin viittaus Kamatarista ja tämän seksuaalisuudesta saa juuri McLellandin mainitsemän vaikutelman tilanteesta tuomittuna tuhoon. Kamatarilla ei ole mitään mahdollisuuksia päästä haluamaansa asemaan, valitsi hän sitten naisellisen tai miehisen tavan lähestyä Shishiota. Kamatarin seksuaalisuuteen viitataan myös tämän taistellessa ja olen käsitellyt tarkemmin kyseistä tilannetta buddhalaisuutta käsittelevässä osiossa tutkimustani.

Ulkonäöllisesti Watsuki pohti useita eri vaihtoehtoja Kamatarin suhteen. Eräitä esimerkkejä mahdollisuuksista oli ulkoisesti hyvin miehekäs, mutta sisäisesti erittäin naisellinen hahmo, tai päinvastoin ja suuri, macho stereotyyppinen homoseksuaali. Lopulta Watsuki päätyi ystävänsä ehdottamaan ”kaunis tyttö”-vaikutelmaan, jolloin Kamatarista tuli nuoren naisen näköinen. Watsuki oli ajatellut Kamatarin päätyvän vain yhdeksi vähemmän huomioiduista hahmoista, mutta yllättyi lukijoiden äänestäessä tämän osassa 16 julkaistussa lukijaaänestyksessä kymmenenneksi suosituimmaksi hahmoksi. Watsukin pyrkimys oli tehdä Kamatarista aurinkoinen olemukseltaan, mutta tämä olisi sisimmältään vakavampi hahmo. Lukijoilleen Watsuki kuitenkin pahoittelee, että hänellä on paha ja kenties vielä kypsytön taipumus ylittää hahmoissaan vakavan ja masentuneen olemuksen raja.²⁶⁶ Kamatarin saama suosio on peräisin suurimmaksi osaksi Watsukin naispuolisilta faneilta, joiden keskuudessa sarjan muutkin tavallista kauniimmaksi luokiteltavat miehet ovat suuressa suosiossa.

---

²⁶⁴ Watsuki, Vol. 15. 2005, 16-17, 71-72.

²⁶⁵ McLelland 2000, 51.

²⁶⁶ Watsuki, Vol. 15. 2005, 86; Watsuki, Vol. 16. 2005, 107.

7. Päätäntö

Tässä tutkimuksessa olen käsitellyt Japanin vuoden 1868 Meiji-restauraatioon johtaneiden ja sitä seuranneen Meiji-kauden tapahtumien käsittelyä Nobuhiro Watsukin 28-osaisessa japanilaisessa mangassa Rurouni Kenshin. Tapahtumien lisäksi olen käsitellyt sarjassa esiintyviä, oikeasti eläneitä historiallisia henkilöitä, jotka on nivottu osaksi sarjan juonta.

Tutkimuksellisesti sarjakuva ei ole perinteinen historian tutkimuksen lähde sen roolin vuoksi, mutta Rurouni Kenshinin kohdalla sen kautta on hedelmällistä tutkia sarjakuvan tapaa välittää lukijoille tietoa historiallisista tapahtumista ja henkilöistä, sekä tarkastella samalla nykyisen populaarikulttuurin tapaa heijastaa vallitsevaa historiakuva menneisyydestä. Tutkimuksessani olen korostanut, että joidenkin tutkijoiden näkökulmasta manga on populaarikulttuuria enemmän massataidetta, jota tuotetaan massoille, mutta silti se nähdään eräänlaisena taiteenlajina. Japanissa manga on erittäin yleinen julkaisumuoto ja sen kautta kuluttajille tarjotaan niin faktatietoa kuin viihdettä.

Historiakuvan, eli menneisyyden aikakauden käsityksen nykyaikana ja sen merkityksen nykyisyyden yhteiskunnassa, tutkimus Rurouni Kenshinin tapauksessa onnistuu niin tekijän, Nobuhiro Watsukin kuin myös tämän lukijoiden lähettämän palautteen kautta. Historiakuva koostuu näkökulmista ja sen myötä mielipiteistä, joten yksittäisen näkemyksen kautta kattavamman historiakuvan kokoaminen ei onnistu.

Rurouni Kenshinin juoni jakautuu kahteen osaan, vuoteen 1878 sijoittuvaan pääjuoneen, sekä pääasiallisesti vuosien 1863–1868 välille sijoittuviin takaumajaksoihin. Tarinan päähenkilö on nimeltään Himura Kenshin, entinen hitokiri eli salamurhaaja, joka on vannonut, ettei enää koskaan tapa ketään. Pääjuoni alkaa, kun Kenshin saapuu pääkaupunki Tokioon, jossa riehuu sarjamurhaaja, joka käyttää hänen entistä salamurhaajanimeään hitokiri Battōsai. Tarinan edetessä Kenshinin ympärille kerääntyy tiivis toverijoukko, johon kuuluu läheisiä ystäviä ja entisiä vihollisia.

Takaumajaksoissa käsitellään nuoren Kenshinin päätymistä restauraatiota ajavan Ishin Shishin joukkoihin hitokiriksi ja tämän kanssakäyntiä ryhmittymän tärkeiden jäsenten kanssa uuden Japanin luomiseksi, sekä taisteluita

shogunaatin joukkojen kanssa. Takaumajaksojen päätöksenä Kenshinin osalta on hänen lähtönsä Ishin Shishistä Meiji-restauraation tapahduttua ja tämän vala olla tappamatta enää koskaan ketään, kun hän eräässä taistelussa surmasi myös oman vaimonsa Tomoen.

Suurin osa 28-osaisen sarjan yli 4000 sivusta on käytetty taisteluihin, joita Watsuki kuvaa Rurouni Kenshiniä alun perin Japanissa julkaisseeseen Shōnen Jump-lehden sydänvereiksi. Täten historiallisia tapahtumia ja henkilöitä käsittelevä sivumäärä jää suhteessa luonnollisen vähäiseksi. Sarjan tekoa aloittaessaan Watsuki oli huolissaan Rurouni Kenshinin historiallisesta luonteesta, joka vaati paljon taustatyötä, sekä myös sarjan kestosta, jonka hän pelkäsi jäävän vain muutamien viikkojen pituiseksi. Sen sijaan hän käytti sarjan tekemiseen yli viisi ja puoli vuotta.

Historiallisten tapahtumien osalta Rurouni Kenshinissä käsitellään kokonaisvaltaisemmin Meiji-restauraatioon johtaneen bakumatsun ajan tapahtumia verrattuna Meiji-kaudelle sijoittuviin, varsin spesifeihin tapahtumiin. Bakumatsua käsitellään Rurouni Kenshinissä useiden takaumajaksojen kautta ja näiden aikana esitellään myös suurin osa sarjan aikana ilmestyvistä historiallisista henkilöistä, joista vain muutamat esitellään vasta varsinaisessa pääjuonessa.

Meiji-restauraation osapuolina toimivat keisarin vallan palauttamista ajava Ishin Shishi, sekä todellista valtaa Japanissa pitänyt Tokugawa-shogunaatti, jonka kannattajien joukosta nousee eniten esiin Shinsengumi. Shinsengumi oli epävirallinen poliisijoukko, jonka päätoiminen tehtävä oli ylläpitää rauhaa kaoottiseksi muuttuneessa pääkaupunki Kiotossa, jossa murhattiin ihmisiä päivittäin. Huolimatta sarjansa keskittymisestä Ishin Shishiin kuuluvan Kenshinin ympärille, Watsuki paljastuu heti sarjan alussa suureksi Shinsengumin ihailijaksi.

Huolimatta keisarien poliittisen vallan palauttamisen painottamisesta Ishin Shishin joukkojen keskuudessa, ei Rurouni Kenshinissä ole juurikaan mainintoja kyseisen ajanjakson keisareista, Kōmeista ja tämän pojasta Mutsuhitosta, jonka hallitsijanimeksi valittiin myöhemmin Meiji, jonka nimen kirjoitusmerkit tarkoittavat valistunutta hallintoa. Harvoissa maininnoissa keisareista ei monesti edes mainita lukijalle, kummasta keisarista on kyse. Eräs tämän kaltainen esimerkki on otettu Ikedayan verilöylyn yhteydessä, kun Ishin Shishin radikaalit jäsenet halusivat siepata keisarin, tässä tapauksessa Kōmein, palatsistaan ja kuljettaa tämän ”turvaan shogunaatilta” Chōshūn läänitykseen.

Ulkomaiden mainitseminen on myös melko harvinaista Rurouni Kenshinissä, vaikka näiden vaikutus erityisesti Japanin aukeamiseen pitkän eristyskauden jälkeen oli huomattava. Laajin käsitelty yksittäinen tapaus Rurouni Kenshinissä koskee Maria Luz-nimisen perulaisen laivan mukaan nimettyä, vuonna 1872 sattunutta kansainvälistä selkkausta. Käsittely kytkeytyy erään Watsukin oman hahmon, Komagata Yumin, taustatarinaan, sillä hän oli entinen kurtisaani, joihin tapaus vaikutti Japanissa eniten. Tapaus nousi esiin, kun Maria Luzin todettiin kuljettavan pakkotyövoimaa määränpäähänsä, ja näitä kohdeltiin aluksella kuin orjia. Japani halusi esiintyä muiden maiden silmissä ihmisoikeuksien edelläkävijänä ja vaati orjien vapauttamista Maria Luzilta. Tapaus paisui lukuisiin kansainvälisiin oikeuskäynteihin, jonka myötä laivalla olleet orjat pääsivät lopulta palaamaan kotiinsa.

Selkkauksen vuoksi Japani joutui kuitenkin myös kiusalliseen tilanteeseen, sillä vastaavasti Peru syytti Japania orjuudesta prostituoitujen aseman vuoksi verraten tätä yhtä lailla ihmiskaupaan. Teoriassa ihmiskauppa oli ollut laitonta Japanissa jo pitkään, mutta prostituoitujen kohdalla puhuttiin eräänlaisesta väliaikaisesti sidotusta työvoimasta, sillä monet naiset myytiin huvikortteleihin joko kokonaan tai väliajaksi. Maria Luzin selkkauksen myötä julistettiin laki, jossa prostituoituille annettiin vapaus, mutta lakia kutsutaan ironisesti myös karjanvapautuslaiksi, sillä prostituoituja verrattiin lakiasetuksessa karjaan.

Maria Luzin selkkauksen lisäksi muutkin Rurouni Kenshinissä käsiteltävät Meiji-kauden aikana tapahtuneet tapaukset ovat sävyltään varsin negatiivisia tarkasteltuna aikakauden hallinnon näkökulmasta. Esimerkiksi välittömästi restauraation jälkeen syttyneen Boshin-sodan yhteydessä Sekihōtaiksi kutsutun, pääasiallisesti talonpojista koostuvan armeijan julistaminen valearmeijaksi ja kiinni saatujen jäsenten julkinen teloittaminen antavat synkän kuvan uudesta hallinnosta, joka toimi kyseisellä tavalla voidakseen pettää lupaamansa verojenpuolituksen antamalla kansalaisille ”valheita levittäneen valearmeijan” syntipukiksi. Tapauksen käsittelyn suhteen Watsuki oli saanut varoituksen tuttavansa kautta, ettei hänen pitäisi käsitellä asiaa liikaa, koska se oli varsin arka aihe.

Monien käsittelemiensä historiallisten henkilöiden osalta Watsuki suhtautuu näihin melko objektiivisesti, mutta erityisesti Ōkubo Toshimichin

suhteen hän on varsin puolusteleva. Hänen asenteensa kumpuaa vastakaikuna varsin yleisestä japanilaisesta mielipiteestä, jonka mukaan Ōkubo oli konna, jonka juonittelujen vuoksi pidetympi Saigō Takamori menehtyi toiselta nimeltään Satsuman kapinana tunnetussa Seinan-sodassa.

Watsukin fanien joukossa puolestaan eniten keskustelua herättänyt henkilö on Shinsengumiin kuulunut Saitō Hajime, jolla on sarjassa esiintyvistä historiallisista henkilöitä kaikkein laajin ja aktiivisin rooli. Saitōn ilmestyessä sarjaan ensimmäisen kerran, tämä ei ollut useiden fanien mieleinen näiden mielikuvan myötä. Monet fanit protestoivat Saitōn ulkonäköä liian rujona ja painottivat tämän olleen oikeasti hyvin komea mies. Watsukin näkökulmasta todellinen Saitō ei kuitenkaan ollut mitenkään erityisen komea hänen näkemiensä aikalaismuotokuvien perusteella. Japanilaisen populaarikulttuurin antama kuva Saitōsta kuitenkin ruokkii useimpien käsitystä Saitōn komeudesta. Saitō toimii sarjassa eräänlaisen antisankarin roolissa verrattuna päähenkilö Kenshiniin, joka ei hyväksy tappamista ja muiden hyväksikäyttämistä. Saitō puolestaan esiintyy varsin kyynisenä ja sadistisenakin hahmona, joka pyrkii tappamaan vastustajansa, jos vain Kenshin ei ole paikalla estämässä tätä.

Saitōn lisäksi Watsuki viittaa Rurouni Kenshinissä lukuisia kertoja muihin Shinsengumin jäseniin, joskin näiden varsinainen käsittely rajautuu sarjan takaumajaksoihin, sillä Saitōn lisäksi vain muutama muu jäsen selvisi bakumatsun taisteluista hengissä. Huomattavaa on myös, kuinka Watsuki on käyttänyt Shinsengumin jäseniä esikuvana luodessaan omia hahmojaan lainaten silloin joitakin esikuvien luonteenpiirteitä tai taustatietoja. Monien hahmojen kohdalla nämä nousivat hyvin suosituiksi lukijoiden keskuudessa.

Historiallisten henkilöiden joukosta nousee Ōkubon ja Saitōn lisäksi esiin erityisesti Katsura Kogorō, yksi Ishin Shishin johtajista ja koko restauraation tärkeimmistä avainhenkilöistä. Katsuran hahmo keskittyy enimmäkseen olemaan Kenshinille eräänlainen lempeä ideologinen oppi-isä, jonka tavoitteet uuden Japanin luomisesta vetoavat päähenkilöön. Roolina Katsuran käsittely rajautuu paljolti vain tarinan takaumajaksoihin, sillä tämän myöhempi osuus varsinkin Japanin poliittisessa ympäristössä ja keisari Meijin neuvonantajana jäävät sarjassa vaille käsittelyä kymmenen vuoden aikaharppauksen vuoksi, sillä tarkoituksena on korostaa tapahtunutta muutosta siirryttäessä bakumatsusta Meiji-kaudelle.

Lisäksi Katsura on jo kuollut edellisenä vuonna ennen kuin Rurouni Kenshinin varsinainen pääjuoni alkaa, mutta häneen viitataan siinä muutamia kertoja.

Läpi sarjansa Watsuki kirjoittaa erillisille palstoille muun muassa sarjansa taustoista, saamastaan palautteesta tai pääasiallisesti harrastuksistaan. Näillä palstoilla Watsuki toisinaan keskustelee lukijoidensa kanssa muun muassa näiden näkemyksistä Meiji-restauraation tapahtumiin ja henkilöihin, joutuen toisinaan puolustelemaan tapaansa kuvata jokin tapahtuma tai henkilö Rurouni Kenshinissä. Monilla palstoilla hän myös kuvaa sarjansa tekemistä ja sitä, mitä erityisesti nuorille pojille suunnatulta sarjalta odotetaan ja tämän myötä, miten hänen tulisi kuljettaa sarjaansa eteenpäin.

Vaikka Rurouni Kenshin onkin varsinaisesti pojille tarkoitettu sarja, myös tytöt lukevat sitä ja sarjan alkuvaiheessa suurin osa Watsukin saamasta fanipostista on naispuolisilta faneilta. Tämän myötä Watsukin on tasapainoiltava erilaisten teemojen kanssa, jotta lukijat olisivat mahdollisimman tyytyväisiä sarjaan. Eräs esimerkki erityisesti naispuolisiin lukijoihin vetoavasta hahmosuunnittelusta oli lisätä sarjaan homoseksuaali hahmo. Japanissa on syntynyt kokonainen mangaan genre naisille suunnatusta, miesten homoseksuaalisuutta käsittelevästä mangasta ja muutoinkin naisille suunnatussa mangassa esiintyy enemmän homoseksuaaleja mieshahmoja, vaikka sarja ei näihin keskittyisikään. Sen sijaan pojille suunnatussa mangassa vastaavanlaiset hahmot ovat hyvin harvinaisia.

Jatkotutkimuksen suhteen on mahdollista laajentaa tutkimusaineisto koskemaan muitakin samaa aikakautta tai sen läheistä aikaa käsitteleviä mangasarjoja. Hyvin hedelmällistä tutkimusta olisi muun muassa verrata Rurouni Kenshinin välittämää historiakuvaa sarjaan, jota käsitellään esimerkiksi Shinsengumin ja shogunaatin näkökulmasta. Samalla olisi myös mahdollista paneutua Rurouni Kenshiniin tarkemmin ja tarkastella sarjaa muutoinkin kuin historiakuvan ja tapahtumien näkökulmasta. Muun muassa sarjan käyttämistä populaarikulttuurin viittauksista saisi erinomaisen kuvan siitä, kuinka historiallinenkin sarjakuva voi lainata valtavan määrän piiloviittauksia nykyajasta sisältäen niin japanilaisia kuin myös länsimaisen populaarikulttuurin vivahteita.

Lähteet

I Alkuperäislähteet

Watsuki, Nobuhiro, *Rurouni Kenshin. Volume 1: Meiji Swordsman Romantic Story*. Transl. Yagi, Kenichiro. U.S.A. VIZ Media. 11th printing. 2008.

Watsuki, Nobuhiro, *Rurouni Kenshin. Volume 2: The Two Hitokiri*. Transl. Yagi, Kenichiro. U.S.A. VIZ Media. 7th printing. 2007.

Watsuki, Nobuhiro, *Rurouni Kenshin. Volume 3: A Reason to Act*. Transl. Yagi, Kenichiro. U.S.A. VIZ Media. 7th printing. 2008.

Watsuki, Nobuhiro, *Rurouni Kenshin. Volume 4: Dual Conclusions*. Transl. Yagi, Kenichiro. U.S.A. VIZ Media. 3rd printing. 2005.

Watsuki, Nobuhiro, *Rurouni Kenshin. Volume 6: No Worries*. Transl. Yagi, Kenichiro. U.S.A. VIZ Media. 3rd printing. 2008.

Watsuki, Nobuhiro, *Rurouni Kenshin. Volume 7: In the 11th Year of Meiji, May 14th*. Transl. Yagi, Kenichiro. U.K. Gollancz Manga. 1st printing. 2006.

Watsuki, Nobuhiro, *Rurouni Kenshin. Volume 8: On the East Sea Road*. Transl. Yagi, Kenichiro. U.S.A. VIZ Media. 1st printing. 2004.

Watsuki, Nobuhiro, *Rurouni Kenshin. Volume 9: Arrival in Kyoto*. Transl. Yagi, Kenichiro. U.K. Gollancz Manga. 1st printing. 2006.

Watsuki, Nobuhiro, *Rurouni Kenshin. Volume 10: Mitsurugi, Master and Student*. Transl. Yagi, Kenichiro. U.S.A. VIZ Media. 2nd printing. 2008.

Watsuki, Nobuhiro, *Rurouni Kenshin. Volume 11: Overture to Destruction*. Transl. Yagi, Kenichiro. U.S.A. VIZ Media. 1st printing. 2005.

Watsuki, Nobuhiro, *Rurouni Kenshin. Volume 12: The Great Kyoto Fire*. Transl. Yagi, Kenichiro. U.S.A. VIZ Media. 1st printing. 2005.

Watsuki, Nobuhiro, *Rurouni Kenshin. Volume 13: A Beautiful Night*. Transl. Yagi, Kenichiro. U.S.A. VIZ Media. 1st printing. 2005.

Watsuki, Nobuhiro, *Rurouni Kenshin. Volume 14: The Time is Now*. Transl. Yagi, Kenichiro. U.S.A. VIZ Media. 1st printing. 2005.

Watsuki, Nobuhiro, *Rurouni Kenshin. Volume 15: The Great Man VS. The Giant*. Transl. Yagi, Kenichiro. U.S.A. VIZ Media. 1st printing. 2005.

Watsuki, Nobuhiro, *Rurouni Kenshin. Volume 16: Providence*. Transl. Yagi, Kenichiro. U.S.A. VIZ Media. 1st printing. 2005.

Watsuki, Nobuhiro, *Rurouni Kenshin. Volume 17: The Age Decides the Man*. Transl. Yagi, Kenichiro. U.S.A. VIZ Media. 1st printing. 2005.

Watsuki, Nobuhiro, *Rurouni Kenshin. Volume 18: Do You Still Bear the Scar?*. Transl. Yagi, Kenichiro. U.S.A. VIZ Media. 1st printing. 2005.

Watsuki, Nobuhiro, *Rurouni Kenshin. Volume 19: Shades of Reality*. Transl. Yagi, Kenichiro. U.S.A. VIZ Media. 1st printing. 2005.

Watsuki, Nobuhiro, *Rurouni Kenshin. Volume 20: Remembrance*. Transl. Yagi, Kenichiro. U.S.A. VIZ Media. 1st printing. 2005.

Watsuki, Nobuhiro, *Rurouni Kenshin. Volume 21: And So, Time Passed*. Transl. Yagi, Kenichiro. U.S.A. VIZ Media. 1st printing. 2005.

Watsuki, Nobuhiro, *Rurouni Kenshin. Volume 23: Sin, Judgement, Acceptance*. Transl. Yagi, Kenichiro. U.S.A. VIZ Media. 2nd printing. 2009.

Watsuki, Nobuhiro, *Rurouni Kenshin. Volume 24: The End of Dreams*. Transl. Yagi, Kenichiro. U.S.A. VIZ Media. 2nd printing. 2009.

Watsuki, Nobuhiro, *Rurouni Kenshin. Volume 25: The Truth*. Transl. Yagi, Kenichiro. U.S.A. VIZ Media. 2nd printing. 2009.

Watsuki, Nobuhiro, *Rurouni Kenshin. Volume 26: A Man's Back*. Transl. Yagi, Kenichiro. U.S.A. VIZ Media. 2nd printing. 2006.

Watsuki, Nobuhiro, *Rurouni Kenshin. Volume 27: The Answer*. Transl. Yagi, Kenichiro. U.S.A. VIZ Media. 1st printing. 2006.

Watsuki, Nobuhiro, *Rurouni Kenshin. Volume 28: Toward a New Era*. Transl. Yagi, Kenichiro. U.S.A. VIZ Media. 3rd printing. 2008.

II Tutkimuskirjallisuus

Beasley, William G., *The Meiji Restoration*. Stanford University Press, 1973.

Beasley, William G., *The Modern History of Japan*. Weidenfeld Goldbacks, 1967.

Blum, Mark; Yasutomi, Shin'ya, *Rennyō and the Roots of Modern Japanese Buddhism*. Oxford University Press, 2005.

Buruma, Ian, *Inventing Japan*. Modern Library, 2003.

Coward, J. Harold; Neufeldt, Ronald; Neumaier, Eva K., *Readings in Eastern Religions* (2nd Edition). Wilfrid Laurier University Press, 2007.

Craig, Albert M., *Chōshū in the Meiji Restoration*. Harvard University Press, 1961.

Downer, Leslie. *Women of the Pleasure Quarters: The Secret History of the Geisha*. Broadway, 2002.

Fält, Olavi K., ”Japanin kulttuurivirtojen suvantona.” Teoksessa Fält, Olavi K.; Nieminen, Kai; Tuovinen, Anna; Vesterinen, Ilmari, *Japanin kulttuuri*. Otavan Kirjapaino Oy. Kolmas painos. Keuruu, 2002.

Gordon, Andrew, *Modern History of Japan: From Tokugawa Times to the Present*. Oxford University Press, 2003.

Griffis, William Elliot, *The Mikado's Empire, A History of Japan from the Age of Gods to the Meiji Era (660 BC – AD 1872)*. Originally published in 1883. Stone Bridge Press, 2006.

Hillsborough, Romulus, *Samurai Tales. Courage, Fidelity, and Reverence in the Final Years of the Shogun*. Tuttle Publishing, 2010.

Hillsborough, Romulus, *Shinsengumi: The Shogun's Last Samurai Corp.* Tuttle Publishing, 2005.

Hirsjärvi, Irma & Kovala, Urpo, "Fanius kulttuurintutkimuksen kohteena." Teoksessa Vainikkala, Erkki & Mikkola, Henna (toim.) *Nyky aika kulttuurintutkimuksessa*. Gummerus Kirjapaino Oy. Vaajakoski, 2007.

Hur, Nam-Lin, *Death and Social Order in Tokugawa Japan: Buddhism, Anti-Christianity, and the Danka System*. Harvard East Asian Monographs. 282. London and Cambridge, MA: Harvard University Asia Center, 2007.

Ito, Kinko, "Manga in Japanese History." Teoksessa MacWilliams, Mark W.; Schodt, Frederik L., *Japanese Visual Culture : Explorations in the World of Manga and Anime*. M.E. Sharpe, Inc. 2008.

Keene, Donald, *Emperor of Japan: Meiji And His World, 1852-1912*. Columbia University Press, 2005.

MacWilliams, Mark W., "Introduction." Teoksessa MacWilliams, Mark W.; Schodt, Frederik L., *Japanese Visual Culture : Explorations in the World of Manga and Anime*. M.E. Sharpe, Inc. 2008.

Mason, R. H. P.; Caiger, J.G., *A History of Japan*. Revised Edition. Tuttle Publishing, 1997.

McLelland, Mark, *Male homosexuality in modern Japan: cultural myths and social realities*. Routledge, 2000.

Miettunen, Katja-Maria, *Menneisyys ja historiakuva. Suomalainen kuusikymmentäluku muistelijoiden rakentamana ajanjaksona*. SKS Bibliotheca Historica. Saarijärvi, 2009.

Reader, Ian; Tanabe, George J. Jr., *Practically Religious : Worldly Benefits and the Common Religion of Japan*. University of Hawaii Press, 1998.

Reishcauer, Edwin O.; Craig, Albert M., *Japan: Tradition & Transformation*. Tuttle, 1978.

Röpke, Ian Martin, *Historical Dictionary of Osaka and Kyoto*. Scarecrow Press. Inc. 1999.

Saveliev, Igor, "Rescuing the prisoners of the Maria Luz: The Meiji Government and the 'Coolie Trade', 1868-75." Teoksessa *Turning points in Japanese history*. Edström, Bert (ed.) Japan Library, 2002.

Storey, John, *Cultural Theory and Popular Culture An Introduction*. Fifth Edition. Pearson Education Limited, 2009.

Strinati, Dominic, *An Introduction to Theories of Popular Culture*. Second Edition. Routledge, 2004.

Tipton, Elise K., *Modern Japan : A Social and Political History*. Routledge, 2008.

Tuovinen, Anna, "Japanilainen kuva ja tila." Teoksessa Fält, Olavi K.; Nieminen, Kai; Tuovinen, Anna; Vesterinen, Ilmari, *Japanin kulttuuri*. Otavan Kirjapaino Oy. Kolmas painos. Keuruu, 2002.

Turnbull, Stephen, *The Samurai Swordsman: Master of War*. Tuttle Publishing, 2008.

Varley, Paul, "New Views of History." Teoksessa de Bary, Theodore; Keene, Donald; Tanabe, George and Varley, Paul (Ed). *Sources of Japanese Tradition. Volume one*. Second edition. Columbia University Press, 2001.

III Muut lähteet

Rurouni Kenshin Fanfiction. Viitattu 23.7.2011.

http://www.fanfiction.net/anime/Rurouni_Kenshin/10/0/0/1/0/0/0/0/0/1/

National Consortium for the Study of Terrorism and Responses to Terrorism. © University of Maryland. Viitattu 16.6.2011.

http://www.start.umd.edu/start/data_collections/tops/terrorist_organization_profile.asp?id=4260

Portraits of Modern Japanese Historical Figures. © National Diet Library of Japan. Viitattu 16.6.2011.

– Ōkubo, Toshimichi: <http://www.ndl.go.jp/portrait/e/datas/32.html?c=0>

– Takayoshi, Kido: <http://www.ndl.go.jp/portrait/e/datas/65.html?c=3>

– Takasugi, Shinsaku: <http://www.ndl.go.jp/portrait/e/datas/121.html?c=0>

– Yamagata, Aritomo: <http://www.ndl.go.jp/portrait/e/datas/208.html?c=0>

Liitteet

Kuva 1. Himura Kenshin tovereineen Meiji-kauden yhdenkatoista vuonna (1878). Henkilöt vasemmalta oikealle: Sagara Sanosuke, Myōjin Yahiko, Himura Kenshin ja Kamiya Kaoru. © Watsuki Nobuhiro. Lähde: Rurouni Kenshin, Vol. 10. 2008, etukansi.

Kuva 2. Kioton Kansainvälinen Mangamuseo. Kuvannut Eveliina Matalamäki 2009.

Kuva 3. Mikoshia valmistellaan kulkuetta varten. Kuvannut Alain Davreux.

<http://www.alaindavreux.com/index.php?page=3-002-880-1> Viitattu 8.6.2011.

Kuva 4. Kuva Shinsengumin tärkeimmistä henkilöistä Rurouni Kenshinissä. Luetaan japanilaisittain oikealta vasemmalle. © Watsuki Nobuhiro. Lähde: Rurouni Kenshin, Vol. 7. 2006, 15.

Kuva 5. Japanin kartta, jossa on kuvattu restauraation osapuolien hallintolääniä.

<http://www.iltalehti.fi/matkailu/matkakohteet/AASIA/japani.shtml>

Viitattu 8.6.2011. Läänitysten sijaintien lisäykset tehnyt Eveliina Matalamäki.

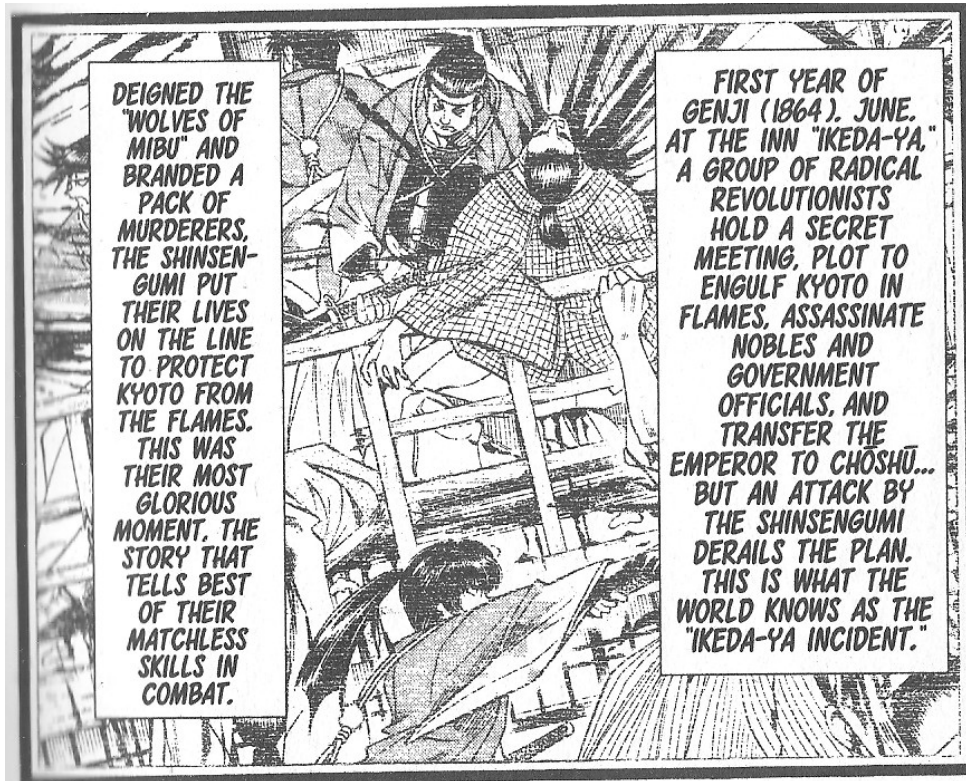
Kuva 6. Poissuljennan avulla lähes täysin varmistettu aikalaisvalokuva Saitō Hajimesta. http://hajimenokizu.com/index.php?option=com_wrapper&Itemid=50
Gallerian toisessa rivissä, toinen kuva vasemmalta. Viitattu 16.6.2011.

Kuva 7. Saitō Hajime tytöille suunnatussa pelissä Hakuouki Shinsengumi Kitan.
© Idea Factory, Design Factory. 2009. <http://www.zerochan.net/full/175045>
Viitattu 16.6.2011.

Kuva 8. Watsukin kuvaus Ikedayan verilöylystä. © Nobuhiro Watsuki. Lähde: Rurouni Kenshin, Vol. 11. 2005, 180.

Kuva 9. Katsura Kogorō. © National Diet Library, Japan. 2004.
http://www.ndl.go.jp/portrait/e/datas/65_2.html Viitattu 16.6.2011.

Kuva 10. Nobuhiro Watsukin luonnostelma Katsura Kogorōsta. © Nobuhiro Watsuki. Lähde: Rurouni Kenshin, Vol. 21. 2005, 66.

